1767 / 09.02.2022

STRATEGIA INTEGRATĂ DE DEZVOLTARE URBANĂ (SIDU) 2021 - 2027 LA NIVELUL MUNICIPIULUI ORĂȘTIE JUDEȚUL HUNEDOARA

CUPRINS

I. CONTEXTUL STRATEGIC: EUROPEAN, NAȚIONAL, REGIONAL 3
II. PREZENTAREA GENERALĂ A MUNICIPIULUI ORĂȘTIE 57
II.1. Descriere generală 57
Aspecte teritoriale 57
Administrație publică locală 61
Demografie 69
II.2. Economia Municipiului Orăștie 77
Forța de muncă 77
Activități economice 80
Agricultura 84
Turismul 86
Infrastructura de utilități publice 89
II.3. Activități socio-culturale 93
Educație și formare 93
Activităţi sportive 98
Cultură, culte, obiective istorice 99
Asistenţă socială 99
Sănătate 104
III. ANALIZA SWOT 106
IV. OBIECTIVUL GENERAL ȘI DIRECȚIILE STRATEGICE DE ACȚIUNE 111
V. PORTOFOLIU DE PROIECTE 124
VI. IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA STRATEGIEI 144

I. CONTEXTUL STRATEGIC: DE LA OBIECTIVELE DE DEZVOLTARE DURABILĂ ALE ONU LA DEZIDERATELE NAȚIONALE ȘI REGIONALE

Obiectivele de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite Agenda 2030

Conceptul de dezvoltare durabilă a pornit de la necesitatea ca generațiile actuale să își poată acoperi nevoile fără să compromită capacitatea generațiilor viitoare de a face același lucru. El subsumează dimensiunile economice, sociale și de mediu pe care le recunoaște ca elemente interdependente, a căror evoluție se susține reciproc.

Organizația Națiunilor Unite a adoptat la 25 septembrie 2015 Agenda 2030 care este, în fapt, noul cadru global de dezvoltare durabilă, al cărui scop declarat este eradicarea sărăciei și asigurarea dezvoltării durabile la nivel global în limita de timp propusă.

Cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă înlocuiesc cele 8 Obiective de Dezvoltare ale Mileniului (ODM) și promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile: economică, socială și de mediu, acțiunile lor vizând atât țările dezvoltate, cât și cele în curs de dezvoltare.

Acțiunile concrete pe care statele membre ale Organizației Națiunilor Unite care au adoptat Agenda 2030 și le vor seta pentru a atinge dezideratele celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă sunt menite a proteja demnitatea umană, a asigura o cât mai mare stabilitate regională și globală, a dezvolta societăți reziliente și echitabile cu economii prospere, păstrând concomitent o planetă sănătoasă. Acestora li se adaugă nu mai puțin de 169 de obiective conexe pe care țările și părțile interesate să le aibă în vedere.

Obiectivul 1 de Dezvoltare Durabilă stabilit prin Agenda 2030 recunoaște sărăcia ca fiind o problemă prezentă la toate nivelurile – global, regional, local. Prin acest obiectiv se dorește asigurarea unei vieți demne și prospere pentru toate persoanele, mai ales pentru segmentele periferice din societate. Se încurajează reducerea numărului persoanelor aflate la risc ridicat de sărăcie și transformarea societăților în sensul incluziunii sociale. Deși numărul oamenilor care trăiesc în sărăcie extremă a cunoscut un trend descendent din 1990, scăzând de la 36% la 10% în 2015, criza generată de pandemia de COVID-19 riscă să provoace nu doar o decelerare a procesului, ci să înregistreze o creștere cu 8 puncte procentuale, conform Institutului Națiunilor Unite pentru Cercetare și Dezvoltare Economică, pentru prima oară în trei decenii. Cea mai mare parte a oamenilor care trăiesc în sărăcie extremă se află în zonele rurale, rata de sărăcie fiind de trei ori mai mare decât în zonele urbane. Nici faptul de a avea un loc de muncă nu este o garanție pentru un trai decent – 8% la nivel global din persoanele angajate și familiile lor trăiau în sărăcie extremă la nivelul anului 2018. Un copil din cinci trăiește în sărăcie extremă – cu atât mai mult este imperios necesar să se asigure protecție

socială pentru toți copiii și pentru celelalte categorii de grupuri vulnerabile pentru a reduce sărăcia. Țintele asumate în cadrul acestui obiectiv vizează până în anul 2030:

1.1. Eradicarea sărăciei extreme pentru toți oamenii de pretutindeni, măsurată în prezent ca număr de persoane care trăiesc cu mai puțin de 1,25 $ pe zi.

1.2. Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de bărbați, femei și copii de toate vârstele care trăiesc în sărăcie în toate dimensiunile acesteia potrivit definițiilor naționale.

1.3. Implementarea unor sisteme de protecție socială adecvate la nivel național și a măsurilor necesare, inclusiv implementarea venitului minim garantat, pentru o acoperire substanțială a celor săraci și vulnerabili până în 2030.

1.4. Asigurarea faptului că toți bărbații și toate femeile, în special cei săraci și vulnerabili, au drepturi egale la resursele economice, precum și acces la serviciile de bază, dreptul la proprietate și control asupra terenurilor și a altor forme de proprietate, moștenire, resurse naturale, tehnologii noi potrivite și servicii financiare, inclusiv de microfinanțare.

1.5. Crearea rezilienței celor săraci și aflați în situații vulnerabile și reducerea expunerii și vulnerabilității acestora la evenimente extreme legate de climă și alte șocuri și dezastre economice, sociale și de mediu.

Obiectivul 2 de Dezvoltare Durabilă are în vedere consolidarea unei agriculturi sustenabile, eradicarea foametei și securitatea alimentară prin asigurarea creșterii productivității agricole, respectiv reducerea deșeurilor alimentare. La nivel global aproximativ 9% din populație suferă de foame. După decenii de descreștere constantă a numărului persoanelor care suferă de foame, măsurate prin raportare la prevalența celor subnutrite, aceste cifre au început să crească din nou din anul 2015. Programul Mondial pentru Alimentație estimează că 135 de milioane de persoane suferă de foame acută, cele mai frecvente cauze fiind conflictele generate de om, schimbările climatice și declinul unor economii. Pandemia de Covid-19 a generat o suplimentare cu 130 de milioane a numărului acestor persoane. În acest context, țintele asumate de către statele care au adoptat Agenda 2030 au în vedere până la finalul decadei următoare:

2.1 Eradicarea foametei și asigurarea accesului tuturor, în special al celor săraci și în situații vulnerabile, inclusiv sugari, la produse alimentare sigure, nutritive și suficiente pe tot parcursul anului.

2.2 Eradicarea tuturor formelor de malnutriție, inclusiv atingerea până în 2025 a țintelor convenite la nivel internațional cu privire la greutatea și talia joasă la copiii sub vârsta de 5 ani, și abordarea necesităților nutriționale ale adolescentelor, femeilor însărcinate și celor care alăptează, cât și a persoanelor în vârstă.

2.3 Dublarea productivității agricole și a veniturilor micilor producători agricoli, în special femei, populațiile indigene, fermieri, păstori și pescari, inclusiv prin accesul sigur și egal la terenuri, alte

resurse și factori de producție, cunoștințe, servicii financiare, piețe și oportunități pentru crearea valorii adăugate și angajarea în activități non-agricole.

2.4 Asigurarea unor sisteme de producție alimentară durabile și implementarea unor practici agricole reziliente, care sporesc productivitatea și producția, contribuie la menținerea ecosistemelor, consolidează capacitățile de adaptare la schimbări climatice, condiții meteorologice extreme, secetă, inundații și alte dezastre și care îmbunătățesc în mod progresiv calitatea terenurilor și solului

2.5 Menținerea diversității genetice a semințelor, plantelor cultivate și animalelor de fermă și domestice și a speciilor lor sălbatice înrudite, inclusiv prin bănci de semințe și plante gestionate corect și diversificate la nivel național, regional și internațional, precum și promovarea accesului și un schimb corect și echitabil al beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și cunoștințelor tradiționale asociate, conform acordurilor internaționale.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 3 recunoaște că pentru a funcționa durabil o societate trebuie să îmbunătățească accesul populației la servicii medicale de calitate, moderne, cu un caracter umanist, pe de o parte, dar să și asigure o ambianță care să permită promovarea bună-stării și o viață sănătoasă pentru toți, indiferent de vârstă. Este inclusă și abordarea bolilor psihice, cu accent pe eliminarea stigmei asociate lor. Obiectivul pune accent pe partea de prevenire, de promovare a stilului de viață sănătos și combaterea obiceiurilor nocive, încurajarea unui stil proactiv și favorizarea activităților sociale. La momentul actual, însă, omenirea se confruntă cu o criză sanitară care nu doar pune în pericol progresele făcute în ultimele decade în ceea ce privește îmbunătățirea sănătății a milioane de oameni, dar a generat un risc global și a arătat discrepanțe uriașe între țări în ceea ce privește capacitatea diferitelor țări de a face față și a se recupera după pandemia de COVID-19.

Până la finalul anului 2030, activitățile asumate de către statele adoptante prevăd:

3.1 Reducerea ratei globale a mortalității materne la mai puțin de 70 de cazuri la 100.000 de născuți-vii.

3.2 Eliminarea deceselor care pot fi prevenite în rândul nou-născuților și copiilor până la 5 ani, toate țările având scopul de a reduce mortalitatea neonatală la cel mult 12 decese la 1.000 născuți-vii și mortalitatea copiilor până la 5 ani la cel mult 25 decese la 1000 născuți-vii.

3.3 Eliminarea epidemiilor de SIDA, tuberculoză, malarie și boli tropicale neglijate, precum și combaterea hepatitei, bolilor condiționate de apă și a altor boli transmisibile.

3.4 Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de boli netransmisibile prin prevenire, tratare și promovarea sănătății mintale și a bunăstării.

3.5 Întărirea prevenirii și a tratamentului abuzului de substanțe, inclusiv abuzul de droguri și substanțe narcotice și a consumului excesiv de alcool.

3.6 Înjumătățirea numărul global de decese și răniri cauzate de accidente rutiere.

3.7 Până în 2030, asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă, inclusiv pentru planificarea familiei, informare și educație, precum și integrarea sănătății reproducerii în strategiile și programele naționale.

3.8 Realizarea acoperirii universale în domeniul sănătății, inclusiv protecția riscurilor financiare, accesul la servicii esențiale de sănătate calitative și accesul la medicamente de bază.

3.9 Până în 2030, reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase, de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 4 pornește de la premisa că accesul la educația de calitate este crucial în asigurarea unei funcționări adecvate a oricărei societăți durabile și că trebuie încurajate inovația, meritocrația, conduita și emanciparea. Educația ocupă un loc central în preocupările circumscrise Agendei 2030, focusul fiind îndreptat spre reducerea abandonului școlar și îmbunătățirea sistemului educațional la nivel global. Cifrele arătau, înainte de pandemia cu care omenirea se confruntă acum, că numărul copiilor și al tinerilor care nu erau înrolați în învățământul primar și secundar scăzuse de la 26% în anul 2000 la 19% în anul 2010, scăzând cu încă 2 procente în 2018. Criza sanitară pe care o traversăm, însă, a crescut din nou disparitățile și riscul de abandon școlar.

Cu atât mai mult este imperios necesar să fie atent monitorizat procesul și asigurată implementarea activităților menite să ducă la atingerea țintelor asumate în cadrul acestui obiectiv până în 2030, prin asigurarea:

4.1 Faptului că toate fetele și toți băieții absolvă învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente pe planul învățării.

4.2 Faptului că toate fetele și toți băieții au acces la dezvoltarea timpurie de calitate, îngrijire și educația preșcolară, astfel încât să fie pregătiți pentru învățământul primar.

4.3 Accesului egal pentru toate femeile și toți bărbații la educație tehnică, vocațională și terțiară, inclusiv universitară, accesibilă și calitativă.

4.4 Creșterii substanțiale a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe tehnice și vocaționale, care sa faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul.

4.5 Eliminării disparităților între sexe în educație și asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități, a populațiilor indigene și a copiilor aflați în situații vulnerabile

4.6 Faptului că toți tinerii și o proporție substanțială a adulților, atât bărbați, cât și femei, dispun de competențe elementare, precum alfabetizarea și aritmetica elementară.

4.7 Faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv, prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 5 are în vedere faptul că deși la nivel global femeile reprezintă peste 50%, există în continuare o serie de inegalități care afectează negativ femeile în termeni de remunerație, emancipare, violență domestică. Se are în vedere că genul nu ar trebui să influențeze demnitatea și calitatea vieții niciunei persoane. Și totuși, peste 750 de milioane de fete sunt căsătorite la nivel mondial înainte de vârsta majoratului, iar 200 de milioane de femei și fete din 30 de țări sunt mutilate genital în fiecare an, deși numărul a scăzut de la jumătate din populația feminină a acestor țări în 2000 la o treime în 2017.

În continuare la acest moment în 18 țări ale lumii soții pot interzice în mod legal soțiilor să lucreze, în vreme ce în alte 39 fetele nu au drept egal în termeni de moștenire cu băieții, 49 de alte state neavând niciun fel de cadru legal care să protejeze femeile de violența domestică, în contextul în care 1 din 5 fete și femei au experimentat violență fizică și/sau psihică din partea partenerului în anul premergător pandemiei, cifre care au crescut alarmant în pandemie din cauza carantinei.

Acesta este contextul în care ODD 5 privind realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor își concentrează activitățile, setând ca ținte pentru anul 2030:

5.1. Eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva tuturor femeilor și fetelor de pretutindeni.

5.2. Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferele publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare.

5.3. Eliminarea tuturor practicilor dăunătoare, precum căsătoriile cu copii, timpurii și forțate, cât și mutilarea genitală a femeilor.

5.4. Recunoașterea și aprecierea îngrijirii neremunerate și a muncii casnice prin furnizarea de servicii publice, infrastructură și politici de protecție socială și promovarea responsabilității partajate în gospodărie și familie, după caz la nivel național.

5.5. Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea de posturi de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.
5.6. Asigurarea accesului universal la sănătatea sexuală și reproductivă și a drepturilor reproductive, în conformitate cu prevederile Programului de acțiuni al Conferinței Internaționale pentru Populație și Dezvoltare și ale Platformei de acțiune de la Beijing și a documentelor finale ale conferințelor de revizuire ale acestora.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 6 se subsumează responsabilității statelor în acest domeniu, cu toate temele subsecvente, pornind de la asigurarea aprovizionării populației cu apă potabilă și curată, până la protecția ecosistemelor acvatice și creșterea eficienței cu privire la managementul apei etc. Cifrele care fundamentează alegerea acestui obiectiv ca prioritar arată faptul că 1 din 4 obiective de asigurare a serviciilor de sănătate nu are servicii de apă și canal, 3 din 10 oameni nu au acces la apă potabilă și 6 din 10 nu au acces la servicii de sanitație, peste 892 de milioane la nivel global nu au toalete. În fiecare zi mor aproape 1.000 de copii din cauza bolilor generate de lipsa igienei și a apei curente. În 80% din gospodăriile fără acces la apă curentă este în sarcina fetelor și a femeilor să colecteze apă, în contextul în care deficitul de apă afectează mai mult de 40% din populația globală, trendul fiind din păcate ascendent. Având în vedere acest tablou dramatic, ODD 8 are setate ca ținte pentru anul 2030:

6.1 Realizarea accesului universal și echitabil la apă potabilă sigură și la prețuri accesibile pentru toți.

6.2 Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți și eliminarea defecării în aer liber, acordând o atenție specială nevoilor femeilor și fetelor și celor în situații vulnerabile

6.3 Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, înjumătățind proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură la nivel global.

6.4 Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă și pentru a reduce substanțial numărul de persoane care suferă de deficit de apă.

6.5 Implementarea managementului integrat al resurselor de apă la toate nivelurile, inclusiv, dacă este cazul, prin cooperarea transfrontalieră.

6.6 Până în 2020, protejarea și restabilirea ecosistemelor legate de apă, inclusiv munți, păduri, zone umede, râuri, rezervoare acvifere și lacuri.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 7 pune semnul egal între energia durabilă și cea regenerabilă, fiind încurajată nu doar utilizarea acesteia, ci și inovația în domeniu pentru a putea ține pasul cu cerințele crescute de energie electrică în contextul progresului tehnologic și a asigura atât protejarea naturii, cât și atenuarea efectelor schimbărilor climatice.

România a cunoscut un progres semnificativ în acest domeniu, conform datelor furnizate de Eurostat: în 2006 aportul energiei regenerabile era de 17,1%, în vreme ce în anul 2015 acesta crescuse la 24,8%, depășind astfel cu cinci ani procentul stabilit de Uniunea Europeană pentru anul 2020.

Țintele stabilite pentru acest obiectiv vizează:

7.1 Până în 2030, asigurarea accesului universal la servicii energetice accesibile, sigure și moderne.

7.2 Până în 2030, creșterea semnificativă a ponderii energiei din surse regenerabile în mixul energetic global.

7.3 Până în 2030, dublarea ratei globale de îmbunătățire a eficienței energetice.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 8 sprijină creșterea economică de o manieră sustenabilă și prietenoasă cu mediul, cu accent pe aspectele sociale, nediscriminatorii pe criterii de gen, locație geografică și/sau descendență, în contextul în care peste 13% din populație la nivel mondial nu are acces la electricitate, 3 miliarde de oameni încă se bazează pe lemne, cărbune sau reziduuri animaliere ca sursă de căldură sau combustibil pentru prepararea hranei. Emisiile de gaz sunt în responsabile de efectul de seră sunt în procent de 60% cauzate de energie, fiind astfel principalul contributor la schimbările climatice. În anul 2012 nu mai puțin de 4,3 milioane de decese au fost înregistrate din cauza inhalării de fum generat de combustibilii utilizați pentru energia gospodăriilor, peste 60% dintre persoanele decedate fiind de sex feminin. Acesta este tabloul general care determinat stabilirea următoarelor ținte în cadrul Agendei 2020:

8.1 Susținerea creșterii economice pe cap de locuitor în conformitate cu situația națională și, în special, creșterea Produsului Intern Brut cu cel puțin 7 la sută pe an în țările cel mai puțin dezvoltate.

8.2 Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă.

8.3 Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare.

8.4 Îmbunătățirea progresivă, până în 2030, a eficienței resurselor globale pentru consum și producție, și decuplarea creșterii economice de degradarea mediului, în conformitate cu Cadrul pentru 10 ani al programelor privind consumul și producția durabilă, în frunte cu țările dezvoltate.

8.5 Până în 2030, angajarea completă și productivă și muncă decentă pentru toate femeile și toți bărbații, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, precum și remunerarea egală pentru munca de valoare egală.

8.6 Până în 2020, reducerea substanțială a proporției tinerilor fără un loc de muncă, fără educație sau formare.

8.7 Măsuri imediate și eficiente pentru eradicarea muncii forțate, eliminarea sclaviei moderne și a traficului de ființe umane, și asigurarea interzicerii și eliminării celor mai grave forme ale muncii copiilor, inclusiv recrutarea și utilizarea copiilor soldați, iar până în 2025, eliminarea muncii copiilor în toate formele sale.

8.8 Protecția dreptului la muncă și promovarea mediilor de lucru sigure și securizate pentru toți lucrătorii, inclusiv lucrătorii migranți, în special femeile migrante, și cei în locuri de muncă precare.

8.9 Până în 2030, elaborarea și implementarea politicilor pentru promovarea unui turism durabil care creează locuri de muncă și promovează cultura și produsele locale.

8.10 Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 9 are în vedere adaptarea statelor la modul de viață accelerat impus de inovațiile tehnologice și competitivitatea crescută din zilele noastre. În acest context se impune ca țările să aibă în vedere dezvoltarea industriilor durabil, cu o infrastructură rezilientă, cu accent pe interconectivitatea acestor dimensiuni. În continuare 16% din populația globului nu are acces la servicii de telefonie mobilă, deși în 2018 peste 96% trăia în zonă cu semnal. Țările mai puțin dezvoltate prezintă un mare potențial în termeni de agro-industriali, dar și în ceea ce privește industria textilă, ceea ce le oferă perspective excelente pentru o productivitate mai mare și o sustenabilitate a ratei

de angajare. Pentru acest ODD, Agenda 2030 are în vedere o serie de ținte de atins până la finalul perioadei de referință, după cum urmează:

9.1 Dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți.

9.2 Promovarea industrializării incluzive și durabile, sporirea semnificativă a ratei de ocupare și a Produsului Intern Brut în industrie, în conformitate cu circumstanțele naționale, și dublarea acestei cote în țările cel mai puțin dezvoltate.

9.3 Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură, în special din țările în curs de dezvoltare, la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe.

9.4 Modernizarea infrastructurii și reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora.

9.5 Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale în toate țările, în special țările în curs de dezvoltare; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare la 1 milion de locuitori și a cheltuielilor publice și private de cercetare și dezvoltare.

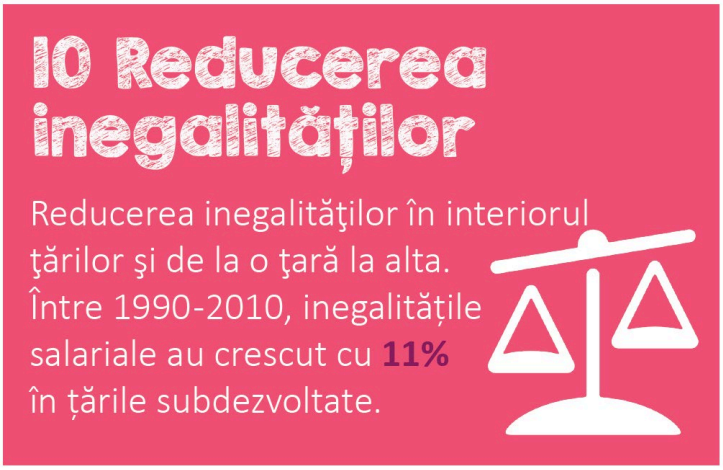

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 9 are în vedere eliminarea unuia dintre cele mai mari obstacole în procesul de dezvoltare durabilă al unei societăți și eliminarea disparităților generate de lipsa accesului egal la resurse din diferite motive (gen, educație, aspecte financiare). Acest obiectiv pune accent pe caracterul meritocratic al societății și accesul tuturor la resurse, în contextul în care datele statistice din țările aflate în curs de dezvoltare relevă faptul că copiii din procentul de 20% din populația cea mai săracă se află la risc de trei ori mai crescut să moară înainte să împlinească 5 ani decât cei din păturile mai avute ale societății. Același risc multiplicat cu trei este înfruntat de femeile din mediul rural de a muri dând naștere prin comparație cu femeile din mediul urban. Persoanele cu dizabilități se confruntă cu un risc de 5 ori mai mare decât media populației vizavi de cheltuieli de sănătate catastrofice, în contextul în care unul dintre zece copii are o dizabilitate și 80% dintre persoanele cu dizabilități trăiesc în țările dezvoltate. Doar 28% dintre persoanele cu dizabilități accentuate au acces la o formă de beneficii la nivel global, în țările cu venituri reduse acest procent fiind de doar 1 la 100. O treime din inegalitatea veniturilor este rezultat al inegalității din interiorul gospodăriilor, inclusiv dintre femei și bărbați. Prin urmare, țintele subscrise acestui obiectiv și intenționate a fi atinse până în anul 2030 sunt ambițioase:

10.1. Realizarea și susținerea în mod progresiv a creșterii veniturilor pentru 40 la sută din limita de jos a populației, la o rată mai mare decât media națională.

10.2. Abilitarea și promovarea incluziunii sociale, economice și politice a tuturor, indiferent de vârstă, sex, dizabilitate, rasă, etnie, origine, religie sau statut economic sau de altă natură.

10.3. Asigurarea oportunităților egale și reducerea inegalității rezultatelor, inclusiv prin eliminarea legilor, politicilor și practicilor discriminatorii, și promovarea legislației, a politicilor și acțiunilor corespunzătoare în acest sens.

10.4. Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul realizării progresive a unei egalități sporite.

10.5. Perfecționarea reglementării și monitorizării piețelor și a instituțiilor financiare globale și consolidarea implementării acestor reglementări.

10.6. Asigurarea reprezentării și vocii puternice pentru țările în curs de dezvoltare în procesele decizionale din cadrul instituțiilor economice și financiare internaționale globale, pentru a oferi instituții mai eficiente, credibile, responsabile și legitime.

10.7. Facilitarea migrației și mobilității ordonate, sigure, reglementate și responsabile a persoanelor, inclusiv prin implementarea unor politici de migrație planificate și bine gestionate.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 11 se circumscrie creșterii la nivel global a aportului populației urbane și a necesității de adaptare la această situație inclusivi în termeni de combatere a formelor de înstrăinare și a asigurării cetățenilor de condiții demne de viață, indiferent de ambianța aleasă de ei pentru a trăi – în mediul urban sau în cel rural, ținând cont de faptul că la momentul actual jumătatea din populația globului trăiește în orașe și este previzionat că numărul lor va crește cu 1,5 miliarde, până la 5 miliarde în 2030, iar 95% din expansiunea urbană va avea lor în statele dezvoltate. Este important de avut în vedere faptul că orașele lumii ocupă doar 3% din suprafața terestră a Pământului, dar este responsabilă de un procent situat între 60 și 80% din totalul consumului de energie și de 75% din emisiile de carbon globale, punând o mare presiune pe sursele de apă potabilă, pe sistemele de canalizare și de sănătate publică deopotrivă.

Având în vedere aceste fapte, Agenda 2030 a luat în considerare o serie de ținte de atins până la finalul etapei de referință, care cuprind:

11.1 Accesul tuturor la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile și modernizarea cartierelor sărace.

11.2 Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, îmbunătățirea siguranței rutiere, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate.

11.3 Consolidarea urbanizării incluzive și durabile și a capacității pentru planificarea și gestionarea participativă, integrată și durabilă a așezărilor umane în toate țările.

11.4 Consolidarea eforturilor de protecție și salvgardare a patrimoniului cultural și natural mondial.

11.5 Reducerea semnificativă a numărului de decese și a numărului de persoane afectate și scăderea substanțială a pierderilor economice directe în raport cu Produsul Intern Brut la nivel global, cauzate de dezastre, inclusiv dezastrele legate de apă, cu un accent pe protecția celor săraci și a persoanelor aflate în situații vulnerabile.

11.6 Până în 2030, reducerea pe cap de locuitor a impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și gestionării deșeurilor municipale și de alt tip.

11.7 Până în 2030, asigurarea accesului universal la spații verzi și publice sigure, incluzive și accesibile, în special pentru femei și copii, persoane în etate și cele cu dizabilități.

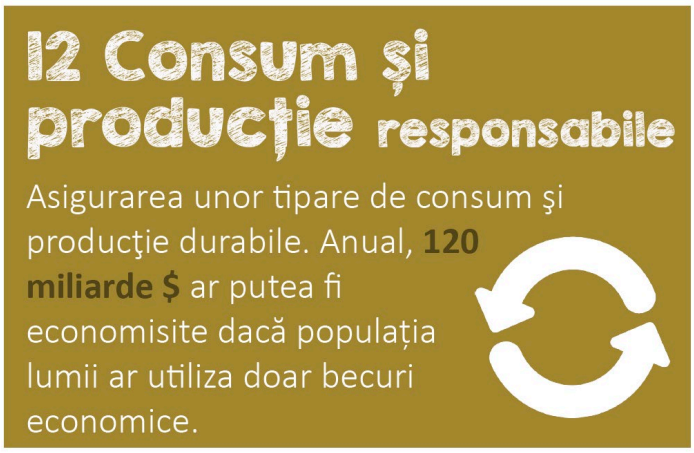

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 12 vizează asigurarea unei creșteri economice fără inducerea de schimbări climatice, prin conștientizarea caracterului finit al resurselor și aplicarea măsurilor sustenabile printr-un comportament mai conștient, o producție mai eficientă, un management durabil al deșeurilor, toate acestea în concordanță cu principiile circumscrise protecției mediului. Dacă ritmul de creștere actual se menține, populația globului ar putea crește până la 8,5 miliarde de oameni în 2030, respectiv 9,7 miliarde în anul 2050 – ar fi nevoie de trei planete Pământ pentru a asigura resursele necesare la nivelul actual de consum al lor. Mai puțin de 3% din totalul apelor la nivel global sunt ape dulci și potabile, 2,5% fiind înghețate în Arctica, Antarctica și în lacurile glaciare/ghețari, ceea ce înseamnă că doar 0,5% din totalul apelor trebuie să asigure întregul necesar pentru ecosistemul uman și nevoile de apă proaspătă ale animalelor, de asemenea. Peste 2 miliarde de oameni trăiesc în țări care se confruntă cu o criză acută generată de lipsa apei. Gospodăriile consumă 29% din energia globală și contribuie la 21% din emisiile de carbon generate. Anual, o treime din totalul alimentelor produse, echivalentul a 1,3 trilioane de tone valorând aproximativ 1 trilion de dolari este aruncată de consumatori și distribuitori, sau se strică din cauza recoltării, transportării sau depozitării defectuoase. Sectorul alimentar reprezintă o treime din totalul de consum de energie la nivel global și contribuie cu 22% la totalul emisiilor de gaze de seră. Acesta este contextul în care au fost stabilite țintele pentru anul 2030 din cadrul Agendei Organizației Națiunilor Unite referitoare la asigurarea de tipare de consum și producție durabile:

12.1 Implementarea Cadrului de 10 ani de programe pentru modelele de consum și producție durabile, toate țările luând măsuri, în frunte cu țările dezvoltate, ținând cont de dezvoltarea și capacitățile țărilor în curs de dezvoltare.

12.2 Realizarea gestionării durabile și utilizării eficiente a resurselor naturale.

12.3 Înjumătățirii pe cap de locuitor la nivel mondial a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare.

12.4 Realizarea managementului ecologic al substanțelor chimice și a tuturor deșeurilor pe parcursul ciclului de viață al acestora, în conformitate cu cadrele convenite la nivel internațional, și reducerea semnificativă a emisiilor acestora în aer, apă și sol, în scopul de a reduce la minimum efectele adverse ale acestora asupra sănătății umane și a mediului.

12.5 Reducerea semnificativă a generării de deșeuri, prin prevenire, reducere, reciclare și reutilizare.

12.6 Încurajarea companiilor, în special a companiilor mari și transnaționale, să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea în ciclul de raportare.

12.7 Promovarea practicilor durabile de achiziții publice, în conformitate cu politicile și prioritățile naționale.

12.8 Oamenii de pretutindeni trebuie să dețină informații relevante și să fie sensibilizați pe tema dezvoltării durabile și a unui stil de viață în armonie cu natura.

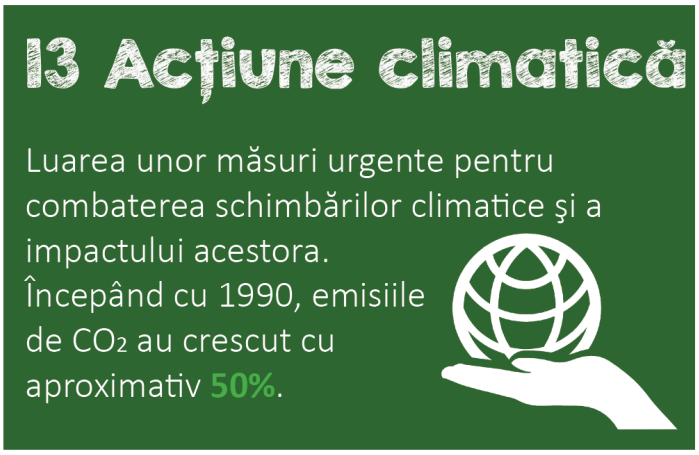

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 13 a fost stabilit având în vedere necesitatea luării de măsuri urgente pentru limitarea impactului schimbărilor climatice, dar și descifrarea factorilor antropici generatori. Se impune o coordonare a acțiunilor la nivel global pentru a anticipa problemele și înainta soluții viabile, în condițiile în care impactul este resimțit pe multiple paliere, pornind de la calitatea vieții, la sănătate și ritmul alert de scădere a biodiversității. 175 de entități au ratificat în aprilie 2018 Acordul de la Paris, primul acord universal, obligatoriu din punct de vedere juridic privind schimbările climatice, în contextul în care din 1880 până în 2012 temperatura medie globală a crescut cu 0.85°C. Oceanele s-au încălzit, cantitatea de zăpadă și de gheață s-a diminuat și nivelul mărilor a crescut. Raportat la concentrațiile actuale și emisiile constante de gaze de seră, creșterea temperaturii globale va depăși 1,5°C, creșterea medie a nivelului mării fiind preconizată între 24 și 30 cm până în 2065. Încă este posibil să fie limitată creșterea temperaturii medii globale la două grade Celsius mai sus decât era în perioada pre-industrială, dar doar în cazul în care sunt adaptate schimbări majore în comportament și se implementează o serie variată de măsuri tehnologice. În sensul acesta, țintele pentru anul 2030 sunt orientate către:

13.1. Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare la riscurile legate de climă și dezastrele naturale în toate țările.

13.2 Integrarea măsurilor privind schimbările climatice în politici, strategii și planuri naționale.

13.3 Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacităților umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie.

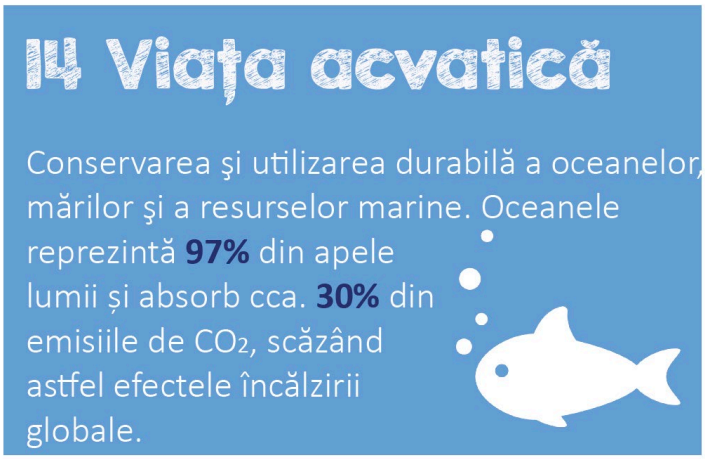

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 14 are în vedere necesitatea protejării naturii din perspectiva mediului acvatic în contextul în care 70% din oxigenul din atmosferă este produs de plantele marine. Ecosistemul uman depinde de resursa acvatică nu doar din perspectiva activităților economice legate de pescuit, comerț și transport și trebuie combătut activ comportamentul nedurabil. Emisiile de carbon produse de activitățile umane generează încălzirea și creșterea acidității apei oceanelor, dar și pierderea de oxigen. La momentul actul s-au atins niveluri record în ceea ce privește gradul de căldură al apelor marine. Traiul a peste trei milioane de oameni depinde de biodiversitatea marină și costală, în contextul în care, la nivel global, valoarea de piață anuală a resurselor marine și costale este de 3 trilioane de dolari. 80% din volumul comerțului internațional se realizează pe mare.

Pe cale de consecință, țintele stabilite pentru conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine reflectă deplin necesitatea de intervenție urgentă în această direcție:

14.1 Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți.

14.2 Gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine și costale, pentru a evita impactele negative semnificative, inclusiv prin consolidarea rezistenței acestora, și luarea de măsuri pentru restaurarea acestora, pentru a avea oceane sănătoase și productive.

14.3 Minimizarea și gestionarea impactului acidificării oceanelor, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile.

14.4 Reglementarea eficientă a pescuitului și eliminarea pescuitului excesiv, ilegal, nedeclarat și nereglementat și a practicilor de pescuit distructive, și implementarea planurilor de management bazate pe știință, pentru a restabili stocurile de pește în cel mai scurt timp posibil, cel puțin la nivelurile care ar asigura un randament maxim durabil, după cum este determinat de caracteristicile biologice ale acestora.

14.5 Conservarea a cel puțin 10 la sută din zonele costale și marine, în conformitate cu legislația națională și internațională și în baza celor mai bune evidențe științifice disponibile.

14.6 Interzicerea formelor de subvenționare a pescuitului care contribuie la capacitatea excedentară și pescuitul excesiv, eliminarea subvențiilor care contribuie la pescuitul ilegal, nedeclarat și nereglementat și abținerea de la introducerea unor subvenții noi de acest tip, recunoscând că tratamentul adecvat și eficient, special și diferențiat pentru țările cel mai puțin dezvoltate ar trebui să fie o parte integrantă a negocierii subvențiilor pentru pescuit in cadrul Organizației Mondiale a Comerțului.

14.7 Creșterea beneficiilor economice pentru statele insulare mici și țările cel mai puțin dezvoltate, din utilizarea durabilă a resurselor marine, inclusiv prin gestionarea durabilă a pescuitului, acvaculturii și turismului.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 15 are în vederea protejarea, restaurarea şi promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate. Se impune ca societatea umană să își asume în mod conștient necesitatea introducerii unui management conștientizat și o creștere a responsabilității, ca parte intrinsecă a biosferei și covârșitor responsabilă de schimbările climatice produse – peste trei sferturi din suprafața Pământului a fost afectată de activitatea umană, viața sălbatică fiind forțată să supraviețuiască pe teritorii tot mai minuscule, dând naștere la riscuri crescute de transmitere a bolilor de la animale la oameni, cum este cazul COVID-19. Pădurile adăpostesc peste 80% din totalul speciilor terestre de animale, în contextul în care între 2010 și 2015 s-au pierdute 3,3 milioane hectare de păduri. Pierderea de teren arabil din cauza fenomenului de deșertificare și a secetei cunoaște niveluri istorice, 12 milioane de hectare se pierd anual, însemnând 23 de hectare în fiecare minut. Degradarea pământului, cauzată în cea mai mare parte de acțiunile omului, afectează aproape trei sferturi din populația săracă a globului. Deși nevertebratele și microorganismele sunt o parte cheie a ecosistemului, contribuția lor este aproape necunoscută – la fel în cazul copacilor: din cele peste 80.000 de specii, doar 800 au fost studiate din punctul de vedere al utilizării lor potențiale în beneficiul uman.

Prin urmare, Agenda 2030 are ținte specifice care să adreseze toate aceste problematici subsumate obiectivului mai sus menționat:

15.1 Asigurarea conservării, restabilirii și utilizării durabile a ecosistemelor de apă dulce terestre și interioare și a serviciilor acestora, în special păduri, zone umede, munți și terenuri aride, în conformitate cu obligațiile prevăzute de acordurile internaționale

15.2 Promovarea implementării managementului durabil al tuturor tipurilor de păduri, stoparea defrișării, restabilirea pădurilor degradate și creșterea semnificativă a împăduririi și reîmpăduririi la nivel global.

15.3 Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații și depunerea de eforturi pentru a atinge o lume neutra din punct de vedere al degradării solului.

15.4 Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă.

15.5 Luarea unor măsuri urgente și semnificative pentru a reduce degradarea habitatelor naturale, a stopa pierderea biodiversității și, până în 2020, a proteja și preveni extincția speciilor amenințate.

15.6 Promovarea distribuirii corecte și echitabile a beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și promovarea accesului corespunzător la aceste resurse, după cum este convenit la nivel internațional.

15.7 Luarea unor măsuri urgente pentru a stopa braconajul și traficul de specii de floră și faună protejate și abordarea cererii și ofertei de produse ilegale de specii sălbatice.

15.8 Până în 2020, introducerea măsurilor pentru a preveni introducerea și a reduce semnificativ impactul speciilor invazive asupra ecosistemelor terestre și acvatice și pentru a controla și eradica speciile prioritare.

15.9 Până în 2020, integrarea valorilor biodiversității și ecosistemelor în planificarea națională și locală, procesele de dezvoltare, strategii și planurile de reducere a sărăciei.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 16 se circumscrie noii paradigme despre funcționarea societății pentru o dezvoltare durabilă, în care beneficiile sunt accesibile tuturor. Aceasta presupune crearea și menținerea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile, dar și promovarea accesului la justiție pentru toți – este esențială internalizarea acestei abordări pentru a asigura funcționalitate și sustenabilitatea. Focusul va trebui îndreptat către poliție și justiție, care se numără printre instituțiile cele mai afectate de corupție. Există o corelare strânsă între statul de drept și gradul de dezvoltare al unei societăți, ele nu doar coexistând, dar și potențându-se reciproc, fiind esențiale pentru a asigura o dezvoltare sustenabilă. Copiii sunt extremi de vulnerabili în zilele noastre – violența împotriva copiilor afectează peste 1 bilion de copii anual, la 7 minute un copil este omorât, 1 din 10 este abuzat sexual înainte de 18 ani, iar 9 din 10 copii trăiesc în țări în care nu există cadru legal de interzicere a pedepsei corporale. Pandemia de COVID-19 a crescut dramatic numărul copiilor victime ale violenței online, în contextul în care un utilizator de internet din trei este copil; violența școlară a atins și ea cote alarmante, fiind înregistrat în fiecare an un număr de 246 milioane de cazuri.

Acesta este contextul care a determinat stabilirea unor ținte clare pentru Obiectivul 16 al Agendei 2030:

16.1. Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe, pretutindeni.

16.2. Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor.

16.3. Promovarea statului de drept la nivel național și internațional și asigurarea accesul egal la justiție pentru toți.

16.4. Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată.

16.5 Reducerea semnificativă a corupției și dării de mită în toate formele sale.

16.6. Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile.

16.7. Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile.

16.8. Extinderea și consolidarea participării țărilor în curs de dezvoltare în instituțiile de guvernare globală.

16.9. Asigurarea identității legale tuturor, inclusiv înregistrarea nașterii.

16.10. Asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale, în conformitate cu legislația națională și acordurile internaționale.

Obiectivul de Dezvoltare Durabilă 17 are în vedere consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizare a parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă, în contextul în care problemele globale impun soluții globale pentru care este necesară atât cooperare, cât și finanțare internațională. Acest lucru a creat cadrul pentru Agenda 2030 și necesitatea demarării unui proces transformațional bazat pe principiile subsidiarității și modificarea comportamentelor și a politicilor în direcția dezvoltării durabile. Țintele subsumate acestui obiectiv vizează ca până în anul 2030 să se realizeze:

17.1. Consolidarea mobilizării resurselor interne pentru a îmbunătăți capacitatea națională de impozitare și colectare a altor venituri.

17.2. Țările dezvoltate își vor implementa pe deplin angajamentele privind asistența oficială de dezvoltare, inclusiv angajamentul mai multor țări dezvoltate de a atinge ținta de 0,7 la sută din AOD/PNB pentru țările în curs de dezvoltare și între 0,15 și 0,20 la sută din AOD/PNB pentru țările cele mai puțin dezvoltate; furnizorii AOD sunt încurajați să ia în considerare stabilirea unei ținte constând în asigurarea a cel puțin 0,20 la sută din AOD/PNB pentru țările cele mai puțin dezvoltate.

17.3. Mobilizarea resurselor financiare suplimentare pentru țările în curs de dezvoltare din surse multiple.

17.4. Susținerea țărilor în curs de dezvoltare în atingerea sustenabilității datoriilor pe termen lung prin intermediul unor politici coordonate, care vizează stimularea finanțării datoriilor, reducerea datoriilor și restructurarea datoriilor, după caz, și abordarea datoriei externe a țărilor sărace puternic îndatorate, pentru a reduce povara datoriei.

17.5. Adoptarea și implementarea regimurilor de promovare a investițiilor pentru țările cel mai puțin dezvoltate.

17.6. Consolidarea cooperării regionale și internaționale nord-sud, sud-sud și triunghiulare privind accesul la știință, tehnologie și inovații și îmbunătățirea schimbului de cunoștințe în condiții agreate de comun acord, inclusiv printr-o mai bună coordonare între mecanismele existente, în

special la nivelul Organizației Națiunilor Unite, și printr-un mecanism global de facilitare a tehnologiei.

17.7. Promovarea dezvoltării, transferului, diseminării și difuzării tehnologiilor prietenoase mediului pentru țările în curs de dezvoltare în condiții favorabile, inclusiv în termeni concesionali și preferențiali, în condiții agreate de comun acord.

17.8. Operaționalizarea completă a băncii de tehnologii, a mecanismului de consolidare a capacităților în știință, tehnologie și inovare pentru țările cele mai puțin dezvoltate, până în 2017, și sporirea utilizării tehnologiei generice, în special a tehnologiei informației și comunicațiilor.

17.9. Consolidarea suportului internațional pentru implementarea eficientă și țintită a activităților de consolidarea a capacităților în țările în curs de dezvoltare pentru a sprijini planurile naționale în implementarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, inclusiv prin cooperarea nord-sud, sud-sud și triunghiulară.

17.10. Promovarea sistemului de comerț multilateral universal, bazat pe reguli, deschis, nediscriminatoriu și echitabil în cadrul Organizației Mondiale a Comerțului, inclusiv prin încheierea negocierilor în cadrul Agendei de dezvoltare de la Doha.

17.11. Creșterea semnificativă a exporturilor țărilor în curs de dezvoltare, în special în vederea dublării cotei exporturilor la nivel mondial pentru țările cel mai puțin dezvoltate până în 2020.

17.12. Implementarea în timp util a accesului pe piață fără taxe vamale și fără cote pe o bază durabilă pentru toate țările cel mai puțin dezvoltate, în concordanță cu deciziile Organizației Mondiale a Comerțului, inclusiv prin asigurarea că normele preferențiale de origine aplicabile importurilor din țările cele mai puțin dezvoltate sunt transparente și simple, și contribuie la facilitarea accesului la piață.

17.13. Sporirea stabilității macroeconomice globale, inclusiv prin coordonarea politicilor și coerența politicilor.

17.14. Sporirea coerenței politicilor pentru dezvoltare durabilă.

17.15. Respectarea spațiului de politici și a autorității fiecărei țări în a stabili și implementa politici de eradicare a sărăciei și dezvoltare durabilă.

17.16. Sporirea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă, complementat de parteneriate cu multiple părți interesate care mobilizează și distribuie cunoștințele, expertiza, tehnologiile și resursele financiare, pentru a sprijini realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă în toate țările, în special în țările în curs de dezvoltare.

17.17. Încurajarea și promovarea parteneriatelor publice, publice-private și cu societatea civilă eficiente, în baza experienței și strategiilor de resurse ale parteneriatelor.

17.18. Până în 2020, sporirea suportului de consolidare a capacităților pentru țările în curs de dezvoltare, inclusiv pentru țările cel mai puțin dezvoltate și statele insulare mici în curs de dezvoltare, pentru a crește în mod semnificativ disponibilitatea datelor calitative, în timp util și fiabile, desegregate după venit, sex, vârstă, rasă, etnie, statut migrațional, dizabilități, localizare geografică și alte caracteristici relevante în contexte naționale.

17.19. Până în 2030, dezvoltarea, în baza inițiativelor existente, a măsurătorilor progresului privind dezvoltarea durabilă care complementează produsul intern brut, și oferă suport pentru dezvoltarea capacităților statistice în țările în curs de dezvoltare.

Contextul european de dezvoltare durabilă

Orientări politice și bugetare la nivel european

Uniunea Europeană și-a asumat în mod hotărât punerea în aplicare a Agendei 2030 a Organizației Națiunilor Unite, fiind în avanpostul transformărilor în sensul îndeplinirii dezideratelor legate de o asigurarea unei dezvoltări durabile. Contribuția ei la elaborarea Agendei a fost esențială, Uniunea fiind, de asemenea, un susținător al țărilor care au nevoie de sprijin în aplicarea obiectivelor setate. Pentru realizarea pachetul său de măsuri pentru asigurarea obiectivelor stabilite pentru 2030, Uniunea Europeană ar trebui să reducă cu 40 de puncte procentuale emisiile de gaze cu efect de seră.

De asemenea, volumul de investiții pe care Uniunea va trebui să îl suplimenteze se situează în jurul cifrei de 180 de miliarde pe an, ceea ce a condus la adoptarea unui plan de acțiune dedicat dezvoltării durabile, cu o componentă puternică socială și de mediu, la nivelul lunii martie a anului 2018. Comisia Europeană a decis în anul 2016 aplicarea Agendei de o manieră strategică și a integrat cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă în politicile și inițiativele sectoriale:

Pilonul european al drepturilor sociale

Pilonul european al drepturilor sociale – 20 de principii care promovează convergența ascendentă pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă și de viață în Europa, cu scopul de a combate toate dimensiunile sărăciei, de a promova incluziunea și de a asigura sisteme de protecție socială echitabile, adecvate și durabile prin sprijinirea egalității de șanse, accesul la piața forței de muncă, egalitatea între femei și bărbați, condiții de muncă echitabile.

Consensul european privind dezvoltarea

Consensul european privind dezvoltarea – viziunea comună actualizată cu privire la politica de dezvoltare în contextul Agendei 2030, structurată în jurul celor „5 P-uri": persoanele, planeta, prosperitatea, pacea și parteneriatul, integrând dimensiunile economică, de mediu și socială. Promovează aplicarea coordonată a Acordului de la Paris privind schimbările climatice și consolidează legătura dintre politicile externe – ajutorul umanitar, politica de dezvoltare, comercială, de menținere a păcii și a securității, cea care vizează migrația, problemele de mediu și schimbările climatice.

Strategia globală pentru politica externă și de securitate a Uniunii Europene

Strategia Globală pentru politica externă și de securitate a Uniunii Europene – reprezintă angajamentul extern al Uniunii, în cadrul căreia Obiectivele de Dezvoltare Durabilă sunt o dimensiune transversală a eforturilor de transpunere în realitate a documentului strategic, prin care se sprijină necondiționat democrația, drepturile omului și buna guvernanță prin dialog politic și strategic, sprijin financiar prin Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului, sprijinirea de programe menite să consolideze funcționarea de instituții transparente și responsabile (parlamenta, autorități judiciare și de aplicare a legii, organisme și instituții naționale din domeniul drepturilor

omului). Se dorește consolidarea rezilienței în țările partenere, sprijină inițiativele de prevenire a conflictelor, consolidare a păcii și îmbunătățire a securității populației partenerilor.

Strategia „Comerț pentru toți": către o politică comercială și de investiții mai responsabilă – document strategic adaptat provocărilor actuale în domeniu, orientat către promovarea schimbului de idei, competențe și inovații, coerent cu ODD și cu politicile externe ale Uniunii pentru consolidare și susținere reciprocă. Principiile transversale fac referire la concurență echitabilă, condiții de muncă decente, dezvoltare durabilă la nivel mondial, nivel ridicat de calitate a reglementării, servicii publice de înaltă calitate.

Comerț pentru toți: către o politică comercială și de investiții mai responsabilă

Agenda pentru competențe în Europa – 10 acțiuni pentru ca cetățenii Uniunii să capete competențe necesare pentru a se putea adapta schimbărilor la nivel societal și de piață a forței de muncă, prin care se conferă mai bună vizibilitate și comparabilitate competențelor necesare în diverse sectoare și profesii la nivel european.

Agenda pentru competențe în Europa

Strategia UE pentru tineret

Strategia Uniunii Europene pentru Tineret pentru implicarea, conectarea și mobilizarea tinerilor prin stimularea acestora să participe la viața civică și democratică, crearea de legături între tinerii din Uniune și din afara ei prin voluntariat, mobilitate de studiu, solidaritate și înțelegere interculturală, respectiv prin calitatea și recunoașterea activităților pentru tineret.

Platforma Uniunii Europene privind pierderile alimentare și risipa de alimente – creată în 2016 pentru definirea de bune practici și stimularea progresului în domeniu de către organizații internaționale, state membre și alte părți interesate, pentru o mai bună identificare, măsurare și înțelegere a fenomenului, dar și pentru găsirea de soluții sustenabile pentru combaterea lui.

Platforma UE privind pierderile alimentare și risipa de alimente

Acțiunea UE pentru egalitatea de gen

Angajamentul strategic pentru egalitatea de gen 2016-2019 – pachet de măsuri legislative și de politică privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată pentru încurajarea participării femeilor la piața forței de muncă, cadru de lucru al activității Comisiei de promovare a egalității de gen și a capacitării femeilor.

Spațiul european al educației – pachet de măsuri pentru asigurarea faptului că învățarea inovatoare, incluzivă și pe tot parcursul vieții este accesibilă tuturor. Acțiuni: dezvoltarea universităților europene, recunoașterea automată în toate statele membre a calificărilor obținute în învățământul liceal și superior, dar și a perioadelor de studiu în străinătate; o mai bună învățare a limbilor, promovarea educației și a îngrijirii copiilor preșcolari, sprijinirea dobândirii de competențe-cheie, consolidarea competențelor digitale.

Spațiul european al educației

Planul de acțiune pentru economia circulară

Pachetul de măsuri privind economia circulară – susțin o economie circulară în fiecare etapă a lanțului valoric, dând un semnal clar cu privire la stimularea investițiilor, crearea de condiții echitabile de concurență, reducerea cererii de resurse limitate, a consumului de energie și a nivelurilor de emisii de dioxid de carbon.

Europa în mișcare

„***Europa în mișcare”*** - pachet de măsuri privind mobilitatea cu emisii scăzute pentru îmbunătățirea siguranței în trafic, încurajarea taxării rutiere inteligente, reducerea emisiilor de dioxid de carbon, a poluării aerului și a congestionării traficului, reducerea birocrației pentru întreprinderi, combaterea practicilor ilicite în materie de ocupare a forței de muncă și asigurarea unor condiții de muncă și perioade de odihnă adecvate pentru lucrători, dar și asigurarea unor condiții mai sigure de transport. Este inclusă o politică integrată de siguranță rutieră, măsuri de siguranță pentru vehicule și infrastructură, standarde cu privire la emisiile de dioxid de carbon pentru vehicule grele, strategie anticipativă pentru mobilitate conectată și automatizată, dar și un plan strategic de acțiune pentru dezvoltarea și producerea de baterii în Europa.

Către o nouă Alianță „Africa – Europa”

O nouă Alianță „Africa – Europa pentru investiții și locuri de muncă sustenabile”, pachet de măsuri prin care sunt stabilite principalele direcții de acțiune pentru atragerea de investitori privați, îmbunătățirea mediului de afaceri, sprijinirea educației și a competențelor, precum și stimularea comerțului în această parte a lumii.

O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei

O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050 prin modernizarea sistemului energetic, realizarea de investiții în soluții tehnologice realiste, capacitarea cetățenilor și alinierea acțiunilor în domeniile esențiale – politica industrială, finanțele, economia circulară și cercetarea. Scopul pe termen lung vizează stabilirea unei direcții în ceea ce privește politica climatică a Uniunii Europene și realizarea unei strategii pe termen lung în concordanță cu prevederile Convenției-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice.

O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050

O bioeconomie durabilă a UE pentru consolidarea legăturii dintre economie, societate și mediu

O bioeconomie durabilă a Uniunii Europene pentru consolidarea legăturii dintre economie, societate și mediu – bioeconomia este o componentă esențială a economiei Uniunii, iar documentul strategic dedicat cuprinde 14 acțiuni menite să dezvolte soluții inovatoare, eficiente și competitive în raport cu resursele, care să reconcilieze securitatea alimentară cu utilizarea sustenabilă a resurselor regenerabile biotice și protecția

mediului. Scopul este de a da valoare biodeșeurilor, mai ales în comunitățile rurale și a garanta respectarea limitelor ecologice în desfășurarea activităților circumscrise acestei arii de dezvoltare.

Crearea unei legături între finanțarea UE și respectarea statului de drept – instrument bugetar care să permită protejarea următorului buget multianual pentru perioada 2021-2027 care să permită deopotrivă asigurarea unei bune gestiuni financiare, dar și protejarea bugetului Uniunii, promovând totodată statul de drept. Nu este vorba de un mecanism de sancțiuni, ci de un buget ghidat de principiile prosperității, durabilității, solidarității și al securității.

Crearea unei legături între finanțarea UE și respectarea statului de drept

Acordul de la Paris privind schimbările climatice – pachetul „Energie curată pentru toți europenii”

Acordul de la Paris privind schimbările climatice – pachetul „Energie curată pentru toți europenii” – se stimulează tranziția către o energie curată, modernizarea sistemului energetic în vederea combaterii schimbărilor climatice. Sunt cuprinse inițiative specifice pentru eliminarea modelelor de afaceri cu emisii ridicate de dioxid de carbon și pentru abordarea provocărilor socio-economice cu care se confruntă cetățenii din cele 41 de regiuni cu activități de extracție a cărbunelui din cele 12 state membre. Sunt sprijinite strategiile de tranziție pentru diversificare structurală și tranziție tehnologică, pentru crearea de oportunități de stimulare a inovării și a investițiilor, de dezvoltare a unor competențe noi.

Finanțarea creșterii durabile – plan de acțiune pentru finanțarea durabilă care are drept scop creșterea rolului finanțării în promovarea unei economii eficiente în contextul obiectivelor sociale și de mediu. Uniunea trebuie să își reducă cu 40 de puncte procentuale emisiile de gaze cu efect de seră pentru a atinge obiectivele asumate, bugetul necesitând suplimentare anuală cu 180 miliarde de euro în acest sens.

Finanțarea creșterii durabile

Agenda urbană a UE

Agenda urbană a Uniunii Europene – efortul comun de luare în calcul a impactului politicilor Uniunii Europene în mediul urban, consolidarea rezilienței în mediul urban prin prevenirea dezastrelor și a riscurilor legate de schimbările climatice. A fost lansată în mai 2016 pentru catalizarea de soluții inovatoare durabile, promovarea tranziției către societăți reziliente, cu emisii scăzute de dioxid de carbon și este consolidată prin diferite inițiative ale Comisiei, precum Convenția primarilor – o alianță care sprijină acțiunile de combatere a schimbărilor climatice și tranziția către o societate cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

Strategia Uniunii Europene privind materialele plastice – stabilește cadrul general pentru consolidarea guvernanței internaționale a oceanelor pentru a le transforma într-un spațiu sigur, securizat, curat, utilizate legal și durabil, prin care s-au adoptat norme noi pentru cele 10 produse din plastic de unică folosință găsite cel mai adesea pe plaje, în mările din Europa, precum și pentru uneltele de pescuit pierdute sau abandonate. Alte măsuri: de prevenire a producerii de deșeuri, fabricarea de materiale plastice în spiritul economiei circulare, reducerea deșeurilor marine produse în mare, dar și asigurarea unei mai bune înțelegeri și monitorizări a acestora.

Strategia UE privind materialele plastice

Planul de acțiune al Uniunii Europene pentru natură, cetățeni și economie – instituie cea mai extinsă rețea coordonată din lume de zone protejate cu o biodiversitate bogată (Natura 2000), a cărei contribuție directă la economia europeană se contabilizează în purificarea apei, stocarea dioxidului de carbon, polinizare și turism. Planul are menirea de a asigura aplicarea legislației pe teren și o mai bună protecție a naturii și cuprinde 15 acțiuni principale, respectiv 4 priorități-cheie: îmbunătățirea cunoștințelor și oferirea de orientări pentru asigurarea coerenței activităților socio-economice, finalizarea rețelei și gestionarea ei eficientă, consolidarea investițiilor în rețea, respectiv suplimentarea fondurilor și implicarea cetățenilor, a părților interesate și a comunităților locale.

Planul de acțiune al UE pentru natură, cetățeni și economie

Politica de coeziune a Uniunii Europene – principala politică transversală de investiții pentru realizarea coeziunii economice, sociale și teritoriale prin reducerea disparităților dintre nivelurile de dezvoltare ale diverselor regiuni. Contribuie substanțial la realizarea celor mai multe dintre Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, inclusiv prin integrarea în toate etapele a principiilor transversale esențiale: dezvoltarea durabilă, eliminarea inegalităților, promovarea egalității între bărbați și femei, integrarea perspectivelor de gen, combaterea discriminării.

Politica de coeziune a UE

Orizont 2020, programul Uniunii Europene dedicat cercetării și inovării – cel mai amplu program din lume pentru cooperare în domeniul științei, tehnologiei și inovării, pentru asigurarea unei creșteri economice inteligente, durabile și incluzive. A avut un buget de aproape 77 de miliarde de euro pentru perioada 2014-2020, la care se adaugă investiții publice și private, din care 60% sunt investiții în dezvoltarea durabilă, menite a furniza soluții pentru marile provocări actuale. Va fi succedat de Programul „Orizont Europa”.

Orizont 2020 – programul UE dedicat cercetării și inovării

Planul de investiții pentru Europa – „Planul Junker”, care are ca obiectiv „eliminarea obstacolelor din calea investițiilor, prin asigurarea vizibilității și a asistenței tehnice necesare pentru proiectele de investiții și prin utilizarea mai inteligentă a resurselor financiare”. Peste 40% din finanțările acordate în cadrul componentei pentru infrastructură și inovare din Fondul european

Planul de investiții pentru Europa („Planul Juncker”)

pentru investiții strategice sunt dedicate sprijinirii de proiecte pentru combaterea schimbărilor climatice.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă se regăsesc integrate în toate cele 10 priorități ale Comisiei Junker:

- Prioritatea 1: Locuri de muncă, creștere și investiție:
- Prioritatea 2: O piață digitală unică;
- Prioritatea 3: Energie
- Prioritatea 4: O piață internă mai profundă și mai echitabilă;
- Prioritatea 5: O uniune economică și monetară mai profundă și mai echitabilă;
- Prioritatea 6: Relații comerciale mai deschise și echitabile;
- Prioritatea 7: Justiție și drepturi fundamentale;
- Prioritatea 8: Migrație;
- Prioritatea 9: Un actor mai puternic pe plan mondial;
- Prioritatea 10: O uniune a schimbărilor democratice.

Principalele inițiative ale Comisiei Junker legate de Obiectivele de Dezvoltare Strategică[1]

- Pilonul european al drepturilor sociale, tabloul de bord social
- Versiunea consolidată a semestrului european pentru coordonarea politicilor economice și sociale
- Recomandarea privind șomajul de lungă durată
- Recomandarea privind accesul la protecție socială pentru toți
- Cadrul Uniunii Europene pentru strategiile naționale de integrare a romilor
- Actul european privind accesibilitatea
- Planul de acțiune pentru combaterea diferenței de remunerare între femei și bărbați
- O abordare strategică a rezilienței în cadrul acțiunii externe a Uniunii Europene
- Consensul european privind dezvoltarea
- Planul de acțiune privind cadrul de la Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastre pentru perioada 2015-2030
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a Uniunii Europene și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”
- O nouă strategie privind ajutorul pentru comerț.

[1] *Document de reflecție. Către o Europă durabilă până în 2030 - Anexa I – Contribuția Comisiei Junker la Obiectivele de Dezvoltare Durabilă.*

- Politica agricolă comună
- Politica comună în domeniul pescuitului
- Planul de acțiune pentru economia circulară
- Platforma multipartită privind pierderile alimentare și risipa de alimente
- Norme pentru agricultura ecologică
- Inițiativa FOOD 2030, care își propune dezvoltarea unei agende coerente în materie de cercetare și inovare pentru sisteme alimentare și de nutriție durabile
- O bioeconomie durabilă pentru Europa: consolidarea legăturii dintre economie, societate și mediu
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a Uniunii Europene și strategia privind Balcanii de Vest
- Grupul operativ pentru Africa rurală
- Strategia „Comerț pentru toți"

- Pilonul european al drepturilor sociale, tabloul de bord social
- Starea sănătății în ciclul de raportare al Uniunii Europene
- Transformarea digitală a serviciilor de sănătate și de îngrijire pentru ca mai mulți cetățeni să beneficieze de servicii de îngrijire mai bune și mai eficiente
- Un plan de acțiune european „O singură sănătate" (One Health) împotriva rezistenței la antimicrobiene
- Actualizări ale normelor privind agenții cancerigeni și mutageni
- Cooperarea UE cu privire la bolile care pot fi prevenite prin vaccinare
- Grupul de coordonare privind promovarea sănătății, prevenirea bolilor și gestionarea bolilor netransmisibile
- Noi reglementări privind dispozitivele medicale
- Asigurarea respectării standardelor UE privind poluarea aerului și măsuri menite să îi sprijine pe actorii naționali, regionali și locali în combaterea poluării atmosferice
- O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lunge pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050
- Plan de acțiune strategic privind siguranța rutieră
- Parteneriat cu Africa în domeniul cercetării pentru combaterea unor boli precum HIV/SIDA și tuberculoza, precum și a altor boli infecțioase

- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a Uniunii Europene și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”

- Planul european al drepturilor sociale, tabloul de bord social
- Un spațiu european al educației până în 2025
- O nouă agendă a UE pentru învățământul superior
- Noua agendă pentru competențe în Europa
- Strategia pentru tineret 2019-2027
- Planul de acțiune pentru educația digitală
- Recomandările privind o educație și o îngrijire de înaltă calitate a copiilor preșcolari, privind recunoașterea reciprocă automată a diplomelor și a perioadelor de studiu în străinătate, privind îmbunătățirea predării și învățării limbilor, privind un cadru european pentru programe de ucenicie de calitate și eficace, privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții și privind parcursurile de actualizare a competențelor, noi oportunități pentru adulți
- Versiunea consolidată a semestrului european pentru coordonarea politicilor economice și sociale
- Acțiunile UE în materie de educație în situații de urgență și de criză prelungită
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a Uniunii Europene și strategia privind Balcanii de Vest
- O nouă Alianță „Africa – Europa”

- Angajamentul strategic pentru egalitatea de gen 2016-2019
- Pachetul privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată
- Planul de acțiune pentru combaterea diferenței de remunerare între femei și bărbați
- Pilonul european al drepturilor sociale, tabloul de bord social
- Versiunea consolidată a semestrului european pentru coordonarea politicilor economice și sociale
- Platforma „Femeile și transporturile”
- Planul de acțiune pentru egalitatea de gen și capacitatea femeilor în relațiile externe
- Consensul european privind dezvoltarea
- Alianța mondială: inițiativa Spotlight (EU-ONU) pentru eliminarea violenței împotriva femeilor și a fetelor

- Politica european de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”

- Propunere de revizuire a normelor privind apa potabilă
- Propunere privind cerințele minime pentru reutilizarea apei
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE

- Strategia privind uniunea energetică
- Pachetele „Europa în mișcare”
- Pachetul „Energie curată pentru toți”
- O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050
- Cadrul de politici privind clima și energia pentru 2030
- Inițiativa pe scară largă a programului Orizont 2020 privind transformarea digitală în sectorul energetic prin intermediul internetului obiectelor
- Planul strategic privind tehnologiile energetice
- Alianța europeană pentru baterii
- Inițiativa „Mission inovation”
- Sprijin pentru regiunile carbonifere în tranziție
- Observatorul sărăciei energetice
- Inițiativa privind energia curată pentru insulele din UE
- Politica de coeziune
- Planul de acțiune privind finanțarea durabilă
- Strategii de reducere a emisiilor de dioxid de carbon
- Consensul european privind dezvoltarea
- Strategia privind asigurarea energiei în Africa
- Convenția europeană și cea globală a primarilor pentru climă și energie
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE

- Planul de investiții pentru Europa („Planul Juncker”)
- Pilonul european al drepturilor sociale, tabloul de bord social
- Versiunea consolidată a semestrului european pentru coordonarea politicilor economice și sociale
- O nouă strategie privind politica industrială a UE
- O nouă agendă pentru cercetare și inovare și programul „Orizont 2020”
- Politica de coeziune
- Norme privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă
- Actualizarea normelor privind detașarea lucrătorilor
- Propunerea de înființare unei Autorități Europene a Muncii
- Actualizări ale normelor privind agenții cancerigeni și mutageni
- Recomandarea privind accesul la protecție socială pentru toți
- Recomandarea privind șomajul de lungă durată
- O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lunge pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050
- Planul de acțiune pentru economia circulară
- Planul de investiții externe, inclusiv Fondul european pentru dezvoltare durabilă
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”
- O nouă strategie privind ajutorul pentru comerț
- Strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE
- O nouă Alianță „Africa – Europa”

- Noua strategie privind politica industrială a UE și lista materiilor prime critice
- Masa rotundă la nivel înalt „Industria 2030”
- Planul de acțiune pentru economia circulară
- O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050
- O nouă agendă pentru cercetare și inovare și programul „Orizont 2020”, inclusiv o arie de interes mare în materie de digitalizare a industriei europene

- Politica de coeziune
- Strategia privind piața unică digitală
- Planul de acțiune privind finanțarea durabilă
- Pachetul „Energie curată pentru toți europenii”
- Observatorul sărăciei energetice
- Punerea în aplicare a strategiei privind responsabilitatea socială a întreprinderilor
- Pachetele „Europa în mișcare”
- Platforma „Femeile și transporturile”
- Mecanismul pentru interconectarea Europei
- Inițiativa privind procesorul european
- Strategia privind mobilitatea cu emisii reduse de dioxid de carbon
- Planul de investiții externe
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”
- O nouă Alianță „Africa – Europa”

- Pilonul european al drepturilor sociale, tabloul de bord social
- Versiunea consolidata a semestrului european pentru coordonarea politicilor economice și sociale
- Actul european privind accesibilitatea
- Recomandarea privind accesul la protecție socială pentru toți
- Pachetul privind echilibrul dintre viața profesională și cea privată
- Norme privind transparența și previzibilitatea condițiilor de muncă în UE
- Politica de coeziune
- Cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor
- Agenda UE privind migrația
- Planul de acțiune al UE privind drepturile omului și democrația 2015-2019
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”
- Strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE

- Agenda urbană a UE
- O strategie europeană pentru o mobilitate cu emisii scăzute de dioxid de carbon
- Pilonul european al drepturilor sociale, tabloul de bord
- O nouă agendă pentru cercetare și inovare și programul „Orizont 2020”, inclusiv inițiativă la scară largă privind transformarea digitală în orașele și comunitățile inteligente
- O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050
- Planul de acțiune pentru economia circulară
- Convenția europeană și cea globală a primarilor pentru climă și energie
- Consolidarea gestionării dezastrelor în UE (rescEU) și revizuirea mecanismului de protecție civilă al UE
- Planul de acțiune privind cadrul de la Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastre pentru perioada 2015-2030
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Orașele comerțului echitabil și etic din UE

- Planul de acțiune privind economia circulară, inclusiv un cadru de monitorizare și Platforma europeană a părților interesate privind economia circulară
- O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050
- Platforma multipartită privind pierderile alimentare și risipa de alimente
- Noile norme ale UE privind deșeurile, inclusiv acțiuni privind pierderile alimentare și risipa de alimente
- Strategia UE privind materialele plastice
- Inițiativa pe scară largă a programului Orizont 2020 cu privire la transformarea digitală și durabilă a sectorului agroalimentar
- O bioeconomie durabilă pentru Europa; consolidarea legăturii dintre economie, societate și mediu
- Planul de lucru privind proiectarea ecologică și etichetarea energetică
- Agenda europeană pentru agenda colaborativă
- Punerea în aplicare a strategiei privind responsabilitatea socială a întreprinderilor
- Norme privind minereurile din zonele de conflict

- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”

- Intrarea în vigoare a Acordului de la Paris privind schimbările climatice
- O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050
- Cadrul de politici privind clima și energia pentru 2030
- Noul sistem UE de comercializare a certificatelor de emisii
- Pachetul „Energie curată pentru europeni”
- Pachetele „Europa în mișcare”
- Strategia privind mobilitatea cu emisii reduse de dioxid de carbon
- Planul de acțiune pentru economia circulară
- Agenda privind guvernanța oceanelor
- Lista materiilor prime critice
- Convenția europeană și cea globală a primarilor pentru climă și energie
- Consolidarea gestionării dezastrelor în UE (rescEU) și revizuirea mecanismului de protecție civilă al UE
- Planul de acțiune privind cadrul de la Sendai pentru reducerea riscurilor de dezastre pentru perioada 2015-2030
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”
- Strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE

- Strategia UE privind materialele plastice
- Agenda privind guvernanța internațională a oceanelor
- Strategia UE privind creșterea albastră
- Noi norme privind gestionarea durabilă a flotelor de pescuit externe
- Propunere de revizuire a sistemului Uniunii de control al pescuitului
- Combaterea pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat

- O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”
- Strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE

- Planul de acțiune pentru natură, cetățeni și economie
- Inițiativa UE privind polenizatorii
- Noile norme privind speciile alogene invazive
- Noile norme privind agricultura ecologică
- Planul de acțiune al UE în materie de combatere a traficului cu specii sălbatice de floră și faună
- O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”

- Strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE
- Consensul european privind dezvoltarea
- Strategia „Comerț pentru toți”
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- O nouă Alianță „Africa – Europa”
- Agenda europeană privind securitatea
- Plan de acțiune pentru protecția spațiilor publice
- Măsuri de combatere a conținutului ilegal de pe internet
- Planul de acțiune al UE privind drepturile și democrația
- Punerea în aplicare a strategiei privind responsabilitatea socială a întreprinderilor
- Parchetul European
- Norme privind combaterea spălării de bani și a finanțării terorismului

- Norme privind transparența fiscală și măsuri de combatere a evitării obligațiilor fiscale
- Norme consolidate privind drepturile procedurale ale suspecților și ale inculpaților
- Norme revizuite privind armele de foc
- Măsuri pentru garantarea unor alegeri europene libere și echitabile
- Planul de acțiune împotriva dezinformării
- Versiunea consolidată a semestrului european pentru coordonarea politicilor economice și sociale
- O planetă curată pentru toți – o viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050

- Agenda UE pentru o mai bună reglementare
- Platforma părților interesate privind punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă în UE
- Inițiativa intitulată „Următorii pași către un viitor european durabil”
- Raportul anual de monitorizare privind progresele înregistrate de UE în direcția atingerii ODD
- Pilonul european al drepturilor sociale
- Platforme UE privind politica în domeniul sănătății
- Corpul european de solidaritate
- Un nou început pentru dialogul social
- Inițiativa „creșterea veniturilor colectate, eficientizarea cheltuielilor”
- Planul de acțiune privind finanțarea durabilă
- Planul european de investiții externe și Fondul european pentru dezvoltare durabilă
- Lista materiilor prime critice
- O planetă curată pentru toți – viziune pe termen lung pentru o economie prosperă, modernă, competitivă și neutră din punctul de vedere al impactului asupra climei până în 2050
- Cooperarea urbană internațională
- Inițiativa „Finanțare inteligentă pentru clădiri inteligente”
- Versiunea consolidată a semestrului european pentru coordonarea politicilor economice și sociale
- Consensul european privind dezvoltarea
- Politica europeană de vecinătate revizuită, strategia de extindere a UE și strategia privind Balcanii de Vest
- Strategia „Comerț pentru toți”
- O nouă strategie privind ajutorul pentru comerț
- Strategia globală pentru politica externă și de securitate a UE.

Interdependența celor 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă le face aproape indivizibile, motiv pentru care Uniunea Europeană face eforturi considerabile pentru a îmbunătăți sinergia și coerența între politici și a dezvoltat un cadru de reglementare financiar și comportamental care să permită transpunerea cu succes în activitățile din teren.

Figură 1 - Imagine de ansamblu asupra progreselor înregistrate în direcția atingerii Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă în contextul UE[2]

[2] Sursa: Eurostat (2018) – „Dezvoltarea durabilă în Uniunea Europeană – Raport de monitorizare privind progresele înregistrate în direcția atingerii obiectivelor de dezvoltare durabilă în contextul UE – ediția 2018

Bugetul Uniunii Europene pentru perioada 2021 - 2027 – instrument de integrare a durabilității

Uniunea Europeană a promovat activ Agenda 2030 pentru a asigura prioritizarea aplicării ei de către Guvernele Statele membre, care raportează periodic, începând din anul 2017, progresele întreprinse în materie. Informarea s-a extins și la nivelul Parlamentului European, al tuturor celorlalte instituții europene, la nivel de organizații internaționale sau ale societății civile etc. O altă măsură vizează facilitatea schimbului de bune practici cu privire la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă, crearea unei platforme multipartite la nivel înalt[3]

Aceste ambiții emblematice pentru Europa care dictează orientările politice subsumate Agendei 2030 sunt bugetate sub ghidajul principiilor prosperității, durabilității, solidarității și securității, dezvoltarea durabilă fiind mai mult decât un capitol sau un program per se, fiind o prioritate transversală. Parte dintre propunerile Comisiei vizează:

- **Instrumentele de acțiune externă al Uniunii Europei**
  - Scop: înzestrarea UE pentru atingerea obiectivelor, promovarea politicilor, a valorilor și intereselor
  - Restructurare masivă în vederea îmbunătățirii corelării
  - Valorificarea economiilor de scară
  - Valorificare sinergiilor între programe
  - Simplificarea procedurilor

Instrument de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională – buget de 90 mld euro, în concordanță cu Agenda 2030.

Instrument financiar pentru pace – buget de 10,5 mld euro – menit să consolideze capacitatea UE de prevenire a conflictelor, consolidare a păcii și a securității la nivel internațional.

- **„Orizont Europa”**
  - Cel mai mare program de cercetare și inovare al Uniunii Europene
  - Scop: dezvoltarea de soluții inovatoare pentru a sprijini tranziția spre dezvoltare durabilă
  - Buget propus: 100 mld euro.
- **Integrarea aspectelor legate de climă în toate programele UE**
  - Obiectiv: 25% din cheltuielile Uniunii Europene să contribuie la mitigarea schimbărilor climatice, inclusiv obiectivele tranziției către o energie curată
  - Buget: 35 de mld de euro.
- **Politica de coeziune reformată**
  - Buget: 370 mld euro, la care se vor adăuga investiții private și naționale suplimentare semnificative
  - Creștere durabilă
  - Tranziția către o economie circulară și cu emisii reduse de dioxid de carbon

[3] https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/engagement-civil-society-private-sector-and-other-stakeholders/multi-stakeholder-platform-sdgs_en

- Mediu
- Utilizarea eficientă a resurselor
- Incluziunea socială
- Viitorul **Fond social european (FSE+)** – contribuie la punerea în aplicare a pilonului european al drepturilor sociale prin investiții în oameni; buget propus: 101 mld euro.

- **Invest EU**
  - Stimularea investițiilor prin intermediul unui nou fond de investiții complet integrat
  - Buget: 15,2 mld euro – va mobiliza investiții suplimentare în valoare de peste 650 mld euro

- **Politică agricolă comună simplificată și modernizată**
  - Buget total: 365 mld euro
  - Asigurare acces servicii de înaltă calitate, abordabile, variate și hrănitoare pentru 500 milioane de consumatori din Uniunea Europeană.
  - Accent: mediu și climă
  - Fermierii – beneficiari de plăți raportate la suprafață și număr de animale
  - Cerințe legate de: schimbări climatice, apă, sol, biodiversitate, peisaje, sănătate publică, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor

- **Programul LIFE – versiunea consolidată**
  - Pentru proiecte care sprijină protecția mediului și combaterea schimbărilor climatice
  - Componentă nouă: susținerea tranziției către o energie curată
  - Buget: 5,5 mld euro

- **Programul Erasmus**
  - Buget: 30 mld euro
  - Scop: accesul la studii în străinătate, voluntariat în străinătate, formare și experiență profesională în străinătate

- **Mecanismul pentru interconectarea Europei 2021-2027**
  - Scop: dezvoltarea unei infrastructuri durabile, inteligente, incluzive, sigure și securizate
  - Promovate sinergiile din domeniul transporturilor, al energiei și cel digital
  - Raționalizarea investițiilor
  - Criterii de eligibilitate și vizibilitate coerente
  - Buget total: 42,3 mld euro, di care 24 mld pentru combaterea schimbărilor climatice

- **Programul Europa digitală**
  - Buget propus: 9,2 mld euro
  - Factor important pentru tranziția către o economie și o societate circulară și cu emisii scăzute de dioxid de carbon
  - Susținerea furnizării de capacități la scară largă în domeniul calculului de înaltă performanță și inteligență artificială – noi oportunități pentru dezvoltare durabilă prin reducerea emisiilor de dioxid de carbon

- **Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime**
  - Buget total: 6,14 mld euro
  - Scop: susținerea politicii comune în domeniul pescuitului, susținerea politicii maritime a Uniunii Europene, respectarea angajamentelor internaționale asumate în domeniul guvernanței oceanelor.

În contextul actual determinat de criza sanitara COVID-19, care a afectat social si economic statele membre, **Comisia Europeană coordonează un răspuns european comun la epidemia provocată de corona virus,** luând măsuri ferme pentru a consolida sectoarele de sănătate publică și pentru a atenua impactul socioeconomic în Uniunea Europeană, liderii UE convenind asupra **planului de redresare pentru Europa**, care sprijină inclusiv tranziția verde și cea digitală.

Comisia propune astfel mobilizarea unui **buget consolidat al UE** pentru a sprijini repararea prejudiciilor economice și sociale imediate cauzate de pandemia de corona virus, pentru a demara redresarea și pentru a pregăti un viitor mai bun pentru noua generație:

Instrument de solidaritate SURE/ Mecanismul European de Stabilitate / Fondul de garantare pentru lucrători si întreprinderi BEI	**540 miliarde Euro**
Next Generation EU	750 miliarde Euro
Cadrul financiar Multianual	1 100 miliarde Euro

Next Generation EU **este un nou instrument de redresare, în valoare de 750 de miliarde EUR, care va consolida bugetul UE cu noi fonduri obținute de pe piețele financiare în perioada 2021-2024 si va** fi pus în aplicare prin intermediul a **trei piloni**:

- **Sprijinirea redresării statelor membre -** finanțat prin mecanismul de redresare și reziliență, asistența în materie de redresare pentru coeziune și teritoriile europene REACT-UE, programe consolidate de dezvoltare rurală, mecanismul consolidat pentru o tranziție justă;
- **Relansarea economiei și sprijinirea investițiilor private –** finanțat prin instrumentul de sprijin pentru solvabilitate, mecanismul de investiții strategice, programul InvestEU;
- ***Valorificarea învățămintelor desprinse din criză*** *– finantat prin* noul program în domeniul sănătății, consolidarea rezervei rescEU, consolidarea programelor de cercetare, inovare și acțiune externă.

Investițiile publice *joacă un rol vital în redresarea echilibrată și durabilă. Prin urmare, cea mai mare parte a finanțării acordate prin instrumentul Next Generation EU (peste 80 %) va fi utilizată pentru a sprijini investițiile publice și reformele structurale esențiale din statele membre, concentrate în domeniile în care impactul crizei și necesitățile în materie de reziliență sunt cele mai mari.*

Mecanismul de redresare și reziliență, împreună cu Politica de coeziune și Mecanismul pentru o tranziție justă*, vor contribui la realizarea acestor obiective importante. Punerea lor în aplicare va fi integrată în semestrul european. Comisia propune un nou* ***Program în domeniul sănătății*** *care să permită consolidarea securității sanitare și pregătirea pentru viitoarele crize din domeniul sănătății.*

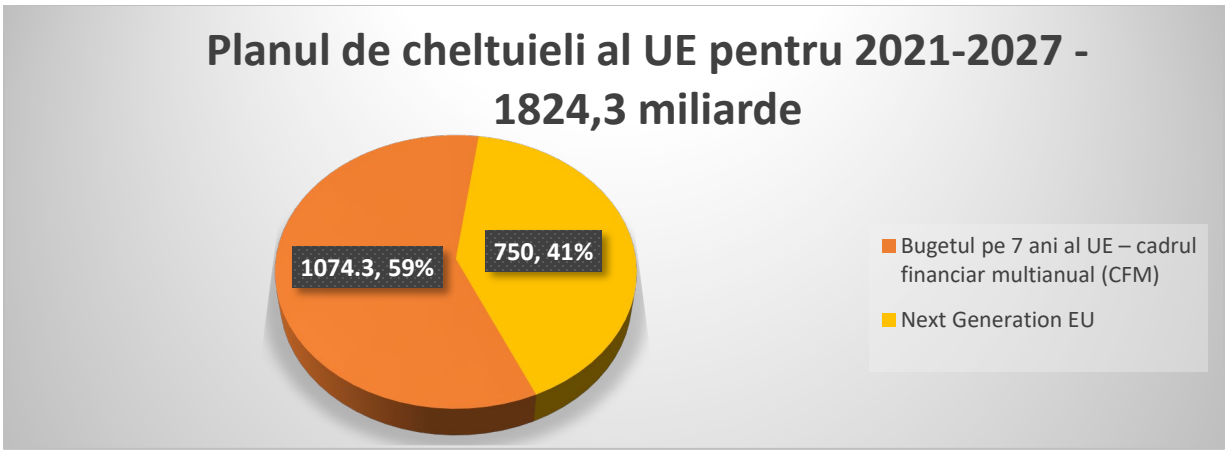

Figură 2 - Planul de cheltuieli al UE 2021-2027

Cheltuielile defalcate ale UE pentru 2021-2027

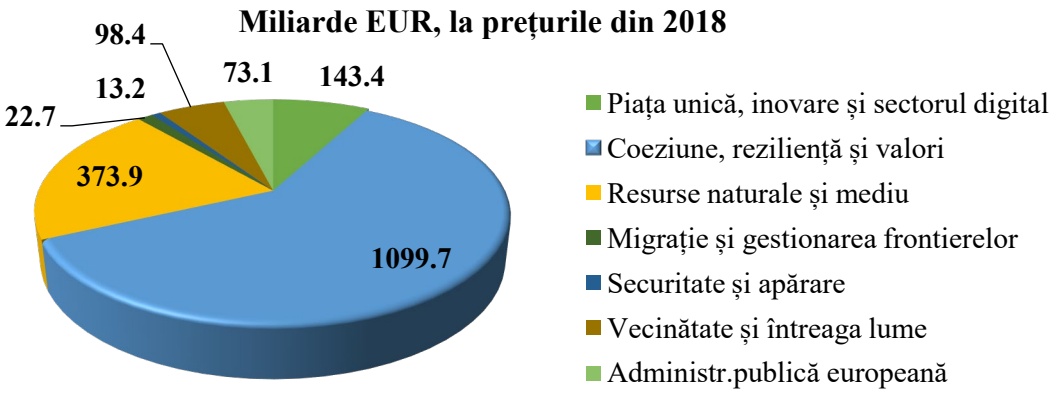

Figură 3 - Cheltuielile defalcate ale UE 2021-2027

Domeniul	Piața unică, inovare și sectorul digital	Coeziune, reziliență și valori	Resurse naturale și mediu	Migrație și gestionarea frontierelor	Securitate și apărare	Vecinătate și întreaga lume	Adm. publică europeană
Total	**143,4**	**1099,7**	**373,9**	**22,7**	**13,2**	**98,4**	**73,1**
Din care NextG	**10,6**	**721,9**	**17,5**				
Instrumente	Orizont Europa Fondul InvestEU	Fondurile pentru politica de coeziune Mecanism de redresare și reziliență	Politica agricolă comună Politica de pescuit comuna	Fondul pentru azil și migrație Fondul de gestionare integrată a frontierelor	Fondul european de apărare Fondul pentru securitate internă	Instrument de vecinătate, cooperare pentru dezvoltare și cooperare internațională (IVCDCI)	

		Mecanism de protecție civilă al Uniunii – rescEU Programul pentru sănătate	Fondul pentru o tranziție justă			Instrument de ajutor umanitar	
Integrarea aspectelor climatice: 30% din cheltuielile globale la nivelul tuturor programelor *Integrarea dimensiunii digitale: cheltuieli pentru transformarea digitală la nivelul tuturor programelor*							

Tabel 1 - Instrumente și domenii de intervenție.

Domenii de intervenție și mecanisme actuale

Politica de coeziune și dezvoltare regională

Politica de coeziune (politica regională) este una din cele mai importante şi mai complexe politici ale Uniunii Europene, statut ce decurge din obiectivul de reducere a decalajelor economice, sociale şi teritoriale între diversele regiuni şi state membre ale Uniunii Europene, cu rol în coagularea de strategii de dezvoltare integrată, care reunesc intervenții din diferite domenii, precum infrastructură, cercetare şi inovare, ocuparea forței de muncă, educație, mediul de afaceri, protecția mediului, schimbări climatice şi eficiență energetică, într-un pachet de politici coerente, care se adresează contextului regional sau chiar local, fiind una dintre cele mai vizibile politici, mai ales în relația cu cetățenii. În cadrul următorului buget pe termen lung al UE pentru 2021-2027, Comisia propune modernizarea politicii de coeziune.

În perioada 29 – 30 mai 2018, Comisia Europeană a publicat **propunerea privind pachetul legislativ privind Politica de Coeziune (PC) 2012-2027.** Acesta cuprinde:

- **Regulamentul privind prevederile comune (CPR)**
- **Regulamentul privind Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul de coeziune (FC)**
- **Regulamentul privind cooperarea teritorială;**
- **Regulamentul privind mecanismul de cooperare transfrontalieră;**
- **Regulamentul privind „Fondul social european plus" (FSE+)**

Regulamentul privind prevederile comune conține un set unic de norme pentru 7 fonduri UE implementate în gestiune partajată, respectiv: Fondul european de dezvoltare regională, Fondul de coeziune, Fondul social european+, Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime (FEPAM), Fondul pentru azil și migrație (FAMI), Fondul pentru securitate internă (ISF) și Instrumentul pentru frontiere externe și vize (IBMF).

Mecanismul de redresare și reziliență

Mecanismul este principalul instrument de redresare, aflat în centrul NextGenerationEU, și va sprijini eforturile UE de a ieși mai puternică și mai rezilientă din criza actuală. Prin intermediul mecanismului se va oferi o sumă de 672,5 miliarde de euro, sub formă de împrumuturi și granturi ce vor fi concentrate în primii ani, esențiali pentru redresare, anunță Comisia Europeană.

In luna septembrie a acestui an, Comisia Europeană a stabilit orientări strategice pentru punerea în aplicare a Mecanismului de redresare și reziliență în cadrul Strategiei sale anuale privind creșterea durabilă pentru 2021.

Cele patru dimensiuni ale strategiei **sustenabilitatea mediului, productivitatea, echitatea și stabilitatea macroeconomică** – ar trebui să rămână principiile directoare ale planurilor de redresare și reziliență ale statelor membre și ale programelor lor naționale de reformă și investiții.

Pentru a beneficia de acest mecanism, statele membre ar trebui să prezinte **proiecte de planuri de redresare și reziliență** în care să descrie agendele naționale de investiții și reforme în conformitate cu obiectivele de politică ale UE menționate mai sus si care vor permite statelor membre să își *consolideze potențialul de creștere economică, crearea de locuri de muncă și reziliența economică și socială și să facă față tranziției verzi și celei digitale.* Astfel, Comisia încurajează membre să includă în planurile lor investiții și reforme în următoarele domenii emblematice:

- **Accelerare** – acordarea de întâietate tehnologiilor curate perene și accelerarea dezvoltării și utilizării surselor regenerabile de energie.
- **Renovare** – îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor publice și private.
- **Reîncărcare și realimentare** – promovarea unor tehnologii curate, viabile pe termen lung, pentru a accelera utilizarea unor stații de transport, încărcare și realimentare durabile, accesibile și inteligente și pentru a extinde rețeaua de transport public.
- **Conectare** – introducerea rapidă a serviciilor rapide în bandă largă în toate regiunile și gospodăriile, inclusiv a rețelelor de fibră optică și a rețelelor 5G.
- **Modernizare** – digitalizarea administrației și a serviciilor publice, inclusiv a sistemelor judiciare și de asistență medicală.
- **Extindere pe scară largă** – Creșterea capacităților de cloud de date industriale în Europa și dezvoltarea celor mai puternice, de vârf și sustenabile procesoare.
- **Recalificare și perfecționare** – Adaptarea sistemelor de învățământ pentru a sprijini competențele digitale și educația și formarea profesională pentru toate vârstele.

Termene:

- **1 ianuarie 2021**: Operaționalizarea mecanismului
- **30 aprilie 2021**: Termenul de depunere a planurilor de redresare și reziliență
- **15 octombrie 2021**: Statele membre sunt încurajate să își prezinte proiectele de planuri preliminare începând cu aceasta data

Mecanismul de protecție civilă al Uniunii - rescEU

Mecanismul instituie o nouă rezervă europeană de capacități (așa-numita rezervă rescEU), inclusiv avioane destinate stingerii incendiilor și elicoptere, îmbunătățind prevenirea dezastrelor și a pregătirii pentru intervenție în caz de dezastre. RescEU poate fi activat pentru a răspunde la situații cum ar fi urgențele medicale sau incidentele chimice, biologice, radiologice și nucleare. Consiliul a luat o serie de măsuri pentru a coordona răspunsul UE la epidemia de COVID-19. Amploarea actuală a epidemiei a demonstrat necesitatea coordonării suplimentare a acțiunilor noastre la nivelul UE. Comisia Europeană a decis să creeze o rezervă strategică rescEU de echipamente medicale, cum ar fi ventilatoarele și măștile de protecție, pentru a ajuta țările Uniunii Europene în contextul pandemiei de COVID-19.

Rezerva include echipamente medicale precum echipamente medicale de terapie intensivă, cum ar fi ventilatoarele, echipamente individuale de protecție, cum ar fi măștile reutilizabile, vaccinuri, tratamente și materiale de laborator.

Abordarea este coordonată și le conferă statelor membre o poziție puternică atunci când negociază cu industria în ceea ce privește disponibilitatea și prețul produselor medicale. Mecanismul de protecție civilă a fost **activat de peste 330 de ori** începând cu 2001. Printre cazurile recente de activare s-au numărat:

- urmările **ciclonului tropical** Idai în Mozambic (2019)
- **cutremurul** din Albania (2019)
- **incendiile forestiere** din Suedia (2018), Bolivia (2019) sau Grecia (2019, 2021)
- **situația de urgență privind sănătatea** cauzată de COVID-19 (2020)

Programul pentru sănătate

Programul „UE pentru sănătate" este răspunsul UE la criza COVID-19, care a avut un impact major asupra personalului medical și sanitar, asupra pacienților și asupra sistemelor de sănătate din Europa. Cu fonduri de *9,4 miliarde EUR*, „*UE pentru sănătate*" este cel mai valoros program în domeniul sanitar. El *va oferi finanțare țărilor UE, organizațiilor și ONG-urilor din domeniul sănătății*. Solicitările de finanțare se vor putea depune în 2021. Programul are drept obiective:

- sporirea gradului de pregătire a UE în fața amenințărilor transfrontaliere majore la adresa sănătății, creând:
  - rezerve de materiale medicale pentru situații de criză
  - o rezervă de personal medical și de experți care să poată fi mobilizată pentru a răspunde la crize oriunde în UE
  - o supraveghere mai amplă a amenințărilor la adresa sănătății
- consolidarea sistemelor de sănătate, astfel încât acestea să facă față atât epidemiilor, cât și provocărilor pe termen lung, stimulând:
  - prevenirea bolilor și promovarea sănătății în condițiile îmbătrânirii populației
  - transformarea digitală a sistemelor de sănătate
  - accesul grupurilor vulnerabile la asistență medicală
- va face medicamentele și dispozitivele medicale disponibile și accesibile, va susține utilizarea prudentă și eficientă a anti microbienelor și va promova atât inovarea în domeniul medical și farmaceutic, cât și metodele mai ecologice de producție.

Prioritățile Comisiei în materie de sănătate

- lupta împotriva cancerului,
- reducerea numărului de infecții rezistente la anti microbiene
- îmbunătățirea ratelor de vaccinare
- extinderea rețelelor europene de referință pentru bolile rare
- cooperare internațional pentru a găsi soluții la amenințările și provocările mondiale în materie de sănătate.

Resurse naturale și mediu: Politica agricolă comună

Propunerea Comisiei privind cadrul financiar multianual pentru perioada 2021-2027 prevede adaptabilitatea la schimbările climatice, reînnoirea generațiilor, sprijinirea fermierilor europeni, stimularea competitivității în agricultură. Bugetul alocat este de **286,2 miliarde EUR** alocate **FEGA** și **78,8 miliarde EUR** alocate **FEADR**. Fondul European de Garantare Agricolă finanțează măsurile de reglementare sau sprijinire a pieților agricole și pentru plățile directe către agricultori iar Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală finanțează programele de dezvoltare rurală. Sprijinul din FEGA și din FEADR vizează îmbunătățirea în continuare a dezvoltării sustenabile a agriculturii, a sectorului alimentar și a zonelor rurale și contribuie la îndeplinirea următoarelor **obiective generale**:

- promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care garantează securitatea alimentară;
- stimularea îngrijirii mediului și a combaterii schimbărilor climatice și contribuția la îndeplinirea obiectivelor Uniunii legate de mediu și climă;
- consolidarea structurii socioeconomice a zonelor rurale.

Obiectivele respective sunt completate de obiectivul transversal al modernizării sectorului prin stimularea și împărtășirea cunoștințelor, prin promovarea inovării și a digitalizării în agricultură și în zonele rurale și prin încurajarea adoptării acestor măsuri. Aceste fonduri agricole sunt completate de finanțarea suplimentară aferentă programului Orizont Europa care include 10 miliarde EUR destinate sprijinirii cercetării și inovării în sectorul alimentar, în agricultură, în dezvoltarea rurală și în bioeconomie. Cele 9 obiective specifice ale viitoarei PAC sunt:

Obiectiv	
Asigurarea unor venituri agricole viabile	Sprijinirea unui venit fiabil și a rezilienței fermelor pe teritoriul UE pentru îmbunătățirea securității alimentare
Stimularea competitivității	Stimularea sustenabilă a competitivității și productivității agricole pentru a face față provocărilor reprezentate de creșterea cererii, într-o lume nesigură din punctul de vedere al resurselor și al climei
Poziția fermierilor în lanțurile valoric	Ameliorarea poziției fermierilor în cadrul lanțului valoric
Agricultura și atenuarea schimbărilor climatice	Contribuție la energia durabilă și la atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea la acestea.
Gestionarea eficientă a solurilor	Promovarea dezvoltării durabile și a gestionării eficiente a resurselor naturale
Biodiversitatea și peisajele agricole	Contribuție la protejarea biodiversității, îmbunătățirea serviciilor ecosistemice și conservarea habitatelor și a peisajelor
Schimbările structurale și reînnoirea generațională	Modernizarea sectorului agricol prin atragerea tinerilor și accelerarea dezvoltării afacerilor acestora

Locurile de muncă și creșterea economică în zonele rurale	Promovarea ocupării forței de muncă, a creșterii, a incluziunii sociale și a dezvoltării locale în zonele rurale, inclusiv a bioeconomiei și a silviculturii sustenabile
Sănătatea, siguranța alimentară și rezistența la anti microbiene	Îmbunătățirea răspunsului pe care agricultura UE îl oferă la cerințele societății în ceea ce privește hrana și sănătatea, inclusiv furnizarea de alimente sigure, hrănitoare și obținute în mod sustenabil, precum și privind bunăstarea animalelor

Tabel 2 - Obiective specifice PAC

Un nou *cadru de monitorizare și evaluare a performanței (CMEP)* va cuprinde toate **instrumentele viitoarei PAC**: **planurile strategice PAC**, precum și elementele PAC care nu sunt acoperite de planurile strategice PAC (unele părți ale organizării comune a piețelor, anumite scheme). Statele membre își vor prezenta intervențiile propuse pentru a atinge obiectivele specifice la nivelul UE într-un plan strategic PAC, pe care Comisia îl verifica si aproba. Pe baza analizei SWOT și a unei evaluări a nevoilor, statele membre stabilesc, în aceste documente, o strategie de intervenție în care sunt stabilite ținte cantitative și obiective de etapă în vederea îndeplinirii obiectivelor specifice. Planurile strategice PAC vor combina majoritatea instrumentelor de sprijin finanțate prin FEGA și FEADR statele stabilind ținte pe care doresc să le atingă în perioada de programare. Planurile strategice PAC ar trebui să urmărească asigurarea unei coerențe sporite în rândul multiplelor instrumente ale PAC, deoarece ar trebui să cuprindă atât **tipurile de intervenții sub formă de plăți directe, cât și tipurile sectoriale de intervenții și tipurile de intervenții pentru dezvoltarea rurală.** Tipul sectorial de intervenții din sectorul fructelor și legumelor și din sectorul apiculturii, este obligatoriu pentru toate statele membre. Tipul sectorial de intervenții din sectorul vitivinicol este obligatoriu pentru anumite state membre. În propriile planuri strategice PAC, statele membre pot decide să implementeze celelalte tipuri sectoriale de intervenții. În ceea ce privește **investițiile**, Statele membre stabilesc o listă de **investiții neeligibile și categorii de cheltuieli neeligibile** care include, potrivit regulamentului, cel puțin următoarele:

- *achiziția de drepturi de producție agricolă;*
- *achiziția de drepturi la plată;*
- *achiziționarea de terenuri, cu excepția achiziției de terenuri în scopuri de conservare a mediului sau cu excepția terenurilor achiziționate de tinerii fermieri cu ajutorul instrumentelor financiare;*
- *achiziția de animale, precum și achiziția de plante anuale și plantarea acestora în alte scopuri decât cel al refacerii potențialului agricol sau forestier în urma unor dezastre naturale și a unor evenimente catastrofale;*
- *rata dobânzii debitoare, cu excepția celor referitoare la granturi acordate sub forma unei subvenții pentru dobândă sau a unei subvenții pentru comisioanele de garantare;*
- *investițiile în irigații care nu sunt coerente cu obținerea stării ecologice bune a corpurilor de apă, inclusiv expansiunea irigațiilor care afectează corpurile de apă al căror statut a fost definit ca nesatisfăcător în planul aferent de management al bazinului hidrografic;*
- *investițiile în infrastructurile mari care nu fac parte din strategiile de dezvoltare locală;*

- *investițiile în împădurire care nu sunt coerente cu obiectivele în materie de mediu și climă conforme cu principiile gestionării sustenabile a pădur*ilor.

Resurse naturale și mediu: Fondul pentru o tranziție justă

Fondul pentru o tranziție justă (FTJ) va avea un buget de 40 miliarde EUR destinat tranziției către o Europă mai ecologică. Pentru a debloca finanțările provenind din FTJ, țările UE vor trebui să completeze fiecare euro primit din acest fond, pentru acțiunile finanțate de la bugetul Uniunii (10 miliarde EUR) cu o sumă cuprinsă între 1,5 EUR și 3 EUR din resursele de care dispun prin Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) și Fondul social european Plus (FSE+). Aceste cheltuieli de la bugetul UE vor fi suplimentate prin cofinanțare națională, în conformitate cu politica de coeziune. Astfel, capacitatea globală de finanțare a FTJ depășește 89 miliarde EUR și poate ajunge la 107 miliarde EUR. Fondul va sprijini **diversificarea și reconversia economică a teritoriilor în cauză** - susținerea investițiilor productive în întreprinderile mici și mijlocii, crearea de noi întreprinderi, cercetare și inovarea, reabilitarea mediului, energie curată, perfecționarea și recalificarea lucrătorilor, asistență pentru căutarea unui loc de muncă și incluziunea activă a programelor destinate persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă, precum și transformarea instalațiilor existente cu emisii mari de dioxid de carbon atunci când aceste investiții conduc la reduceri substanțiale ale emisiilor și protejează locurile de muncă.

Contextul Național de Dezvoltare Durabilă

Stadiul negocierilor. Planuri și strategii naționale

În calitatea sa de stat membru al Organizației Națiunilor Unite, România a aderat la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă ale Agendei 2030, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, alături de celelalte state membre ale organizației și ale Uniunii Europene – care și-au asumat implementarea prin documentul politic „Un viitor durabil al Europei – răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă”. Astfel, țara noastră se aliniază nevoii de schimbare a paradigmei prezente de dezvoltare și își stabilește propria strategie în domeniu, fundamentată pe trei piloni principali – economic, social și de mediu.

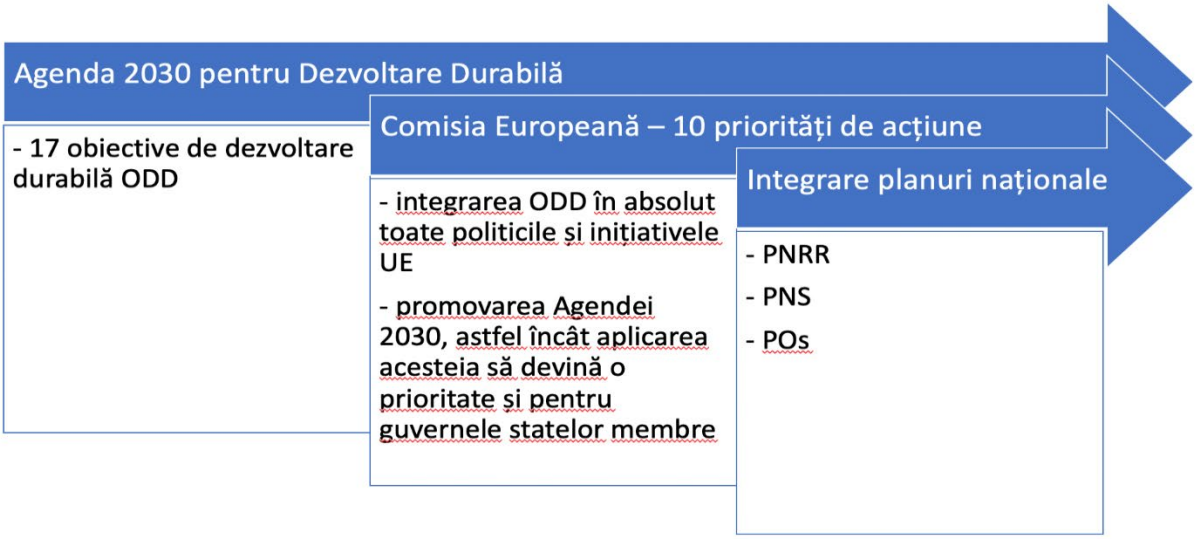

Figură 4 - Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă

A fost inițiat procesul de realizare a Planului Național de Acțiune pentru implementarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, în data de 19 iulie 2021 având loc prima întâlnire a grupurilor de lucru însărcinate cu operaționalizarea documentului strategic. Consultările continuă cu ateliere de lucru pe domenii – economic, social și de mediu.

Stadiul implementării al zi al strategiei naționale:

- Operaționalizarea cadrului strategic prin elaborarea Planului de Acțiune
- Operaționalizarea cadrului instituțional prin înființarea Comitetului Interdepartamental, Consiliului Consultativ și Coaliției societății civile pentru Dezvoltare Durabilă
- Realizarea setului național de indicatori pentru Dezvoltare Durabilă 2030
- Conceperea Codului Român al Sustenabilității în vederea asigurării cadrului de raportare non-financiară.

Încă de la jumătatea anului 2019, Romania a demarat negocierile cu Comisia Europeana, care au inclus aspecte generale privind procesul de programare a fondurilor de coeziune, calendarul procesului de programare și acțiunile întreprinse, stadiul îndeplinirii condițiilor favorizante sectoriale, identificarea viziunii strategice și a nevoilor de investiții pe sectoare, necesarul de asistenta tehnica pentru aceste sectoare, arhitectura programelor operaționale, mecanisme de cooperare, obiective de investii, capacitate administrativa etc.

România are un buget din fonduri externe rambursabile și nerambursabile estimat la **79,9 miliarde euro** obținut în urma negocierilor care au avut loc la nivelul Consiliului European în perioada 17-21 iulie 2020, din care **30,4 miliarde euro sunt destinați instrumentului de finanțare „Mecanismul de redresare și reziliență”** structurați sub formă de granturi 13,7 miliarde euro și sub formă de împrumuturi 16,6 miliarde euro.

Pentru **politica de coeziune** a fost agreat un buget de **31 miliarde euro** inclusiv fondurile alocate prin instrumentul REACT-EU, dezvoltare regională și pentru dezvoltarea resurselor umane.

Pentru **politica agricolă și pentru pescuit** sunt alocate fonduri în valoare de **19,16 miliarde euro** din care pentru **plăți directe** în agricultură fondurile alocate sunt în valoare de **12,20 miliarde euro**, pentru **pescuit** fondurile sunt în valoare de **0,163 miliarde euro**, pentru **dezvoltarea rurală** sunt estimate fonduri în valoare de **6,8 miliarde euro**, inclusiv alocarea FEADR prin instrumentul Next Generation EU.

Contextul strategic național este delimitat de Programul Național de Reformă, Programul de Convergență, Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice, respectiv de Acordul de Parteneriat și Programele Operaționale finanțate din fonduri europene.

Programul Național de Reformă (PNR) constituie o platformă-cadru pentru definirea măsurilor de reformă care să răspundă priorităților stabilite la nivelul UE, Recomandărilor Specifice de Țară și anumitor provocări identificate de Comisie în analizele sale anuale, denumite Rapoarte de țară.

Obiectivele naționale setate prin acest program sunt:

- Ocuparea forței de muncă
- Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI)

- Mediu și schimbări climatice
- Surse regenerabile de energie
- Eficiență energetică
- Părăsirea timpurie a şcolii
- Educația terțiară
- Incluziunea socială și combaterea sărăciei

Planul National Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice PNIESC 2021-2030 este documentul prin care se stabilesc obiectivele și contribuțiile naționale la realizarea obiectivelor UE privind schimbările climatice.

Acordul de parteneriat pentru perioada de programare 2021-2027 este documentul strategic național, negociat de fiecare stat membru UE cu Comisia Europeană, care stabilește obiectivele tematice de dezvoltare şi alocarea indicativă a fondurilor europene în această perioadă de programare, ultima formă a acestuia datând din luna octombrie 2020. Acordul de Parteneriat și Programele Operaționale pentru perioada 2021-2027 au fost consolidate în urma unui proces intens de consultare inter-instituțională, negocieri informale cu Comisia Europeană, precum și pe baza unei valoroase contribuții din partea partenerilor socio-economici relevanți. Justificarea selecției obiectivelor de politică s-a realizat pe baza:

- Recomandărilor Specifice de Țară
- Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030
- Programului Național de Reformă
- Strategiilor naționale și provocărilor regionale.

În prezent, au fost transmise spre analiză la Bruxelles draft-urile programelor operaționale. Forma actuală a Acordului de parteneriat prezintă selectarea obiectivelor de politică și a programelor prin care se va contribui la atingerea acestora.

Selectarea Obiectivelor Politicii (Obiectivului Specific pentru Tranziție Justă)

Obiectivul selectat	Programul	Fondul	Justificare
Obiectivul de Politică 1-O Europă mai inteligentă	POCIDIF 8 POR	FEDR	➢ creșterea gradului de colaborare dintre organizațiile CDI și întreprinderi, susținerea capacității întreprinderilor de a inova ➢ facilitarea investițiilor productive, transfer tehnologic, implementarea de tehnologii noi, operaționalizarea structurilor de afaceri (incubatoare, acceleratoare, clustere etc.) ➢ consolidarea start-up-urilor inovatoare cu potențial ridicat și scalare ➢ digitalizarea serviciilor publice locale prin intervenții de tip smart-city
Obiectivul de Politică 2 -O Europă mai ecologică	PODD	FEDR FC	➢ Investițiile în eficiența energetică la nivel scăzut ➢ Calitatea slabă a aerului ➢ Politica României în domeniul apei în continuare deficitară cu privire la accesul la apă și la
	POT	FEDR FC	

Obiectivul selectat	Programul	Fondul	Justificare
	8 POR	FEDR	salubritate în zonele rurale, cantitatea și calitatea apei potabile ➢ Gestionarea deșeurilor continuă să reprezinte o provocare majoră pentru România. ➢ problema schimbărilor climatice și a degradării mediului ➢ pierderea semnificativă a biodiversității, creșterea riscurilor de dezastre ➢ infrastructura verde și decontaminarea siturilor vechi contaminate ➢ Mobilitatea urbană - slab dezvoltată în toată Români ➢ Planurile de mobilitate urbană sunt caracterizate de o calitate slabă și depunerea în aplicare cu întârzierea proiectelor existente. ➢ Regenerare urbană ➢ Necesitatea consolidării biodiversității, infrastructurilor verzi în mediul urban și reducerea poluării. ➢ Termoficare inclusiv pe baza surselor alternative ➢ Nevoia de investiții în domeniile pescuit, acvacultură și procesare și dezvoltarea zonelor pescărești.
	PO Acvacultura si Pescuit	FEPAM	
Obiectivul de Politică 3 -O Europă mai conectat	POT	FEDR FC	➢ Prioritară: rețeaua primară la nivelul României, întinsă preponderent pe aliniamentul rețelei TEN-T centrala și TEN-T globală, urmată de rețeaua secundară de transport cu rolul de a asigura accesibilitatea eficientă la nivel regional și urban a rețelei primare de transport

Obiectivul selectat	Programul	Fondul	Justificare
	8 POR	FEDR	➢ Identificate nevoi de investiții cu rang ridicat de prioritate pentru dezvoltarea de rețele transeuropene de transport rutier și feroviar; ➢ Necesare investiții pentru conectarea la rețele transeuropene de transport rutier și pentru dezvoltarea reţelei de legătură; ➢ Lipsa fiabilității și navigabilității la nivelul șenalului navigabil de pe Dunăre și a canalelor sale; ➢ Infrastructura rutieră și feroviară din porturi: veche, prost întreținută, necorespunzând cerințelor transportatorilor; ➢ Numărul limitat și capacitatea terminalelor intermodale actuale de marfă
Obiectivul de Politica4 –O Europă mai socială	POEO	FSE	➢ Provocări majore în ceea ce privește relevanța educației și formării pentru piața forței de muncă, utilizarea corespunzătoare a resurselor de muncă și productivitatea muncii ➢ Investiții insuficiente în infrastructura educațională ➢ Învățământ profesional și tehnica fără atractivitate/ popularitate în rândul elevilor/tinerilor ➢ Nivel crescut al abandonului școlar ➢ nevoie de o optimizare a sistemelor de educație și formare pentru a răspunde cerințelor pieței muncii ➢ Antreprenoriatul și economia socială, măsurile specifice pentru abordarea tinerilor NEETS și valorificarea potențialului lor economic ➢ Pondere mare a populației aflate în situație de risc, vulnerabilitate ➢ Comunitatea romă se confruntă în continuare cu dificultăți ➢ Sistemul de sănătate se confruntă cu mai multe probleme, care trebuie adresate prin: Intervenții cu impact asupra stării de sănătate, intervenții ce vizează serviciile de sănătate, intervenții transversale.
	POIDS	FSE FEDR	
	POS	FSE FEDR	
	8 POR	FEDR	
Obiectivul de Politica 5 –O Europă mai aproape de cetățeni	8POR	FEDR	➢ Trebuie sprijinită dezvoltarea urbană, pe baza priorităților identificate în Strategiile Integrate de Dezvoltare Urbană ➢ Potențialul turistic regional natural și cultural este semnificativ și divers, dar insuficient exploatat
	POIDS	FEDR	

Obiectivul selectat	Programul	Fondul	Justificare
	PO Acvacultura si Pescuit	FEPAM	➢ Patrimoniul cultural necesită ample investiții de modernizare, conservare și restaurare ➢ Rezervațiile și monumentele naturale sunt elemente de unicitate la nivel european care trebuie integrate în circuitul turistic ➢ Resursele balneare și de ape minerale sunt semnificative, cu un însemnat potenţial turistic ➢ Diversificarea ofertelor de turism şi creșterea calității serviciilor pot reprezenta măsuri complementare, ca și investițiile pentru reabilitarea taberelor școlare/centrelor de agrement ➢ Nevoi de investiții identificate în Strategiile de Dezvoltare Locală elaborate în cadrul Grupurilor de Acțiune Locală, prin instrumentul de Dezvoltarea Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC) ➢ Pe baza strategiilor integrate dedicate, în Delta Dunării și Valea Jiului investițiile se vor face prin instrumentul de investiții teritoriale integrate (ITI) finanțate din mai multe programe operaționale aferente perioadei 2021-2027 ➢ În domeniul pescuitului și acvaculturii, intervențiile din vor contribui la încurajarea parteneriatelor locale în vederea dezvoltării durabile și integrate a zonelor de coastă și cu ape interioare, precum și a inițiativelor locale.
Obiectivul aferent Tranziției Echitabile	POTJ	FTJ	➢ 6 județe (Hunedoara, Gorj, Dolj, Galați, Prahova și Mureș) trebuie sprijinite la nivel economic și social în procesul de reducere semnificativă a emisiilor cu efect de seră ➢ Romania a identificat și alte zone cu aspecte problematice similare, pentru care se află în proces de negociere cu Comisia Europeană – județele Maramureș, Caraș-Severin, Alba, Brașov, Harghita, Vâlcea, Sibiu, Mehedinți.

Tabel 2 - Selectarea obiectivelor de politică și a programelor aferente

Coordonarea, demarcarea și complementaritatea dintre fondurile europene dedicate pescuitului (FEPAM) și cele aferente politicii de coeziune (FEDR, FC, FSE+)se va realiza în domeniile cercetare/ dezvoltare/ inovare, digitalizare/ informatizare, competitivitate, eficiență energetică, biodiversitate, capital uman pentru piața muncii, combaterea sărăciei.

Alocare financiară din FEDR, FSE+, FTJ, FC:

- *19 miliarde de euro (55% din buget)* provin din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), fiind dedicate în special digitalizării, dezvoltării durabile, incluziunii sociale ori sănătății, inclusiv 392 milioane euro pentru Cooperare Teritorială Europeană;
- *6,07 miliarde (26%)* reprezintă Fondul Social European (FSE+), prin care vor fi sprijinite incluziunea socială, sănătatea, educația și ocuparea forței de muncă.
- *4,49 miliarde de euro (14% din buget)* provin din Fondul de Coeziune și sunt alocați pentru a dezvolta domeniul transportului și va sprijini dezvoltarea durabilă, inclusiv alocarea de transferat către Mecanismul pentru Interconectarea Europei (Connecting Europe Facility -CEF) - 1,091miliarde euro, din care doar 70% la dispoziția Statului Membru;
- *1,76 miliarde euro (5%)* vor fi alocați pentru Fondul European Tranziție Justă pentru a sprijini diversificarea economică a celor mai afectate regiuni.

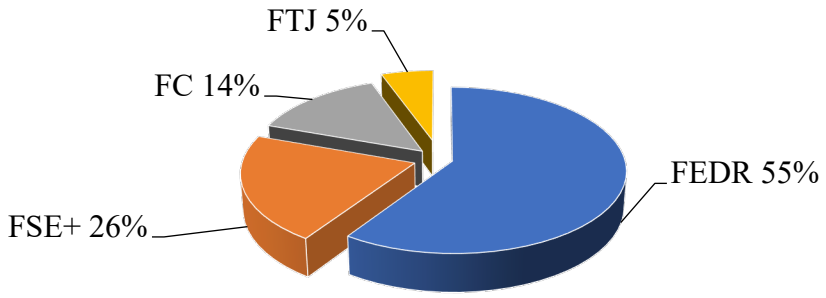

Figură 5 - Alocare financiară din FEDR, FSE, FTJ, FC

Concentrarea tematică la nivel național, conform pachetului legislativ, presupune ca următoarele procentaje vor fi destinate către anumite obiective:

▪ 25% din total alocare FEDR	▪ obiectivul de Politică 1
▪ 30% din total alocare FEDR	▪ intervenții care vor contribui la îndeplinirea obiectivelor climatice
▪ 6% din total alocare FEDR	▪ intervenții care vor contribui la dezvoltarea urbană durabilă
▪ 2% din total alocare FSE+	▪ obiectivele specifice privind ajutorarea celor mai defavorizate persoane
▪ 30% din total alocare FEDR	▪ obiectivul de Politică 2
▪ 37% din total alocare FC	▪ intervenții care vor contribui la îndeplinirea obiectivelor climatice
▪ 25% din total alocare FSE+	▪ obiectivele specifice privind incluziunea socială

▪ 10% din total alocare FSE+	▪ sprijinirea ocupării tinerilor care nu au un loc de muncă sau nu sunt integrați într-un program de educație sau formare(NEETs)

Tabel 3 - Concentrarea tematică la nivel național pe obiective

Propunerile actuale de alocare a fondurilor europene pentru viitoarele programe operaționale sunt:

- POR: 8 Programe Operaționale Regionale – aprox. 9 mld euro (FEDR, aprox. 52% din alocarea totală FEDR) cu o distribuție la nivel regional conform formulei de alocare aferente POR 2014-2020;
- POS: Program Operațional Sănătate – aprox. 2,8 mld euro (multifond FEDR – 1.982 mld euro și FSE+ 900 mil euro);
- POIDS: Program Operațional Incluziune și Demnitate Socială – aprox. 2,9 mld euro (multifond FEDR – 574 mil euro și FSE+ 2.369 mld euro);
- POEO: Program Operațional Educație și Ocupare – aprox. 3,297 mld euro FSE+;
- POCIDIF: Program Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare– aprox. 1,615 mld euro FEDR;
- PODD: Program Operațional Dezvoltare Durabilă – aprox. 3,9 mld euro (multifond FEDR – 3.085 mld euro și FC – 837 mil euro);
- POT: Program Operațional Transport – aprox. 4,898 mld euro (multifond FEDR – 2.328 mld euro și FC – 2.570 mld euro);
- POTJ: Program Operațional pentru Tranziție Justă – aprox. 1,766 mld euro;
- Program Operațional Asistență Tehnică – aprox. 0,682 mld euro (multifond FEDR 280,462 mil Euro și FSE+ 140,820 mil euro)

Planul National de Relansare si Reziliență al României PNRR este documentul strategic al României care fundamentează prioritățile de reformă și domeniile de investiții la nivel național pentru instituirea ”Mecanismului de redresare și reziliență”, având drept obiectiv asigurarea ameliorării stării economiei naționale după criza generată de COVID- 19, creșterea economică și crearea de locuri de muncă necesare pentru incluziunea forţei de muncă, sprijinirea tranziției verzi și a celei digitale pentru promovarea creșterii durabile.

Finanțările vizează **12 direcții prioritare**, respectiv:

1. Sănătate
2. Educație
3. Digitalizare, securitate cibernetică
4. Transport durabil
5. Combaterea schimbărilor climatice
6. Protecția mediului
7. Energie
8. Eficiență energetică

9. Mobilitate urbană
10. Mediu de afaceri și antreprenoriat
11. Cercetare -inovare
12. Creșterea capacității de reziliență în condiții de criză în domeniul sanitar și alimentar

Aceste domenii sunt grupate pe trei piloni principali ai Planului Național de Redresare și Reziliență, și anume:

I – Tranziția Verde și combaterea schimbărilor climatice;

II – Serviciile Publice, dezvoltarea urbană și valorificarea patrimoniului

III – Competitivitate economică și reziliență.

Contextul Regional de Dezvoltare Durabilă - Regiunea Vest

Regiunea de Dezvoltare Vest s-a constituit la data de 28 octombrie 1998 şi este compusă din judeţele *Arad, Caraş-Severin, Hunedoara* și *Timiş.* Este una dintre cele 8 regiuni administrative ale României (NUTS II). Regiunea Vest se învecinează cu Regiunile de dezvoltare Centru, Nord Vest și Sud Vest și are o suprafaţă de 32.034 km2, ocupând 13,4% din România. Ca și mărime se poate compara cu țări ca Republica Moldova sau Belgia.

Conform organizării administrative a teritoriului României (Legea 2/1998 privind organizarea administrativ teritorială a României), în Regiunea Vest sunt 42 de orașe, din care 12 municipii, 281 comune și 1327 sate.

Situată la confluenţa unor importante drumuri europene, unde civilizaţia vestului interacţionează cu cea estică, Regiunea Vest - România se învecinează cu Ungaria și Serbia și face parte din **Euroregiunea Dunăre - Criş - Mureş - Tisa (DKMT)**, care implică cele patru judeţe ale Regiunii Vest, patru comitate din Ungaria şi regiunea autonomă Voivodina din Serbia.

Euroregiunea a fost înfiinţată în 1997, în baza unui protocol de colaborare semnat de către reprezentanţii autorităţilor locale din regiunile componente. Protocolul semnat s-a dovedit a fi un suport puternic în apariţia primelor instituţii transfrontaliere şi în dezvoltarea relaţiilor de colaborare între administraţiile din cele trei țări.

Scopul cooperării a fost definit de către semnatari, astfel încât aceasta să dezvolte și să extindă relațiile dintre comunitățile locale și guvernele locale în domeniul economiei, educației, culturii, științei și sportului - și să ajute regiunea să adere la procesul european integrare.

Adunarea Generală este principalul organ decizional al Cooperării regionale DKMT. Adunarea Generală este formată din liderii instituțiilor administrației publice regionale și din organul de pregătire, coordonare și decizie strategică a cooperării.

Grupurile de lucru compun inițiative, proiecte, programe, recomandări în diferite domenii profesionale ale cooperării, le transmit Adunării Generale și participă la implementarea proiectelor comune. Euroregiunea are în prezent 10 grupuri de lucru. Acestea sunt după cum urmează:

- Grupul de lucru pentru economie, infrastructură și turism
- Grupul de lucru pentru urbanism, natură și protecția mediului
- Grupul de lucru pentru cultură, sport, organizații neguvernamentale și probleme sociale

- Grupul de lucru pentru relații internaționale, informare și comunicare în masă
- Grupul de lucru pentru prevenirea catastrofelor
- Grupul național de lucru pentru sănătate
- Grupul de lucru pentru asistență medicală
- Grupul de lucru al parcului industrial
- Grup de lucru pentru turism
- Grupul de lucru agricol

Judeţul Hunedoara se învecinează la nord-vest şi vest cu judeţul Arad, la vest cu judeţul Timiş şi judeţul Caraş-Severin, la sud cu judeţul Gorj, la sud-est cu judeţul Vâlcea, iar la nord şi nord- cu judeţul Alba. Capitala județului este municipiul reședință de județ Deva.

Judeţul Hunedoara deţine o componentă turistică foarte importantă dată de resursele naturale de excepţie, precum şi de o moştenire culturală şi istorică de importanţă naţională şi chiar europeană. Deşi localizarea şi accesibilitatea faţă de Europa de Vest nu este la fel de favorabilă ca a celorlalte trei judeţe, totuşi judeţul este traversat de coridorul de transport pan-european IV, de axa rutieră TEN-T 7 şi de axa feroviară TEN-T 22.

Resursele turistice naturale se bazează pe formele deosebit de atractive de relief montan şi depresionar (Carpaţii Meridionali - grupele Retezat-Godeanu şi Şureanu, Munţii Poiana Ruscă şi Munţii Apuseni), arii naturale protejate din care două parcuri naţionale (PN Retezat, PN Defileul Jiului) şi două parcuri naturale (PN Geoparcul Dinozaurilor - Ţara Haţegului, PN Grădiştea Muncelului - Cioclovina), parcuri dendrologice (Arboretumul Simeria), izvoare termale şi minerale (Geoagiu-Băi, Vaţa de Jos), staţiunile de schi (Straja, Parâng).

Resursele turistice antropice sunt numeroase şi variate şi includ vestigii arheologice romane (complexul Ulpia Traiana Augusta Dacia Sarmizegetusa, Sarmizegetusa Regia), cetăţi şi castele medievale (Castelul Corvinilor, Cetatea Devei), monumente istorice şi de artă de factură religioasă (Deva, Hunedoara, Călugara), muzee şi galerii de artă, etnografie şi folclor.

Tipurile de turism practicate în judeţ sunt în special cele legate de natură şi anume turismul montan, sportiv şi de aventură, turismul balnear şi de recreere, dar şi cele legate de activităţi cultural-istorice şi economice - turism cultural-istoric, turism rural, turism industrial, turism de tranzit. Principalele areale turistice ale judeţului sunt reprezentate de arealul Retezat - Depresiunea Haţegului, Munţii Orăştiei, Culoarul Mureşului cuprinzând Deva şi împrejurimi (Hunedoara, Simeria), Munţii Parâng - Vâlcan - Şureanu, Munţii Metaliferi.

Înființată în anul 1999, **Agenția pentru Dezvoltare Regională Vest** este un organism neguvernamental, nonprofit şi de utilitate publică, cu personalitate juridică. Ea implementează politica de dezvoltare regională, gestionează programe finanțate din fonduri europene în acest scop, contribuie la atragerea de investiții străine în Regiunea Vest – județele Timiș, Arad, Caraș-Severin și Hunedoara, oferă servicii de suport în afaceri și promovează inovarea.

Rolul ADR Vest este de a contribui la dezvoltarea durabilă a Regiunii Vest, prin încurajarea investiţiilor, angajarea permanentă în procesul de restructurare industrială şi crearea de noi locuri de muncă.

Începând cu perioada de programare 2021-2027, la nivelul celor 8 regiuni de dezvoltare ale României, Agențiile pentru Dezvoltare Regională îndeplinesc funcția de Autorități de Management pentru Programele Operaționale Regionale.

ADR Vest, în calitate de **Autoritate de Management**, pregătește și negociază direct cu Comisia Europeană propriul Program Operațional Regional, în funcție de nevoile și specificul regional, va elabora ghidurile solicitantului prin care se stabilesc condițiile de acordare a finanțărilor către beneficiari, va evalua și contracta la nivel regional proiectele depuse, va gestiona implementarea acestora și efectuarea plăților către beneficiari.

ADR Vest a demarat procesul de programare și elaborare a **Programului Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest**, conceput în baza necesităților reale ale regiunii, în strânsă colaborare cu partenerii regionali.

Elaborarea Programului Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest presupune corelarea acestuia atât cu documentele de planificare existente la nivel regional, cât și cu regulamentele existente la nivel european, investițiile propuse urmând să fie concentrate pe cele 5 obiective principale de politică (OP) ale Comisiei Europene:

- *Europă mai inteligentă* (o transformare economică inovatoare și inteligentă) – minimum 25%;
- *Europă mai verde*, fără emisii de carbon – minimum 30%;
- *Europă mai conectată* (mobilitate și conectivitate TIC regională);
- *Europă mai socială* (implementarea Pilonului european al drepturilor sociale);
- *Europă mai aproape de cetățeni* (dezvoltarea sustenabilă și integrată a zonelor urbane, rurale și de coastă prin inițiative locale) – minimum 8%.

Programului Operațional Regional 2021-2027 – Regiunea Vest

Regiunea Vest dorește să devină ***o regiune competitivă la nivel european, cu un nivel ridicat de cercetare, dezvoltare și inovare, capabilă să atragă și să capitalizeze investiții, conectată intern și internațional, ai cărei cetățeni să beneficieze de un sistem educațional la nivel european, în localități prietenoase cu mediul și care să asigure o calitate a vieții ridicată.***

Obiectivele și cerințele de dezvoltare durabilă asumate prin Agenda 2030 sunt integrate și indivizibile, de natură globală și universal aplicabile și vor fi abordate în mod integrat în cadrul investițiilor propuse prin POR Vest 2021-2027, în corelare cu politicile și prioritățile naționale și particularitățile regionale.

Obiectiv specifice propuse:

- Dezvoltarea ecosistemului regional de cercetare, dezvoltare și inovare, care să susțină și să stimuleze o creștere economică sustenabilă.
- Îmbunătățirea accesului, transparentizarea și facilitarea utilizării serviciilor digitale la nivelul întregii regiuni pentru administrația publică, întreprinderi şi cetățeni
- Susținerea aglomerărilor urbane din Regiunea Vest prin utilizarea tehnologilor digitale și inovative
- Creșterea numărului de IMM-uri în regiune, a competitivității și productivității acestora, cu prioritate în domeniile de specializare inteligentă, inclusiv prin acces la structuri instituționale și servicii de sprijin
- Dezvoltarea, diversificarea și perfecționarea competențelor și abilităților resurselor umane

- Adaptarea regiunii la provocările globale privind schimbările climatice prin transformarea și îmbunătățirea performanței energetice în clădiri, în vederea reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră
- O abordare verde și sănătoasă pentru regenerarea orașelor în vederea îmbunătățirii calității vieții cetățenilor.
- Interoperabilitatea, diversificarea și creșterea capacității, calității și atractivității transportului public de călători, precum și a modurilor alternative de transport, prietenoase cu mediul, inclusiv la nivel intra și interjudețean
- Creșterea conectivității și accesibilității în și din Regiunea Vest, a siguranței deplasărilor, precum și decongestionarea și fluidizarea traficului în marile aglomerări urbane
- Îmbunătățirea accesului pentru toți la educație de calitate, prin oferirea de condiții moderne de învățare și dezvoltarea aptitudinilor populației școlare, în corelare cu specificul economic regional
- Consolidarea rolului orașelor și municipiilor Regiunii Vest în rețeaua urbană națională și regională, precum și creșterea calități vieții populației urbane
- Dezvoltarea localităților rurale cu potențial turistic prin promovarea unei abordări integrate la nivel local cu accent asupra promovării turismului prin dezvoltarea infrastructurii turistice și valorificarea patrimoniului cultural UNESCO

Într-o abordare structurată și corelată cu obiectivele de politică ale cadrului financiar multianual 2021-2027, POR Vest își propune să abordeze dezvoltarea urbană integrată prin intermediul următoarelor tipuri de intervenții dedicate exclusiv abordării prin instrumente teritoriale integrate:

- **Smart city, prin activități de digitalizare în cadrul OP1, OS a(ii);**
- **Creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale în cadrul OP2, OS b(i);**
- **Crearea și/sau modernizarea infrastructurilor verzi în cadrul OP2, OS b(vii);**
- **Promovarea mobilității urbane durabile, în cadrul OP2, OS b(viii);**
- **Regenerarea urbană a spațiilor publice, sprijinirea turismului și a patrimoniului și infrastructurii culturale în cadrul OP5, OS e(i).**

Proiectele de dezvoltare urbană vor fi selectate prin implicarea autorităților de la nivel local, responsabile cu elaborarea și implementarea SIDU. Mecanismul de guvernanță va fi asigurat, în cazul municipiilor și orașelor, prin Consiliile Locale, care vor avea rol în selecția strategică a proiectelor de dezvoltare urbană.

II. PREZENTAREA GENERALĂ A MUNICIPIULUI ORĂȘTIE

II.1. Descriere generală

Aspecte teritoriale

Din punct de vedere geografic, Municipiul Orăștie se află situat în partea estică a Județului Hunedoara, fiind poziționat la 45°47'30" - latitudine nordică şi 23°11'30" - longitudine estică, pe Culoarul Mureșului, care este delimitat de Carpații Meridionali prin Munții Orăștiei (Munții Șureanu), respectiv de Carpații Occidentali prin ramura lor sudică, reprezentată de Munții Metaliferi.

Orăștie este unul dintre 7 municipii ale județului, alături de Brad, Deva (reședință), Hunedoara, Lupeni, Petroșani și Vulcan. Orăștie se află în vecinătatea a trei dintre cele șapte orașe din Hunedoara – Geoagiu, Simeria și Cugir, aflate la 13, 18, respectiv 25 km depărtare. Celelalte 5 sunt Aninoasa, Călan, Hațeg, Petrila, Uricani).

Comunele limitrofe Municipiului Orăștie se află situate la o distanță care variază între 7 km (Beriu – în Sud și Turdaș – în Vest), 9 km (Romos – în Est și Martinești – în Vest), în vreme ce față de reședința de județ (Deva) Orăștie este situat la 27 de km. *(Figura: Limita UAT Orăștie).*

Din punct de vedere al conexiunii rutiere, Municipiul Orăștie se află situat pe traseul E68 București-Nădlac (DN7 prin Râmnicu-Vâlcea – Sibiu – Sebeș – Orăștie – Deva – Arad), fiind străbătut de DJ 705 Orăștie – Costești, iar la nivel de drumuri comunale este situat pe DC 40, respectiv DC 42 (Orăștie – Pricaz), Orăștie - Gelmar – Geoagiu.

Conexiunea feroviară se realizează prin linia Arad-Teiuș-Sibiu, deservită de SNCFR. Aceasta, alături de drumul european mai sus menționat face parte din Culoarul 4 pan-european).

Figură 6 - Regiunea Vest - harta rutiera

Proximitatea față de orașul Simeria reprezintă și proximitatea fața de cel mai important nod de cale ferată din zonă. La nivelul Municipiului Orăștie nu există niciun aeroport, cele mai apropiate fiind cele internaționale de la Sibiu, situat la 95 de km depărtare, respectiv Timișoara, până la care se parcurg 180 de km.

Regimul hidrografic a fost influențat de fragmentarea reliefului, de climă, de geologie. Această zonă face parte din bazinul hidrografic al Mureșului. Râul Mureș (cod cadastral: IV.1) are izvorul propriu-zis în sudul Depresiunii Giurgeului, la o altitudine de 850 m, lângă comuna Izvorul Mureșului. Bazinul hidrografic al râului Mureș are o suprafață de 28.310 km2, inclusiv Canalul Ier, ceea ce reprezintă 11,7 % din suprafața țării. Mureșul curge în cea mai mare parte pe teritoriul țării noastre pe o lungime de 761 km. Principalii afluenți ai râului Mureș sunt: r. Gurghiu (L=53km, S=563km2); r. Arieș (L=166km, S=3005km2); r. Niraj (L= 82 km, S= 651km2); r. Târnave (L= 246km, S=6253km2, denumită de la izvor r.Târnava Mare L=223km, S= 3666km2 până la confluența cu r. Târnava Mică); r.Târnava Mică (L= 196km, S= 2071km2); r. Ampoi (L= 57km, S=576km2); r. Sebeș (L= 96km, S= 1304km2) si r. Strei (L= 93 km, S= 1983km2).

Cursul Mureșului de la obârșie până la vărsare se poate împărți în patru sectoare caracteristice:

- Mureșul superior ce cuprinde Depresiunea Giurgeului și defileul Toplița-Deda;
- Mureșul mijlociu axat pe zona centrală a Podișului Transilvaniei, între Deda și Alba Iulia;
- Culoarul Mureșului inferior, cuprins între Munții Apuseni, Carpații Meridionali și Munții Banatului, între Alba Iulia și Lipova;
- Mureșul inferior din Câmpia de Vest, între Lipova și granița cu Ungaria.

În cadrul bazinului hidrografic Mureş se desfăşoară activitate hidrometrica pe 64 cursuri de apă, la 109 staţii hidrometrice de bază unde se efectuează complexul de observații și măsurători, având ca scop cunoașterea regimului hidrologic. În bazinul hidrografic Mureș există un număr de 47 lacuri naturale, printre care putem enumera: Lacul Ursu, Lacul Roșu, Lacul Iezer, Lacul Ana, Lacul Taul[4] etc. Resursa de apă din apele de suprafață este: 5,966 milioane de metri cubi.

Principalele stații hidrometrice și parametri hidrologici caracteristici:

Nr. crt.	Râul	Stația hidrometrică	F (km^2)	H_{med} (m)	Parametri hidrologici		
					Q_{mma} (m^3/s)	$Q_{max\ 1\%}$ (m^3/s)	R (kg/s)
1.	Mureş	Glodeni	3781	849	39.8	1195	13.1
2.	Mureş	Alba Iulia	18055	625	103.6	2455	55.1
3.	Mureş	Arad	27280	618	186.0	2390	69.6
4.	Arieş	Turda	2403	897	25.3	1170	
5.	Târnava Mare	Blaj	3653	558	14.9	925	13.2
6.	Strei	Petreni	1948	928	25.5	680	12.8

Tabel 4 - Principalele stații hidrometice și parametrii hidrologici caracteristici

Principalul colector este Râul Grădiștea, care străbate Municipiul Orăștie, la fel și afluentul acestuia – Sibișel. Din cel dintâi curs de apă principal se desprinde Canalul Morii, care se varsă ulterior tot în acesta. Traseul apelor menționate se desfăşoară dinspre direcția sud înspre nord, toate fiind afluenți ai Râului Mureș, în care se varsă la o distanță de 2.000 m de Orăștie. Ca regim pluviometric se caracterizează prin ape mari primăvara, datorate topirii zăpezilor și din ploi cu viitor de vară, provocate de ploile cu caracter torențial.

Urmare a acestui fapt, în zonă se regăsesc variate depozite fluviale cu diverse compoziții: argile, nisipuri, pietrișuri, dar și acumulări deluviale, respectiv coluviale, cărora li se adaugă formațiuni antropice de dată recentă. Cursurile superioare ale acestor ape sunt populate cu păstrăvi. Fondul piscicol este completat cu somn, mreană, scobar, crap, clean.

Aceste cursuri de apă au influențat aproape două treimi din relieful municipiului, formate din câmpuri și șesuri aluvionare terasate pe 6-7 nivele, din care Lunca Mureșului este cea mai joasă parte, cu o lățime a albiei minore situate între 2 și 5 km. Flora este una specifică zonei de luncă, pe lângă cea ierboasă fiind întâlnite diverse tipuri de salcie, dar și plop, răchită, respectiv arin. La nivel de păsăret, regăsim rațele sălbatice și fazani.

Diferența de o treime a reliefului este constituită din dealuri piemontane – extensie a Carpaților Meridionali, culmi parte a Munților Șureanu. Cele mai înalte dintre acestea sunt dealurile Pemilor și Romosului (343 m) în partea de sud-est, aspect deluros mai înalt având și culmea Holumb din partea de sud-vest. Acestea sunt acoperite de păduri de foioase, cele mai des întâlnite specii de

[4] Planul de management al riscului la inundații, p.10

arbori fiind reprezentate de stejar pedunculat, carpen, gorun. La nivel de arboret zona de trecere înspre partea de luncă este populată cu aluni, măceși, păducel, fructele de pădure fiind și ele reprezentate la nivel de floră spontană de alune, coarne, măcește, mure, zmeură). Tot element spontan și de utilitate îl reprezintă plantele medicinale care cresc în zonă (cimbrișor, mentă, mușețel, pătlagină, păpădie, scai vânăt, soc, sunătoare etc.), respectiv ciupercile (specii de bureți, gălbiori și ghebe). Pădurile sunt populate de o faună diversă, de dimensiuni variate – veverița, iepure, vulpe, lup, mistreț, căprioară. În partea de silvostepă sunt întâlnite potârnichea și mierla. Solurile sunt bune pentru agricultură, iar la marginea orașului se întâlnesc livezi cu pomi fructiferi și viță de vie.

Poziționarea geografică și relieful influențează clima municipiului, a cărei temperatură medie multianuală este de +9,8°C, cu minime și maxime medii cuprinse între -3°C la nivelul lunii ianuarie, respectiv +20°C la nivelul lunii iulie, regimul precipitațiilor atmosferice fiind unul redus.

Ca medie, luna cea mai ploioasă pentru această zonă este iulie, când se atinge maximum de precipitații înregistrate (80 mm), în vreme ce mediile minime sunt notate în februarie (30 mm). Precipitațiile atmosferice sunt influențate și de structura vegetației, în zona de luncă fiind înregistrate valori mai mici datorită lipsei pădurilor.

Climatul este considerat plăcut, cu ierni blânde și veri moderate, dar suportă variații însemnate de la un la altul, mai ales în contextul încălzirii globale și al defrișărilor masive. Numărul total al zilelor senine este în medie de 110-13-, aproximativ egal cu al zilelor cu nori – în ultima perioadă s-a înregistrat o creștere a numărului zilelor cu cer variabil.

În condiţiile unor manifestări climatice specifice şi a unor dereglări naturale precum excesul de precipitaţii în aria locală şi în părţile din amonte de localitate, zăpezile abundente neciclate din timpul iernii, dezghețurile timpurii de aici, superficialitatea vegetaţiei la sol, dezechilibre în exploatarea pădurilor, pășunatul irațional, saturarea atmosferei cu noxe, invazia fronturilor foehnale de advecție, sunt cauze majore care pot produce inundaţii.

Pe raza municipiului Orăștie istoricul asupra inundațiilor[5], gheţurilor și accidentelor la construcțiile hidrotehnice cuprinde trei evenimente majore, cauzate de revărsările din ploi terențiale ale râurilor Grădiște și Sibișel, care confluează în partea de nord-est a orașului:

- în mai-iunie 1970 când au fost inundate 45 de locuințe, dintre care una avariată, o serie de agenți economici – I.G.O., Mecanica, S.M.A, Chimica, Industria Locală, Plante medicinale, respectiv 675 ha teren agricol (571 ha arabil, 104 ha fâneț); au mai fost inundate și avariate 100 m străzi, 1 km linii electrice, 1 km linii telefonice;
- în anul 1975 a fost inundată Mica Industrie și 857 ha teren agricol (507 ha arabil, 350 ha pășuni);
- în anul 1998 a fost distrusă puntea de trecere pietonală la Târgul de animale de pe Str. Unirii, a fost inundată prin revărsare curtea interioară a Stației de epurare, fiind de asemenea afectate 64 ha de la Ferma pomicolă Geoagiu, respectiv 12 ha de la Pășunea Șeusa.

Municipiul are un teritoriu administrativ care se întinde pe un total de 3.862 ha, 1.356 dintre acestea fiind situate în intravilanul localității, diferența de 2.506 ha reprezentând extravilanul teritoriului. Planul General Urbanistic nu este actualizat la momentul realizării prezentului document strategic.

[5] Planul de apărare împotriva inundațiilor, p. 16

Zonificarea teritoriului și principalele caracteristici ale structurii funcționale și spațiale existente la nivelul Municipiului Orăștie:

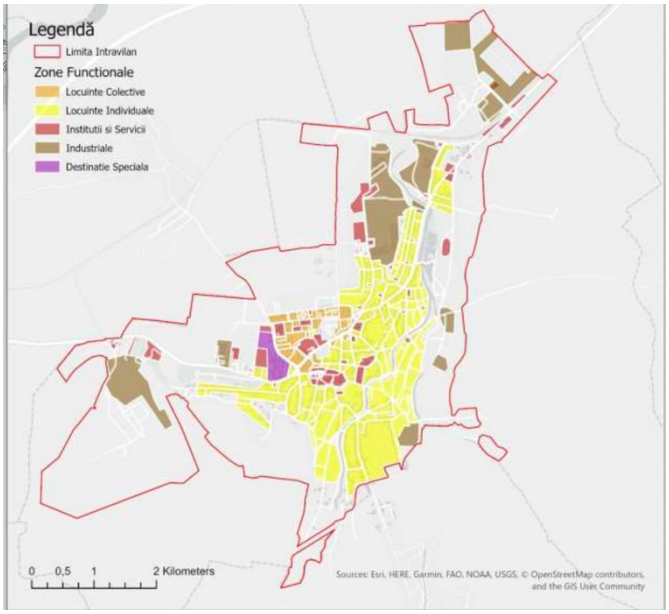

Figură 7 - Tipuri de zone funcționale în municipiul Orăștie

Structura locuințelor pe forme de proprietate cunoaște o ușoară creștere în intervalul 2015-2019, totalul acestora însumând 8.159 unități locative la începutul intervalului. În anul următor se mai adaugă 20 de locuințe, în 2017 numărul acestora ajunge la 8.188, la 8.191 în 2018, respectiv 8.207 în anul 2019. Numărul locuințelor aflate în proprietate publică rămâne neschimbat pe parcursul celor 5 ani menționați, variațiile înregistrându-se la cele private: 7.968 în 2015; 7.988 în 2016; 7.997 în 2017.

Pragul de 8.000 este atins în 2018, în 2019 se mai adaugă un număr de 16 locuințe private fondului locativ deja existent.

Prezența zonelor eterogene cu locuințe colective deservite de circulații și dotări de interes cotidian reprezintă un punct tare în ceea ce privește relația dintre elementele demografice și fondul construit. Numărul de autorizații de construire și desființare emise în anul 2020 este de 69, suma totală încasată fiind de 224.222,92 lei.

Numărul de autorizații de construire eliberate pentru clădiri pe tipuri de construcții pentru clădirile rezidențiale (exclusiv cele pentru colectivități) se prezintă după cum urmează în intervalul de timp cuprins între anii 2016 și 2020: 8 clădiri cu această funcție au fost construite în 2016, cu o suprafața utilă de 1.458 de metri pătrați; 16 astfel de clădiri au fost edificate în anul următor, suprafața utilă însumând 3024 mp.

Cu 4 unități mai mult s-a construit în 2018, rezultând o suprafață utilă noua de 3.705 mp. Deși în 2019 s-au construit doar 15 noi clădiri rezidențiale, suprafața utilă adăugată spațiului locativ a fost în creștere, ajungând la 5.690 mp. În anul 2020 au fost acordate autorizații de construcție pentru 17 clădiri noi cu destinație rezidențială – 2.999 metri pătrați de suprafață utilă.

În municipiu există un număr de 103 asociații de proprietari în evidența Primăriei (Compartimentul Relații cu Asociațiile de Proprietari), din care 95 de asociații contorizate la toate serviciile privind utilitățile. În anul 2020 au fost emise un total de 210 certificate de urbanism, suma încasată fiind de 6.596,61 lei.

ZONE FUNCŢIONALE	EXISTENT		PROPUS	
	Suprafaţa (ha)	% din total intravilan	Suprafata (ha)	% din total intravilan
Locuinţe şi funcţiuni complementare, din care	185,33	17,39	426,53	31,46
• Locuinţe cu regim mediu de înălţime	25,22		32,01	
• Locuinţe cu regim mic de înălţime	160,11		394,52	
Instituţii şi servicii de interes public, din care:	107,20	10,06	250,25	18,46
• Zona centrală			88,30	
• Arsenal Park			132,69	
Zone Mixte (LFC + ISP)	0,00	0,00	47,94	3,54
Unităţi industriale şi depozite	126,82	11,90	277,82	20,49
Unităţi agricole	50,81	4,77	48,08	3,55
Căi de comunicaţie şi transport din care:	92,82	8,71	118,83	8,76
• căi feroviare şi construcţii aferente	13,56		14,91	
• căi rutiere / pietonale şi construcţii aferente	79,26		103,92	
Spaţii verzi, agrement, perdele de protecţie	14,13	1,33	90,98	6,71
Construcţii tehnico – edilitare	9,78	0,92	10,16	0,75
Gospodărie comunală, din care:	25,79	2,42	21,80	1,61
• cimitire	9,99		9,99	
Destinaţie specială	10,22	0,96	11,22	0,83
Ape	16,08	1,51	16,08	1,19
Terenuri agricole	360,45	33,83	5,49	0,40
Păduri, din care:	17,54	1,65	30,58	2,26
• silvicultură	2,62		1,90	
Terenuri neproductive	48,63	4,56	0,00	0,00
TOTAL INTRAVILAN	**1065,60**	**100,00**	**1355,76**	**100,00**

Tabel 5 - Zone funcţionale la nivelul Municipiului Orăştie

În ceea ce privește construirea de clădiri pentru comerț cu ridicata și cu amănuntul – nicio construcție nouă nu a fost realizată în perioada 2015 – 2018 și nici în anul 2020, în 2018 s-a construit una, cu o suprafață utilă de 612 metri pătrați. 2 alte clădiri cu altă destinație au fost edificate în anul 2019, cu 987 metri pătrați de suprafață utilă, încă una fiind construită în 2020, alți 570 de metri pătrați fiind astfel adăugați suprafeței utile construite la nivel de municipiu.

Administrație publică locală

Primăria

Municipiul Orăștie este unitatea administrativ-teritorială de bază, în care își au sediul autoritățile publice locale și în general sunt grupate celelalte autorități și instituții publice. Administrația

Publică Locală este formată din Consiliul Local, ca autoritate deliberativă și Primăria Municipiului, ca autoritate executivă, în conformitate cu prevederile Codului Administrativ și ale propriului Regulament de organizare și funcționare, aprobat prin Hotărârea Consiliului Local nr. 56/2014.

Primarul, viceprimarul, secretarul general al municipiului și aparatul de specialitate al primarului constituie o structură funcțională cu activitate permanentă, denumită Primăria municipiului Orăstie, prin care se aduc la îndeplinire hotărârile Consiliului Local și dispozițiile Primarului, soluționându-se astfel problemele curente ale colectivităților locale.

Sediul Primăriei este în municipiului Orăștie, Piața Aurel Vlaicu nr. 3, iar finanțarea instituției se asigură din bugetul local, constituit din impozitele și taxele locale, instituite potrivit legii, și din alte venituri proprii/alte surse.

Primarul este șeful administrației publice locale și al aparatului de specialitate pe care îl conduce și îl controlează, acesta răspunde de buna funcționare a administrației publice locale, în condițiile legii și reprezintă municipiul Orăștie în relațiile cu alte autorități publice, cu persoanele fizice sau juridice române sau străine, precum și în justiție.

Viceprimarul este subordonat primarului, fiind primul colaborator și înlocuitorul de drept al acestuia pentru realizarea obiectivelor și sarcinilor administrației publice locale. Secretarul General al municipiul Orăștie este funcționar public de conducere cu studii superioare juridice, fiind salarizat din bugetul local.

Aparatul de specialitate al primarului municipiului Orăștie este alcătuit din direcții, servicii și compartimente de specialitate prevăzute în organigrama instituției.

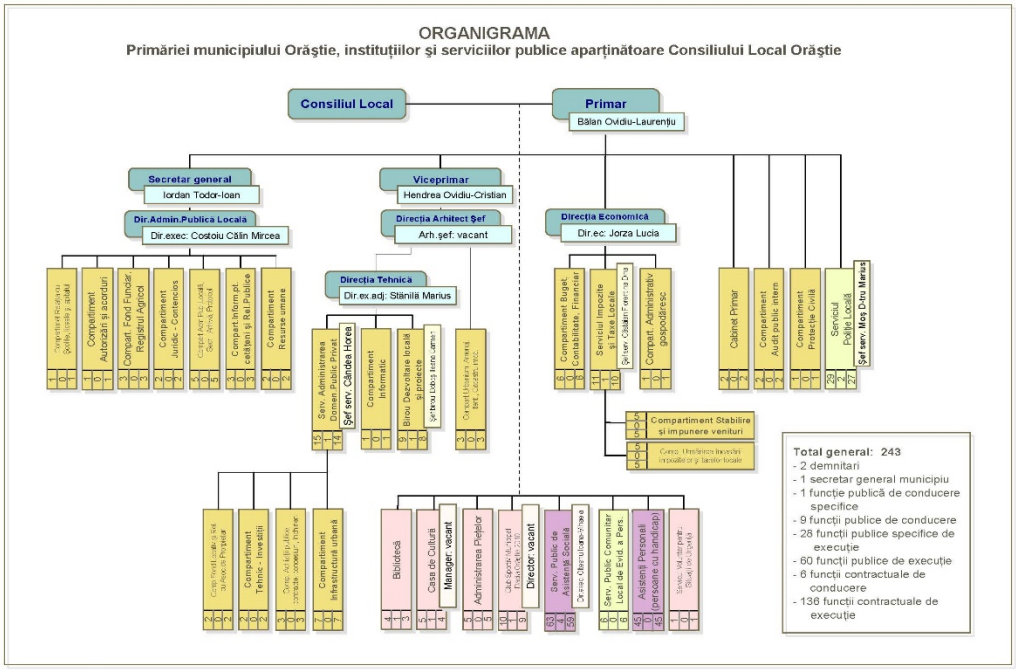

Figură 8 - Organigrama Primăriei municipiului Orăștie, instituțiilor și serviciilor publice aparținătoare Consiliului Local Orăștie (Sursa: website Primărie)

La nivelul primăriei se constată o creștere a interacțiunii de tip eGovernment, prin îmbunătățirea accesului la servicii digitale pentru cetățenii localității în vederea simplificării procedurilor administrative, reducerea birocrației și a interacțiunii dintre cetățean și autorități.

Tranziția digitală se realizat prin implementarea unui proiect[6] finanțat din Fondul Social European[7], al cărui scop îl reprezintă consolidarea capacității instituționale și eficientizarea activității la nivelul Municipiului Orăștie. Au fost implementate măsuri din perspectiva back-office (adaptarea procedurilor interne de lucru, digitalizarea arhivelor) și front-office pentru serviciile publice furnizate.

Principala sursă de finanțare a proiectelor desfășurate la nivelul municipiului Orăștie în ultimii 5 ani a fost reprezentantă de fonduri europene nerambursabile[8] (22 de proiecte), la care s-au adăugat 13 proiecte guvernamentale, respectiv 8 proiecte finanțate cu bani de la bugetul local.

Sursa de finanțare	Valoare totală proiecte anul 2016 (lei/euro)		Asistență financiară nerambursabilă (lei/euro		Contribuție proprie (lei/euro)	
Fonduri Europene	209.686.147	43.234.257	155.759.906	32.115.445	29.939.594	6.173.112
Fonduri guvernamentale PNDL&PRET&ANL	19.977.581	4.119.089	15.311.246	3.156.958	6.331.436	1.305.451
Fonduri buget local	54.331.042	11.202.277			54.331.042	11.202.277

Tabel 6 - Surse de finanțare și valori proiecte accesate

A fost urmărită îndeaproape Strategia de Dezvoltare a Municipiului Orăștie pentru perioada de referință cuprinsă între anii 2014 și 2020.

Repartiția domeniilor de investiții la nivelul orașului a acoperit toate direcțiile principale de activitate, proporțiile fiind adaptate în conformitate cu linia strategică vizată pentru perioada acoperită de documentul strategic:

- Infrastructură
- Educație
- Sănătate

Figură 9 - Repartiția domeniilor de investiții la nivelul municipiului Orăștie

[6] *Soluții informatice integrate pentru simplificarea procedurilor administrative și reducerea birocrației la nivelul Municipiului Orăștie*, cod SIPOCA 659/cod MySMIS 129575

[7] În cadrul programului Operațional Capacitate Administrativă, Componenta 1: CP 12/2018 pentru regiunile mai puțin dezvoltate – Fundamentarea deciziilor, planificare strategică și măsuri de simplificare pentru cetățeni la nivelul administrației publice locale din regiunile mai puțin dezvoltate, Axa Prioritară: Administrație publică și sistem judiciar accesibile și transparente, Operațiunea: Introducere de sisteme și standarde comune în administrația publică locală ce optimizează procesele orientate către beneficiari în concordanță cu SCAP.

[8] *Raportul Primarului privind starea economică, socială și de mediu a municipiului Orăștie pentru anul 2020*, p. 29

- Cultură
- Social
- Mediu.

Municipiul Orăștie este membru în următoarele structuri asociative:

- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară pentru Apă și Canalizare „APAZOR” Orăștie
- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Serviciu Județean pentru ocrotirea animalelor fără stăpân” Hunedoara, care are drept scop gestionarea câinilor cu și fără stăpâni din județ, în conformitate cu legislația românească și europeană în materie;
- Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Sistemul integrat de gestionare a deșeurilor – județul Hunedoara”, care are drept scop dezvoltarea comunității județului Hunedoara cu un efect important asupra calității vieții cetățenilor hunedoreni, precum și asupra mediului înconjurător;
- „Asociația Municipiilor din România” - persoană juridică de drept privat, fără scop patrimonial, neguvernamentală şi apolitică, constituită în vederea promovării şi protejării intereselor comune ale autorităţilor administraţiei publice locale, pentru soluționarea şi gestionarea nevoilor publice în numele şi pentru interesul colectivităților locale;
- „Asociația Secretarilor de Municipii din România”
- „Asociația Localităților și Zonelor Istorice și de Artă din România”
- Asociația „Romanian New Materials Cluster” – structură asociativă formată din 18 firme, creată cu scopul de a crește competitivitatea economică atât a mediului de afaceri din România, cât și a membrilor asociației, atât pe plan național, cât și pe plan internațional.

Servicii și instituții publice

La nivelul municipiului Orăștie există un număr de 14 entități subordonate Consiliului Local:

- Serviciul Public de Gospodărire Comunală
- Direcția Publică de Asistență Socială
- Serviciul Public Comunitar Local de Evidență a Populației
- Casa de Cultură „Alexandru Grozuță” Orăștie
- Administrarea Piețelor
- Poliția Locală Orăștie
- Clubul Sportiv Municipal „Dacia Orăștie” 2010
- Asistenți Personali (persoane cu handicap)
- Biblioteca Municipală „Sebastian Bornemisa” Orăștie
- Spitalul Municipal Orăștie
- Colegiul Național „Aurel Vlaicu” Orăștie
- Liceul Tehnologic „Nicolaus Olahus” Orăștie
- Grădinița cu program normal nr. 1 Orăștie
- Școala Gimnazială „Dr. A. Vlad” Orăștie
- Școala Gimnazială „Dominic Stanca” Orăștie.

Biblioteca Municipală „Sebastian Bornemisa”

De-a lungul timpului, Orăștia s-a dovedit a fi una dintre perlele culturii transilvănene cu preocupări foarte vechi în domeniul culturii, începând din 1582 când s-a tipărit Palia de la Orăștie. În Municipiul Orăștie funcționează 5 biblioteci (Biblioteca Municipală „Sebastian Bornemisa” fiind cea mai mare), cu un volum total de cărți aflat în ușoară creștere anual – 106.459 volume în anul 2015; 106.459 în 2016. Anul următor creșterea a fost mai substanțială, fondul de carte atingând 110.340 volume, pentru ca în 2017 numărul lor să fie de 116.769. În 2018 și 2019 trendul a fost tot ascendent, per total localitate în fondul public de carte figurând 118.359, respectiv 118.722 volume.

În schimb, numărul de cititori activi cunoaște o descreștere graduală pe același interval temporar. Astfel, dacă în anul 2015 erau înregistrate 4.670 de persoane, numărul acestora scade cu 530 de persoane în anul următor, ajungând la 4.230. în 2016 sunt înregistrați 4.147 de cititori activi la biblioteci, diminuându-se la 4.037 un an mai târziu, pentru ca în 2019 numărul să scadă sub pragul de 4.000 – respectiv 3.960. Acest lucru se reflectă și în dinamica personalului angajat în aceste structuri – 3 în anul 2015, 7 în 2016, 2018 și 2019, 6 persoane în 2017, respectiv 5 la nivelul anului 2020.

Biblioteca Municipală „Sebastian Bornemisa” este una din instituțiile publice de cultură cele mai frecventate din municipiu. Situată pe Str.. Victoriei nr. 1, instituția a fost cea dintâi bibliotecă publică din Orăștie, fiind socotită „Biblioteca Cassinei române” (începuturile datează din 1868).

Constituită în 1943, actuala bibliotecă s-a numit pe rând: Biblioteca Centrală, Biblioteca Orășenească, iar din 1995, odată cu devenirea orașului Orăștie municipiu, biblioteca devine Biblioteca Municipală.

Numele instituției, Sebastian Boramisa, este cel al unui veritabil animator al vieții culturale și literare a românilor din Transilvania. La Orăștie a fost librar, tipograf și editor. Aici a întemeiat „Libraria Națională” și, în cadrul ei, editura care scotea seria „Biblioteca Scriitorilor de la noi”, unde se tipăreau autori din țara veche și din Transilvania. Aici au debutat editorial Liviu Rebreanu și Victor Eftimiu. Din rapoartele păstrate se cunoaște că biblioteca avea în 1949 aproximativ 6.000 volume și un singur bibliotecar. Numărul volumelor a crescut prin unele achiziții de fonduri de la Ateneul Popular al Casinei române și maghiare, cu volume din biblioteca Liceului „Aurel Vlaicu”, astfel încât în 1950 biblioteca a primit un local cu 5 încăperi, iar în 1960 avea un număr de 17.555 de volume. În prezent, Biblioteca Municipală deține un număr de 41.550 de volume.

Pentru a valorifica fondul de publicații al bibliotecii sunt organizate o serie de acțiuni de popularizare a cărții, a personalităților locale cât și a evenimentelor cuprinse în calendarul manifestărilor cultural-artistice. Pe lângă aceste manifestări culturale, biblioteca a încheiat parteneriate cu școlile din municipiu. Începând din 15.03.2010, biblioteca face parte din programul „Biblionet”.

Casa de cultură „Alexandru Grozuţă” Orăștie

În cadrul localităţii, Casa de Cultură a jucat un important rol, oferind posibilitatea tuturor membrilor comunității din municipiul Orăștie de a participa în mod activ la afirmarea şi dezvoltarea veleităţilor artistice, oferind servicii culturale de utilitate publică tuturor cetățenilor, fără discriminare. Rolul primordial al acestei instituții este de a asigura coeziune socială, respectiv acces comunitar la informație, la nivelul ei desfășurându-se activități în domeniul cultural, de informare și educare permanentă: spectacole de teatru, folclorice, de divertisment și alte tipuri de evenimente culturale, fiind totodată responsabilă fie de elaborarea de proiecte culturale proprii, fie

de implicarea în parteneriat cu instituțiile de învățământ din municipiu, cu Biblioteca Municipală „Sebastian Bornemisa”, bisericile din municipiu, alte organizații, fundații și instituții culturale: Asociația Umanitară Samaritenii Orăștieni, Reuniunea Meseriașilor Români din Orăștie etc.

Casa de Cultură funcţionează într-o clădire care a fost, iniţial, un hotel. Aceasta a trecut, de-a lungul timpului, prin mai multe transformări şi îmbunătăţiri. Denumirea acesteia a fost schimbată în mai multe perioade istorice: Căminul Cultural „Nicolae Bălcescu” (1945 – 1948), „Ateneul Popular” (1948 – 1950), „Casa Raională de Cultură” (1950-1968), „Casa de Cultură Orăştie” (după 1968). Din anul 2007, în baza unei hotărâri a Consiliului Local Orăştie, instituţia a primit numele „Alexandru Grozuţă”. După 1947, în activitatea artiştilor amatori se cristalizează formaţiile de tradiţie ale localităţii: cor, teatru, dansuri, orchestră populară şi semi-simfonică şi altele.

Administrația piețelor

Serviciul „Administrația piețelor” funcționează în subordinea Consiliului local al Municipiului Orăștie. Această structură administrează operativ atât spațiile amenajate, cât și cele neamenajate, în sensul asigurării, gestionării și urmăririi permanente a desfășurării unui comerț civilizat din partea atât a agenților economici, cât și a producătorilor agricoli individuali din Orăștie și localitățile limitrofe.

O altă parte importantă a activității acestei structuri vizează îngrijirea, repararea și asigurarea de condiții civilizate de desfășurare a activităților specifice prin realizarea permanentă a curățeniei, asigurarea ordinii și a protecției muncii, inclusiv cu privire la respectarea normelor de Prevenire și Stingere a Incendiilor, verificarea metrologică anuală a obiectelor de cântărire, operațiuni de dezinsecție, dezinfecție și deratizare a sectoarelor în care se desfășoară activități comerciale.

În prezent în Municipiul Orăștie există 3 piețe agroalimentare: “Cetate”, “La Berze”, “La Stadion”.

Poliția Locală Orăștie asigură siguranța și ordinea populației și desfășoară activitatea profesională în folosul comunității locale, acționând în sprijinul instituțiilor statului conform legii. Serviciul este un compartiment funcțional, fără personalitate juridică în cadrul aparatului de specialitate al primarului Municipiului Orăștie și este înființat în scopul exercitării atribuțiilor privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei, a proprietății private și publice, prevenirea și descoperirea infracțiunilor. Compartimentele componente sunt ordine și liniște publică și pază a bunurilor, circulație pe drumurile publice, disciplina în construcții și afișaj stradal, protecția mediului și activitatea comercială. Compartimentul evidența persoanelor este nefuncțional, nefiind încadrat.

Scopul principal declarat al acestei structuri este creșterea eficienței și a calității serviciului oferit, aplicarea legislație naționale și locale referitor la atribuțiile fiecărui compartiment al structurii, coborat cu pregătirea continuă a personalului, îmbunătățirea dotării acestuia, dar și promovarea relațiilor de colaborare și cooperare cu instituțiile și autorităților publice. Rezolvarea sarcinilor se face în conformitate cu reglementările specifice, în interesul comunității locale, accentul fiind pe întărirea legăturilor cu aceasta.

În anul 2020, după instaurarea stării de alertă, Poliția Locală Orăștie și-a adaptat activitatea și misiunile:

- Activități specifice anchetelor epidemiologice
- Informarea cetățenilor cu privire la riscurile existente în cazul în care nu sunt respectate măsurile instituite de către autoritățile de sănătate publică
- Instituirea carantinei/izolării

- Activități referitoare la verificarea modului de respectare de către persoanele fizice/juridice a măsurilor stabilite prin acte normative specifice stării de alertă
- Participarea la însoțirea convoaielor la limitele județului
- Menținerea ordinii și siguranței publice
- Asigurarea fluenței și a siguranței traficului rutier
- Impunerea măsurilor de restricție a circulației pe drumurile publice în/spre anumite zone ori între anumite ore (inclusiv ieșirea din zonele respective)

Serviciul Public Comunitar Local de Evidență a Populației (S.P.C.L.E.P) este în subordinea Consiliului Local al Municipiului Orăştie, constituit fără personalitate juridică, prin Hotărârea Consiliului Local Orăştie nr.16/24.02.2005. Are atribuții pe linie de: evidenţa persoanelor şi eliberarea actelor de identitate; stare civilă; analiză, sinteză, secretariat, arhivare, relaţii publice. Compartimente componente: Stare civilă; evidența persoanelor.

Compartimentul de evidență a populației deservește alături de Municipiul Orăștie și alte cinci localități arondate: Comuna Beriu, Comuna Mărtinești, Comuna Orăștioara de Sus, Comuna Romos, Comuna Turdaș, populația activă la finalul anului 2020 numărând 32.992 de persoane. La nivelul anului 2020 compartimentul a eliberat 2.423 de acte de identitate, dintre care 131 provizorii.

Compartimentul stare civilă la nivelul anului 2020 a întocmit acte, buletine statistice, comunicări referitoare la:

- Înregistrări declarații naștere și atribuire cod numeric personal: 92
- Eliberări certificate de naștere: 442
- Înregistrări acte căsătorie: 53
- Înregistrări acte deces: 309

Detașamentul Pompieri Orăștie desfășoară activități specifice pe raza municipiului Orăștie, cum ar fi intervențiile la incendii, la accidente rutiere, de acordare a primului ajutor intervenit de SMURD sau la inundații, recunoaștere la operatori economici și instituții publice. Activitatea în anul 2020 a fost adaptată la contextul pandemiei și au fost introduse alte activități specifice de educare și informare în domeniul COVID 19 în rândul populației municipiului.

La nivelul Detașamentului există două gărzi de intervenție (una în Orașul Geoagiu) care intervin operativ nonstop. Dotarea acestuia la nivelul anului 2020 include:

- Autospeciale de stingere cu apă și spumă: 3 (1 echipată cu modul de descarcerare)
- Autocamioane de intervenție: 1 (dotat cu un container multirisc)
- Microbuze pentru transport efectiv la intervenție: 1
- Autoturisme pentru munca operativă: 2.

Nu există nicio ambulanță SMURD în dotarea Detașamentului de Pompieri Orăștie.

Pregătirea pompierilor profesioniști se realizează din aprilie 2017 și în cadrul Departamentului de Pompieri Orăștie, la nivelul căruia funcționează Centrul de Antrenament și Pregătire de

Specialitate al Inspectoratului pentru Situații de Urgență Hunedoara. Acesta funcționează ca bază de pregătire pentru alte 10 județe, cu o frecvență de 12 cursanți/săptămână.

Serviciul Public de Gospodărire Comunală din subordinea Consiliului Local al Municipiului Orăștie – este un serviciu public cu personalitate juridică, reorganizat în scopul gestionării în mod direct a serviciului public de salubritate privind măturatul, spălatul, stropirea și întreținerea căilor publice și curățarea și transportul zăpezii pe căile publice și menținerea în funcțiune a acestora pe timp de polei sau de îngheț, întreținere spații verzi, mobilier urban, locuri de joacă, marcaj rutier.

Organigrama, statul de funcții și numărul de personal se aprobă la propunerea primarului de către Consiliul Local, iar salarizarea personalului de stabilește conform legislației în vigoare aplicabilă personalului contractual din sectorul bugetar. La nivelul lunii ianuarie 2021, serviciul avea în structură următoarele compartimente funcționale:

- Director S.PG.C – 1 persoană
- Compartiment buget-contabilitate-financiar, resurse umane, achiziții publice, juridic – 2 persoane
- Compartiment prestări servicii – 11 persoane
- Compartiment auto și deszăpezire – 5 persoane
- Compartiment spații verzi – 10 persoane
- Compartiment administrare cimitire – 2 persoane
- Compartiment măturat stradal – 5 persoane

Judecătoria Municipiului Orăștie este una dintre cele șase circumscrise Tribunalului Hunedoara și a Curții de Apel Alba Iulia, cu o rază teritorială de competență care cuprinde, pe lângă municipiul Orăștie, Orașul Geoagiu, respectiv comunele Balșa, Beriu, Mărtinești, Orăștioara de Sus, Romos și Turdaș. În structura instanței au fost constituite:

- Biroul de Executări Penale
- Biroul de Executări Civile
- Biroul de executări Contravenționale
- Biroul de Informare și Relații cu Publicul
- Biroul pentru înregistrarea și Evidența Persoanelor Juridice.

Compartimentele auxiliare existente la nivelul instanței Orăștie sunt:

- Registratură
- Arhiva civilă
- Arhiva penală
- Birou de informare și relații publice
- Bibliotecă
- Grefa.

Activitatea de informatică este realizată de către personalul de specialitate din cadrul Tribunalului Hunedoara, în vreme ce activitatea economico-financiară este coordonată de aceeași instituție, prin managerul economic subordonat Președintelui Tribunalului Hunedoara. La nivelul anului 2020 schema de personal prevedea 4 posturi de judecători, 1 post grefier șef, 6 posturi pentru personalul auxiliar de specialitate, 2 posturi pentru personal conex – agent procedural și aprod. Încărcătura

medie per judecător conform schemei de personal a fost de 934 de dosare. Au fost ocupate do posturi de judecător și funcția de președinte a Judecătoriei Orăștie, cu o încărcătură medie de 1.436,9 dosare per judecător în anul 2020, în condițiile în care unul dintre cei trei judecători ai instanței s-a pensionat și volumul de activitate a fost atribuit celor doi judecători rămași în funcție începând cu data de 01.09.2020.

Ponderea hotărârilor atacate din numărul total al hotărârilor pronunțate la nivelul anului 2020 în materie civilă a fost de 0,93 (17 hotărâri desființate/casate din 1.826 de cauze soluționate), 1,48 % în ramura de drept contencios (4 hotărâri din 270), respectiv 0,36% în materie de drept penal (2 hotărâri casate/desființate) din totalul de 558 soluționate. Operativitatea soluționării dosarelor la nivelul acestei instanței este încadrată la gradul „Foarte eficient" prin raport la dosarelor nou intrate, prin raport la stocul de dosare acesta fiind însă „Insuficient" (25,4% dosare mai vechi de un an).

Judecătoria Orăștie	Materia	Stoc inițial	Intrate	Volum activitate	Soluționate	Nesoluționate
	Civil	284	2.017	2.301	2.017	922
	Penal	1.001	434	1.435	637	160
	Total	**1.285**	**2.451**	**3.736**	**2.654**	**1.082**

Figură 10 - Volum dosare 2020

Durata medie de soluționare e cauzelor la Judecătoria Orăștie a fost de 5,3 luni în anul 2020 în materiile non-penal, respectiv 10,5 luni în materie penală, ceea ce conduce la o încadrare în gradele „Eficient". Calificativ „Ineficient" a fost acordat în același an prin raportare la redactările peste termenul legal – 25,4% dintre dosarele soluționate fiind în această situație. Termenul mediu de redactare în anul 2020 la nivelul acestei instanțe a fost de 176,6 zile. Principala vulnerabilitate a Judecătoriei Orăștie o reprezintă lipsa resursei umane – o tendință aflată în creștere accentuată în ultimii ani.

Demografie

Scenariul ESSPOP2015 pentru România

GEO/TIME	2015	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Rata de fertilitate	1.5	1.7	1.8	1.9	1.9	1.9	1.9	1.9
Speranţa de viaţă (M)	71.2	72.9	75.4	77.8	79.9	81.8	83.6	85.3
Speranţa de viaţă (F)	78.5	79.9	81.8	83.6	85.3	86.9	88.3	89.7
Soldul migraţiei (M)	-28,970	-33,165	-25,104	-4,226	4,174	898	1,382	448
Soldul migraţiei (F)	-28968	-31963	-25984	-4716	3572	703	1249	505

Tabel 7 - Scenariul ESSPOP2015 pentru România

Potrivit EUROSTAT[9], populația României va înregistra un declin constant în următoarele decenii, conform proiectărilor demografice realizate[10]. Astfel, dacă la nivelul anului 2015 în țara noastră

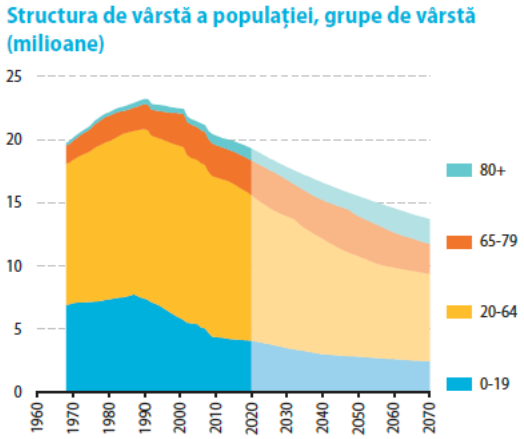

Figură 12 - Structura de vârstă a populației României pe grupe de vârstă

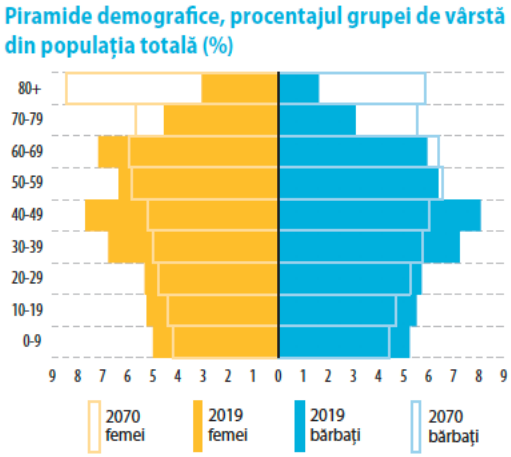

Figură 11 - Piramide demografice în România

trăia un numar de 19.870.647 de persoane, prognoza pentru anul 2030 înaintează cifra de 18.023,954, pentru anul 2060 scăzând la 15.698.753.

Prognoza pentru anul 2080, două decenii mai târziu, indică faptul că numărul total al populației țării noastre este posibil să fie de 14.530.142 de locuitori. Populația totală a României va scădea, astfel, cu 27%, în cadrul ei populația tânără va cunoaște de asemenea un declin demografic de 28 puncte procentuale.

Țara noastră nu va urmări tendința la nivelul Uniunii Europene, care va fi în general de creștere (pentru aceleași perioade: 508.401.408 locuitori la nivelul anului 2015; 523.827.302 în 2030, respectiv 524.635.302 în 2060 și 518.518.798.375 în 2080).

În ierarhia țărilor din Uniunea Europeană după numărul de locuitori, primele 7 locuri sunt ocupate de Germania, Franța, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Spania, Polonia și România, în vreme ce la orizontului anului 2080 România va coborî cu 2 locuri în clasament, fiind devansată de Olanda și Belgia. Populația totală a României este preconizată a scădea cu 27%, cea tânără cu 28%.

[9] Metoda utilizată: „cohort component”

[10] Proiectarea demografică anticipează evoluția probabilă a populației țării până la orizontului unui anumit an pe baza unor scenarii de tip „what if” asupra fertilității, speranței de viață și a migrației internaționale.

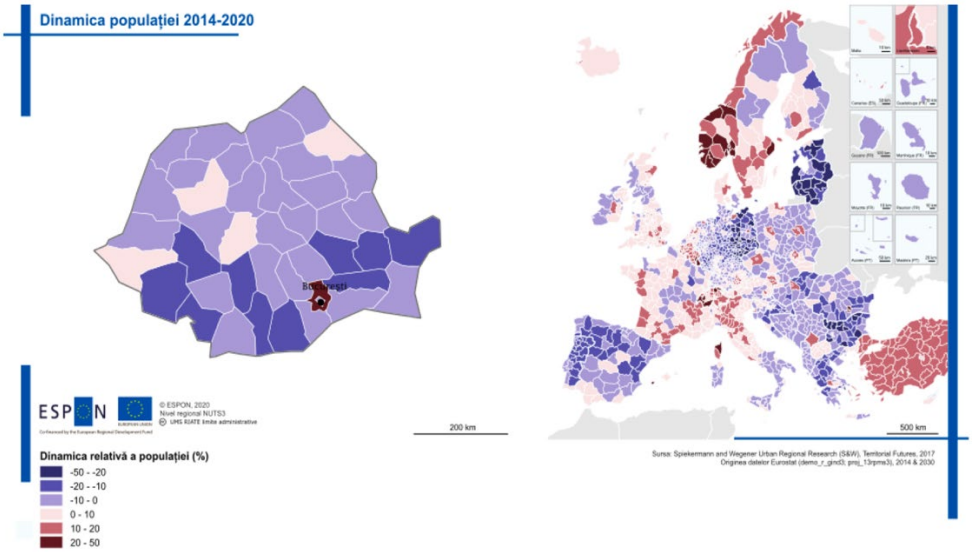

Figură 13 - Dinamica populației 2014-2020

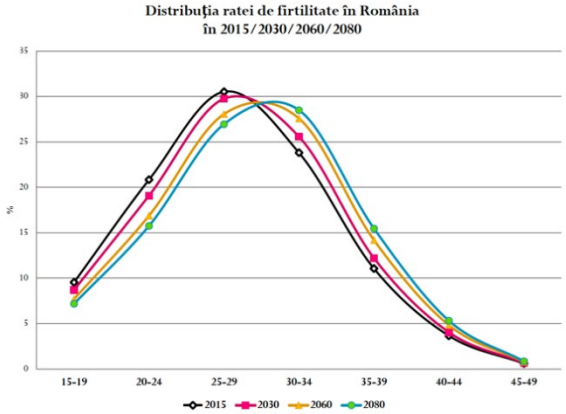

Tipologia și cauzele declinului demografic structural la nivel de țară sunt diverse, cele mai dese fiind legate de creșterea mediei de vârstă a mamelor la primul copil și problemele legate de fertilitate/sport natural, la care se adaugă faptul că soldul migrației internaționale este constant negativ. România va continua să fie țară „exportatoare" până în 2045.

Figură 14 - România: imigrația și emigrația

Țara noastră este una dintre cele cinci europene afectate și de mișcare naturală negativă și de emigrație intensă (<-12% pentru fiecare dintre cei doi indicatori), alături de Bulgaria, Germania, Letonia și Lituania.

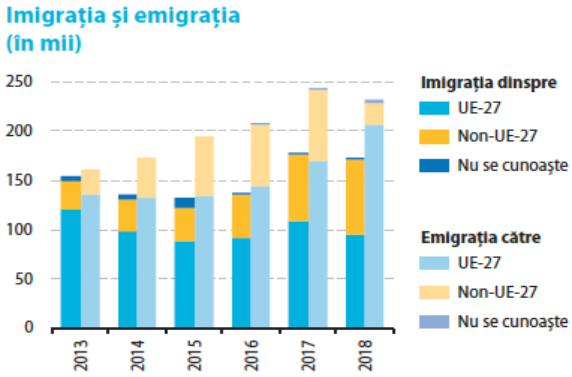

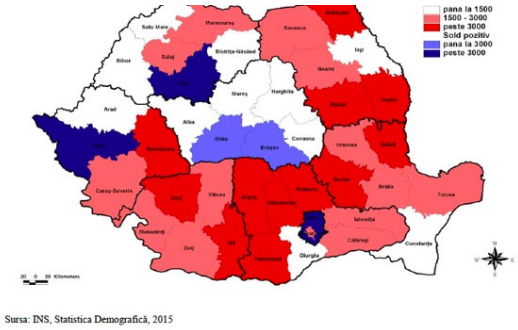

Figură 15 - Soldul migrației totale (interne și internaționale), în anul 2015

Hunedoara se înscrie în această tendință, înregistrându-se printre județele care și-au pierdut puterea economică prin declinul industriei miniere. Majoritatea fluxurilor de migrație sunt pe distanțe mari – fie în alt județ, fie în altă țară, migrația pe

termen lung fiind mai intensă în zonele cu navetism limitat – ceea ce a dus la colapsul demografic al mai multor localități rurale. Îmbătrânirea demografică și migrația tinerilor și a persoanelor cu pregătire superioară pot genera declin demografic pe termen lung.

În România, densitatea media a populației în mediul rural este de 61,6 locuitori/km, cele mai slab populate zone[11] și în declin demografic fiind în Delta Dunării, la risc sunt cele din Dobrogea centrală, în teritoriile cuprinse între Carpații Orientali și Occidentali, disparat în Brăila, respectiv în județele situate de-a lungul graniței sudice a țării.

Din punct de vedere teritorial, populația rezidentă a celor mai multe județe va descrește până în anul 2030. Excepție va face județul Ilfov, care va înregistra o creștere cu 36,4% (160 de mii de persoane, aproximativ) – ca parte a zonei metropolitane, în direcția tendinței care va fi înregistrată la nivel european, când cea mai mare creștere demografică și a populației tinere și în vârstă de muncă se va înregistra exact în ariile metropolitane. În România cadrul legislativ nu conferă o definiție oficială a zonelor urbane funcționale[12], dar cele metropolitane sunt definite ca „asocieri, pe bază de parteneriat voluntar, între marile centre urbane și localitățile urbane și rurale aflate în zona imediată, între care s-au dezvoltate relații economice și sociale”[13].

- Mii persoane -					
	Total	Masculin	Feminin	Urban	Rural
2012	20.060,2	9.770,4	10.289,8	10.823,2	9.237,0
2013	19.988,7	9.756,3	10.232,4	10.772,7	9.237,0
2014	19.916,5	9.730,3	10.186,2	10.729,0	9.187,5
2015	19.819,7	9.680,5	10.139,2	10.669,6	9.150,1

Tabel 8 - Populația rezidentă înregistrată la 1 iulie, pe sexe și medii de rezidență, în perioada 2012-2015. Sursa: INS – Statistică demografică

Disparitățile rural-urban se vor accentua. La nivel de țară un declin semnificativ al populației va fi înregistrat cu precădere în județele din partea de sud a României sau în cele foste industriale, în care actualmente nivelul sărăciei este unul ridicat. Creșteri demografice se vor înregistra, dar vor fi mai mici, cu precădere în județele care înregistrează un nivel crescut de dezvoltare economică (Timiș, Cluj, Sibiu, Iași). Cele mai mari opt orașe din țara noastră concentrează un sfert din populația României și generează pentru jumătate (53%) din Produsul Intern Brut.

[11] Zonele slab populate delimitate pe baza potențialului demografic (numărul persoanelor care pot fi cuprinse într-o zonă de mobilitate sau navetism maximul general acceptată din orice punct în spațiu. Zonele cu potențial demografic scăzut sau în declin accentuat sunt în situație de risc de a deveni zone slab populate.

[12] Zona urbană funcțională – entitate geografică constând în unul sau mai multe centre urbane și zona lor de navetism (un oraș de peste 50.000 de locuitori și zona sa de navetism, a cărei piață de muncă funcționează integrat cu cea a orașului)

[13] ESPON, *Structuri și relații teritoriale în România – fișă de țară*, p.16

Ponderea NEET[14] este printre cele mai ridicate din Uniunea Europeană, aproape 15% din populația încadrată între 15 și 29 de ani (14,5%), 1/3 fiind lucrători descurajați și șomeri pe termen scurt și lung care rămân inactivi sau emigrează, în ciuda unor rezultate pozitive înregistrate ca urmare a implementării unor măsuri specifice.

Există o mare disparitate în ceea ce privește nivelul de rezidență al acestei grupe de populație, ponderea NEET în rural fiind de 18,1% comparativ cu 7% la nivel urban. Diferențele educaționale sunt și ele semnificative – rata NEET în rândul persoanelor cu studii medii de șase ori mai mare decât în rândul absolvenților de studii superioare.

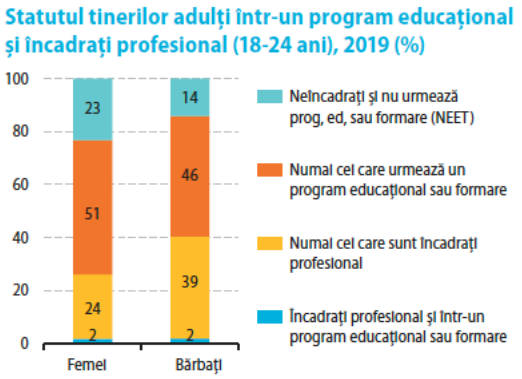

Figură 16 - Statutul NEETs 2019

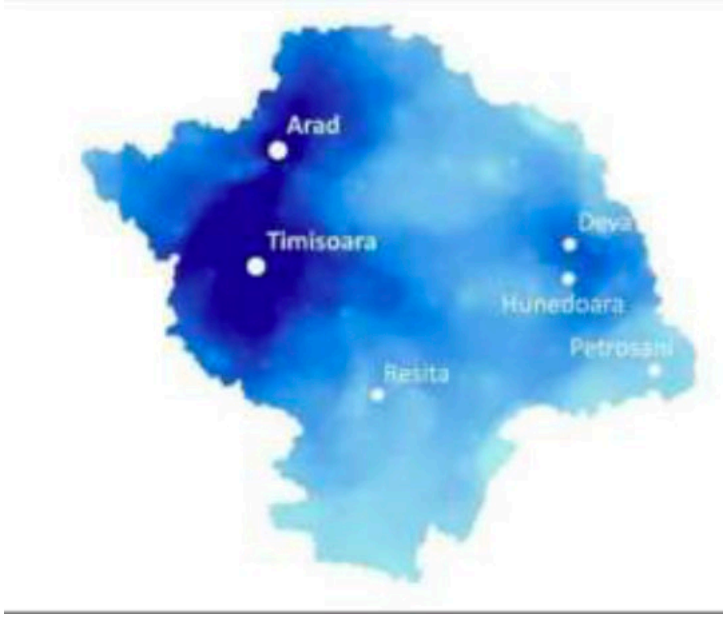

Figură 17 - Model gravitațional demografic pentru Regiunea Vest (Sursa/ Orașe competitive, BM, MDRAP, 2013)

Conform PATN Secțiunea a IV-a (NUTS 3 la nivel european), municipiul este o localitate de rang II, fiind un pol subregional de dezvoltare prin raportare la conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030.

Conform datelor colectate de la Institutul Național de Statistică, la sfârșitul anului 2020 locuiau în Municipiul Orăștie 21.709 persoane, reprezentând cca. 4.81% din totalul populației județului Hunedoara (451.138 de locuitori).

Populația stabilă de la nivelul municipiului desegregată pe vârstă este formată din 10.422 bărbați, respectiv din 11.287 femei.

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
Populația după domiciliu Municipiul Orăștie	22.717	22.478	22.300	22.185	21.933	21.709
Populația după domiciliu județul Hunedoara	472.328	468.232	464.171	460.194	455.814	451.138

[14] Tineri adulți într-un program educațional sau de formare și încadrați profesional

Tabel 9 - Evoluția populației după domiciliu în intervalul 2015-2020. Sursa: prelucrare date INS

După cum se poate observa la nivelul Municipiului Orăștie, populația prezintă o tendință de scădere per total interval – dacă în 2015 populația stabilă număra 22,717 persoane, în anul 2020 numărul persoanelor cu domiciliul stabil era de 21,709 persoane, aflându-se în declin constant, în condițiile în care și la nivelul județului se înregistrează scăderi pe aceeași perioadă de referință. (Figura: Evoluţia populației după domiciliu în Mun. Orăştie)

La nivelul orașului se manifestă o formă de exod a populației, în special a segmentului reprezentat de tineri care migrează către alte centre urbane pentru finalizarea studiilor și/sau oportunități de angajare mai favorabile și care nu se mai întorc în localitatea natală.

Pentru perioada de referință cuprinsă între 2016 și 2020, se înregistrează o fluctuație a stabilirilor de reședință, după cum urmează: 202 la debutul intervalului menționat, 197 în anul 2017, 220 în 2018. Se înregistrează o scădere pentru anul 2019 cu 10 stabiliri, pentru ca la final de 2020 tendința de scădere fiind accentuată – 182 de stabiliri de reședință.

Pe partea cealaltă, plecările cu reședința sunt mai numeroase pe același interval de referință: 428 (2016), 225 (2017), 250 (2018), 284 (2019); 589 (2020)

Repartiția pe grupe de vârstă la nivelul Municipiului Orăștie pentru perioada cuprinsă între anii 2015 și 2020 reflectă faptul că populația activă înregistrează un declin constant în ultimul cincinal, pornind de la un maxim de 16.640 de persoane înregistrat în anul 2015, coborând constant în fiecare an până la valoarea de 15.196 în 2020. Numărul populației a scăzut cu 12,92% în ultimii 10 ani.

Se remarcă o discrepanță între datele furnizate de INS și cele extrase din fișa localității extrase din TEMPO, cele mai recente date introduse la categoria „Populația după domiciliu la 1 ianuarie 2021” indicând următoarele cifre:

	anul 2017	anul 2018	anul 2019	anul 2020	anul 2021
Populația totală după domiciliu din Municipiul Orăștie	22395	22267	22049	21818	21495
Populația masculină după domiciliu din Municipiul Orăștie	10822	10757	10629	10474	10276
Populația feminină după domiciliu din Municipiul Orăștie	11573	11510	11420	11344	11219

Tabel10 - Populația totală după domiciliu din municipiul Orăștie, desegragată pe gen. Prelucrare date TEMPO

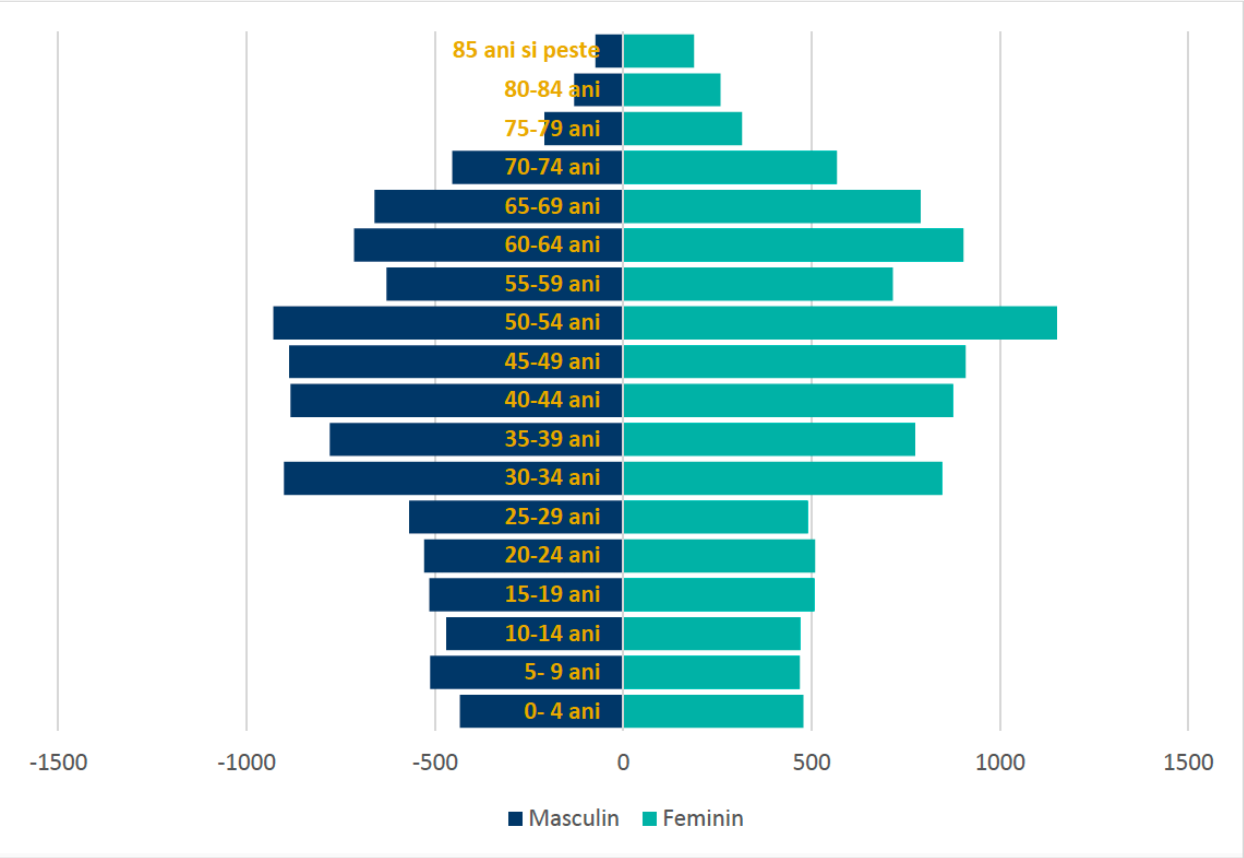

Figură 18 - Populația municipiului Orăștie pe grupe de vârstă. Prelucrare date INS

Aceeași tendință este înregistrată și la nivelul categoriei de populație tânără, reprezentată de categoria cuprinsă între 0 – 14 ani, pentru care la începutul intervalului de referință se înregistrau 3,069 locuitori, scăzând până la 2,875 locuitori cinci ani mai târziu. Singurul trend crescător este marcat în rândul vârstnicilor care populează orașul, segmentul de vârstă peste 65 de ani înregistrând în anul 2015 un număr de 3,008 locuitori, în vreme ce în anul 2020 sunt înregistrați 3,638 locuitori.

Ponderea populației vârstnice superioară ponderii populației tinere reprezintă un aspect care va determina, cel mai probabil, diminuarea accentuată a numărului de locuitori al teritoriului Municipiului Orăștie pe termen lung. Se continuă astfel procesul lent, dar vizibil de îmbătrânire a populației municipiului înregistrat și în perioadele anterioare, această chestiune fiind imperios necesar a fi adresată în procesul de planificare a strategiei integrate de dezvoltare urbană a localității. Piramida vârstelor relevă că majoritatea populației municipiului Oradea este matură (50-54 ani), ceea ce va datora un deficit de forță de muncă în următorii 10-15 ani, în contextul în care numărul persoanelor de 10-19 ani care îi va înlocui este mai mic.

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019	Anul 2020
	Nr.	Nr.	Nr.	Nr.	Nr.	Nr.
Tineri (0-14 ani)	3069	3204	3022	3040	2950	2875
Populația activă (15-64 ani)	16640	16368	16071	15795	15534	15196
Vârstnici (65+ ani)	3008	3086	3207	3350	3449	3638
TOTAL	22717	22478	22300	22185	21933	21709

Tabel 11 - Structura populației pe categorii de vârstă în intervalul 2015-2020. Prelucrare date INSSE

Baza piramidei nu va reuși să susțină numărul mare al viitorilor pensionari dacă nu se iau o serie de politici economice și sociale cu scopul atragerii de forță de muncă la nivel local și a susținerii creșterii natalității. Se urmărește, de asemenea, raportul de dependență între populația vârstnică și cea activă de la nivel național.

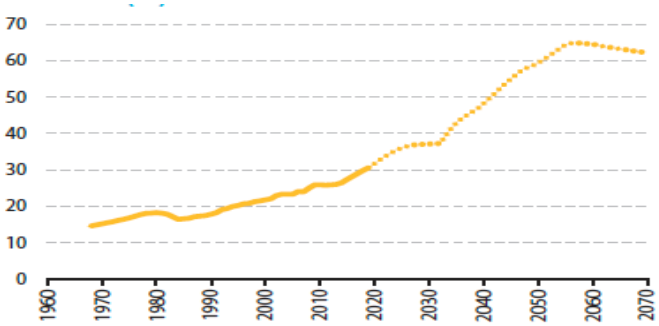

Figură 19 – Raportul de dependență între populația vârstnică și cea activă (%)

Indicatori demografici	UAT Orăștie	România
Proporția persoanelor de o - 14 ani din populație (%)	13	14,61
Proporția persoanelor de 65 de ani și peste din populație (%)	17	16,90
Gradul de îmbătrânire a populației (‰)	945	857
Raportul de dependență demografică (%)	43,13	46
Rata de înocuire a forței de muncă (‰)	565	640

Figură 20- Mișcarea naturală și mișcarea migratory în municipiul Orăștie. Prelucrare date INNSE

Mișcarea naturală a populației reprezentată de numărul de născuți vii la nivelul Municipiului Orăștie a avut o evoluție descendentă în intervalul pentru care au fost disponibile datele, 2016-2020. Numărul născuților vii a variat între 158, valoarea minimă înregistrată în anul 2020 și maxima de 223 în anul 2016. Valorile intermediare sunt 203 de născuți vii în 2017, 165 în 2018, respectiv 193 în 2019.Numărul deceselor a înregistrat o tendință ascendentă pentru același interval de referință, distribuția pe ani fiind următoarea: 2016 – 268 decedați; 2017 – 202; 2018 – 229 persoane decedate; 2019 – 255. Cel mai mare număr de decese a fost consemnat în anul 2020 – 302. Natalitatea la nivelul municipiului a fost mai mică decât media la nivelul județului. Se constată că Orăștie se situează sub mediile naționale care erau de 9,3 la nivel național, respectiv 9,1 la nivel urban și 9,6 la nivel rural în anul 2018, așa cum rezultă din cercetarea Institutului Național de Statistică referitoare la evenimentele demografice ale anului 2019.

Regiune	Județ	Oraș	Populația stabilă	% populație în zone nedezavantajate	% populație în zone dezavantajate pe locuire	% populație în zone dezavantajate pe ocupare	% populație în zone dezavantajate pe capital uman	% populație în zone marginalizate	% populație în zone cu instituții sau sub 50 de locuitori
V			**1.135.415**	**63,82**	**5,41**	**9,39**	**14,80**	**3,67**	**2,90**
V	**AR**		**238.600**	**64,08**	**5,69**	**8,04**	**17,63**	**3,19**	**1,37**
V	AR	MUNICIPIUL ARAD	159.074	75,80	7,91	2,97	8,83	2,58	1,92
V	AR	ORAS CHISINEU-CRIS	7.987	56,20	1,84	5,61	36,02	0,00	0,33
V	AR	ORAS CURTICI	7.453	45,99	0,00	15,64	38,36	0,00	0,00
V	AR	ORAS INEU	9.260	58,14	4,04	15,29	18,90	3,17	0,45
V	AR	ORAS LIPOVA	10.313	49,21	2,33	22,85	25,22	0,00	0,39
V	AR	ORAS NADLAC	7.398	21,76	0,00	36,58	34,13	7,29	0,24
V	AR	ORAS PANCOTA	6.946	22,82	0,00	23,06	42,02	11,81	0,29
V	AR	ORAS PECICA	12.762	31,84	0,00	17,25	39,51	11,05	0,34
V	AR	ORAS SANTANA	11.428	37,12	2,01	6,31	50,51	3,78	0,27
V	AR	ORAS SEBIS	5.979	40,99	0,00	30,67	28,18	0,00	0,15
V	**CS**		**160.548**	**50,23**	**1,81**	**22,17**	**20,78**	**3,88**	**1,12**
V	CS	MUNICIPIUL CARANSEBES	24.689	69,19	0,91	6,60	18,93	3,86	0,51
V	CS	MUNICIPIUL RESITA	73.282	69,50	2,51	12,66	10,16	3,59	1,59
V	CS	ORAS ANINA	7.485	8,30	3,25	27,19	46,25	14,98	0,04
V	CS	ORAS BAILE HERCULANE	5.008	44,07	3,41	32,23	17,35	2,94	0,00
V	CS	ORAS BOCSA	15.842	11,58	0,00	33,33	52,93	2,16	0,00
V	CS	ORAS MOLDOVA NOUA	12.350	18,45	2,56	52,38	21,52	4,15	0,95
V	CS	ORAS ORAVITA	11.382	38,31	1,06	20,15	34,77	2,65	3,06
V	CS	ORAS OTELU ROSU	10.510	12,65	0,00	66,61	18,25	2,03	0,46
V	**HD**		**313.918**	**62,88**	**1,60**	**9,28**	**18,16**	**6,99**	**1,09**
V	HD	MUNICIPIUL BRAD	14.495	73,52	3,40	3,97	16,36	1,52	1,22
V	HD	MUNICIPIUL DEVA	61.123	88,83	1,81	1,32	4,14	1,85	2,05
V	HD	MUNICIPIUL HUNEDOARA	60.525	71,83	0,47	2,87	17,78	5,74	1,31
V	HD	MUNICIPIUL LUPENI	23.390	39,92	2,64	23,02	17,43	16,06	0,92
V	HD	MUNICIPIUL ORASTIE	18.227	78,43	2,62	0,00	12,11	6,82	0,01
V	HD	MUNICIPIUL PETROSANI	37.160	61,70	0,00	7,89	23,35	5,13	1,92
V	HD	MUNICIPIUL VULCAN	24.160	45,21	3,05	10,88	21,51	19,16	0,19
V	HD	ORAS ANINOASA	4.360	8,56	2,71	35,28	6,31	47,16	0,00
V	HD	ORAS CALAN	11.279	50,39	0,00	24,87	22,95	1,16	0,63
V	HD	ORAS GEOAGIU	5.294	56,29	0,00	2,72	26,31	13,35	1,32
V	HD	ORAS HATEG	9.685	67,80	1,17	9,80	17,41	3,83	0,00
V	HD	ORAS PETRILA	22.692	27,75	0,86	31,53	36,94	2,65	0,27
V	HD	ORAS SIMERIA	12.556	71,71	6,00	4,09	15,25	2,95	0,00
V	HD	ORAS URICANI	8.972	6,38	1,48	21,73	55,17	15,15	0,09
V	**TM**		**422.349**	**69,53**	**9,45**	**5,39**	**8,44**	**1,41**	**5,78**

Figură 21 - Distribuția populației urbane în funcție de tipul ariei de rezidență pentru regiunea Vest. Sursa: „Elaborarea strategiilor de integrare a comunităților urbane marginalizate – Atlasul zonelor urbane marginalizate din România"

Structura populației pe grupe de vârstă evidențiază dinamica piramidei vârstelor și anunță crize /demografice și economice viitoare. Analiza piramidelor vârstelor evidențiază dinamică anumitor grupuri de populație de-a lungul perioadei de tranziție economică până în prezent.[15]

II.2. Economia Municipiului Orăștie

Forța de muncă

Efectivul de salariați la sfârșitul lunii iunie 2021 în Hunedoara a fost de 109.932 persoane, cu 165 persoane mai mare decât în luna mai și cu 1.679 de persoane mai mare decât în luna iunie 2020. Dintre aceștia, 3.425 erau angajați în agricultură (3,1%), 46.470 în industrie și construcții (42,3%), diferența de 60.037 (54,6%) fiind în servicii. La nivel de câștig salarial nominal mediu brut în lunia iunie 2021 acesta a fost de 4.599 lei, județul ocupând locul 28 la nivel de țară din acest punct de vedere.

În schimb, numărul de salariați la nivelul Municipiului Orăștie este de 9.790 în anul 2019, în scădere față de anii precedenți, mai accentuată la nivelul anului 2019 față de cei trei anteriori, în

[15] Tranziție justă în Hunedoara – Diversificare economică echitabilă și durabilă, pg. 32 (Centrul Român de Politici Economice)

care numărul de salariaţi s-a menţinut la un nivel relativ stabil, în strânsă legătură cu o stabilizare a pieţei de muncă la nivel local şi o maturizare a acesteia.

An	2015	2016	2017	2018	2019
Număr salariaţi	10601	9965	9982	9990	9790
Populaţia activă (15- 64 ani)	16640	16368	16071	15795	15534
Populaţia după domiciliu Municipiul Orăştie	22717	22478	22300	22185	21933
Ponderea salariaţilor din total populaţie	46,66%	44,33%	44,76%	45,03%	44,63%
Ponderea salariaţilor din total populaţie activă	63,70%	60,88%	62,11%	63,24%	63,02%

Tabel 12 - Evoluţia numărului mediu de salariaţi la nivelul Municipiului Orăştie. Prelucrare date INNSE

Numărul de salariaţi la nivelul Municipiului Orăştie reprezintă în mod constant un procent situat în jurul valorii de 45% din numărul total al locuitorilor.

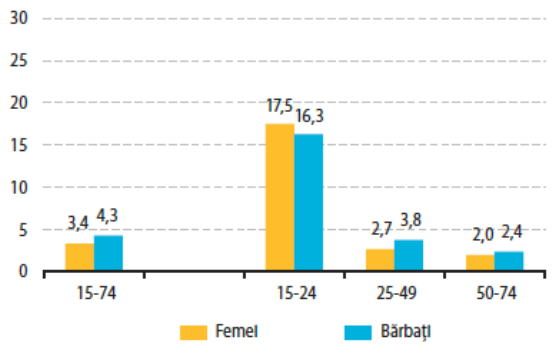

Figură 22 - Rata şomajului în funcţie de vârstă şi sex în 2019 la nivel de ţară. Prelucrare date INSSE

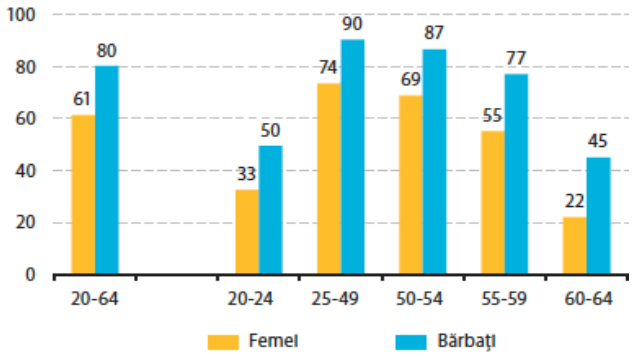

Figură 23 - Rata ocupării forţei de muncă în funcţie de vârstă şi sex în 2019 la nivel de ţară. Prelucrare date INNSE

Desegregarea pe gen a datelor şi analiza comparativă arată faptul locurile de muncă disponibile la nivelul pieţei locale a muncii sunt mai adaptate pentru activităţile desfăşurate de către femei decât pentru cele desfăşurate de către bărbaţi, aceasta fiind în general o caracteristică a localităţilor urbane. Analiza comparativă relevă faptul că o pondere importantă a populaţiei active se află în şomaj voluntar – acestea sunt fie ocupate în agricultura de subzistenţă, fie în activităţi casnice, fie în activităţi extra salariale de natură antreprenorială.

Dinamica numărului de salariaţi trebuie analizată în paralel cu dinamica numărului de şomeri declaraţi la Institutul Naţional de Statistică. Din datele furnizate de către această instituţie reiese faptul că numărul şomerilor înregistraţi în anul 2020 a fost de 352 de şomeri faţă de 642 la nivelul anului 2015, ponderea fiind în 2020 de 2.5 faţă de 4.2 în 2015. Aceste date se înscriu în dinamica naţională în ceea ce priveşte rata şomajului în funcţie de vârstă şi sex, respectiv a ratei ocupării forţei de muncă în funcţie de vârstă şi sex.

An	2016	2017	2018	2019	2020
Sexe - total	386	405	351	316	352
Masculin	232	195	167	161	171
Feminin	154	210	184	155	181

Figură 24 - Evoluția numărului de șomeri la nivelul Municipiului Orăștie. Prelucrare date INNSE

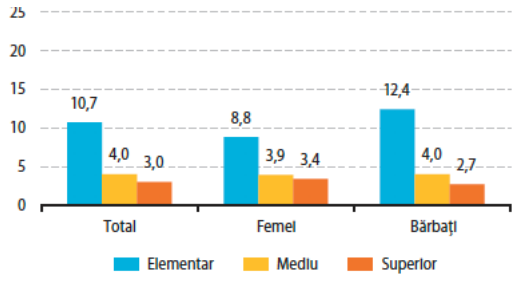

Figură 25 - Rata șomajului în funcție de nivelul de educație (15-74 ani), 2019, la nivel de țară. Prelucrare date INSSE

Cauzele șomajului la nivelul Municipiului Orăștie se datorează în principal insuficienței ofertei în raport cu cererea de muncă, dar și inexistenței unui nivel de instruire adecvat al populației active, fapt ce impune necesitatea adoptării unor măsuri active de combatere a șomajului, programe specifice de formare și reconversie profesională în vederea integrării acestor persoane în activităţi economico-sociale. Un alt factor generator de șomaj la nivel local este reprezentat de activitățile lucrative desfășurate fără forme legale în zona limitrofă orașului. Datele se corelează cu tendința la nivel de țară.

Ratele reale ale șomajului la nivelul Municipiului Orăștie ar trebui suplimentate cu persoane neocupate care nu se regăsesc în situațiile oficiale ale Institutului Național de Statistică.

Dinamica numărului de salariați, respectiv a celui de șomeri este corelată cu starea economiei naționale într-o destul de mare măsură, cei doi indicatori înregistrând fluctuații corelate cu situația generală la nivel de țară. La nivelul municipiului Orăștie rata șomajului este în continuă descreștere (cu o ușoară creștere la nivelul anului 2020 din cauza pandemiei de COVID-19), cu o pondere de 2,47%, sub rata șomajului la nivel județean, care este de 3,1%, față de 3,0% media pe țară, județul ocupând locul 24. În Hunedoara la finalul lunii iunie 2021 numărul șomerilor înregistrați era de 5.289 de persoane, în scădere cu 1.091 față de luna iunie a anului 2020.

Se remarcă, de asemenea, o rată scăzută de înlocuire a forței de muncă (565/1000 persoane) cauzată de gradul ridicat de îmbătrânire al populației, rată inferioare celei naționale.

Numărul șomerilor a scăzut constant în ultimul deceniu, atât în județul Hunedoara (de la 16,4 mii persoane în anul 2010 la 7,8 mii în 2017), cât și în Municipiul Orăștie. Dinamicele pozitive ale acestui indicator traduc, pe de o parte, depășirea crizei socio-economice profunde în care s-a aflat mai bine de un deceniu regiunea și restructurarea economică dinspre dominanța sectorului primar (minerit și agricultură) către producție și servicii, iar, pe de altă parte, plecarea către alte regiuni sau în afara țării a numeroși șomeri.

Numărul mediu al pensionarilor în trimestrul I din anul 2021 a fost de 123.238 persoane, cu 469 persoane mai mic decât în trimestrul IV din 2020. Pensia medie lunară a fost de 2.118 lei/persoană, față de 1.597 lei/persoană media pe țară, județul ocupând locul 1 pe țară.

Câștigul salarial nominal mediu net a fost de 2.796 lei în iunie 2021, cu 1,2% mai mare decât în mai, respectiv cu 2,4% mai mare ca în luna iunie 2020. Pe ramuri de activitate, câștigul salarial mediu net în iunie a fost de 2.885 lei în agricultură, silvicultură și servicii anexe, de 2.690 lei în industrie și construcții și de 2.874 lei în servicii.

Rata inflației în luna iunie a fost de 0,27%, în timp ce câștigurile salariale medii nete pe județ au fost cu 1,2% mai mari decât luna anterioară. Indicele câștigului salarial real pentru luna iunie 2021 față de luna precedentă, calculat ca raport între indicele câștigului salarial nominal net și indicele prețurilor de consum a fost de 100,9%. Câștigurile salariale medii brute și nete pe județ, comparativ cu media pe țară, se prezintă astfel:

Câștiguri salariale medii	Iunie 2020			% față de luna precedentă	
	Țară	Județ	%	Țară	Județ
	1	2	2/1	3	4
Brute	5.779	4.599	79,6	-	-
Medii	3.541	2.796	79,0	101,4	101,2

Tabel 13 - Câștiguri salariale medii brute și nete pe județ comparativ cu media pe țară. Iunie 2021. Prelucrare dete INSSE

Activități economice

În general, România înregistrează o pondere mare de astfel de întreprinderi (între 35 și 45%), distribuite pe întreg teritoriul, dar concentrate în special în jurul capitalei (între 45 și 55%). IMM din regiunile centrale și vestice, precum și cele din București, prezintă valori medii sau peste medie a proporției de angajați în sectoarele știință, economie creativă și TIC[16].

Urbanizarea, buna guvernanță și accesibilitatea populației la un nivel înalt de educație sunt principalii factori pentru stimularea dezvoltării IMM[17].

În municipiul Orăștie, întreprinderile mici și mijlocii, precum și industria, în general, sunt în dificultate, economia locală aflându-se la un nivel de dezvoltare comparabil cu așezările urbane comparabile ca dimensiuni din țara noastră, dar sensibil mai ridicat decât cel din localitățile rurale limitrofe.

Prognoza pentru viitor este una bună – la nivel de țară, estimarea pentru 2030 indică o evoluție favorabilă a Produsului Intern Brut pe cap de locuitor în raport cu media Uniunii, mai ales în regiunile centrale și vestice, împreună cu Dobrogea, unde s-ar înregistra creșteri și cu 10-15% .

[16] Tehnologia Informației și a Comunicațiilor
[17] ESPON, *Structuri și relații teritoriale în România – fișă de țară*, p.26

Condițiile de viață ale locuitorilor municipiului sunt acceptabile pentru mediul urban din România, 78,43% din populația stabilă a municipiului trăind în zone nedezavantajate la nivelul anului 2011 conform Atlasului zonelor urbane marginalizate din România, întocmit de către Banca Mondială pentru elaborarea strategiilor de integrare a comunităților urbane marginalizate, informații fiind inclusă în secțiunea dedicată distribuției populației urbane în funcție de tipul ariei de rezidență pentru regiunea Vest. Diferența de 21,57% trăiește în zone dezavantajate, în zone tip ghetou cu blocuri pe Str. Pricazului, dar și în adăposturi improvizate (86) în zona de vest a municipiului.

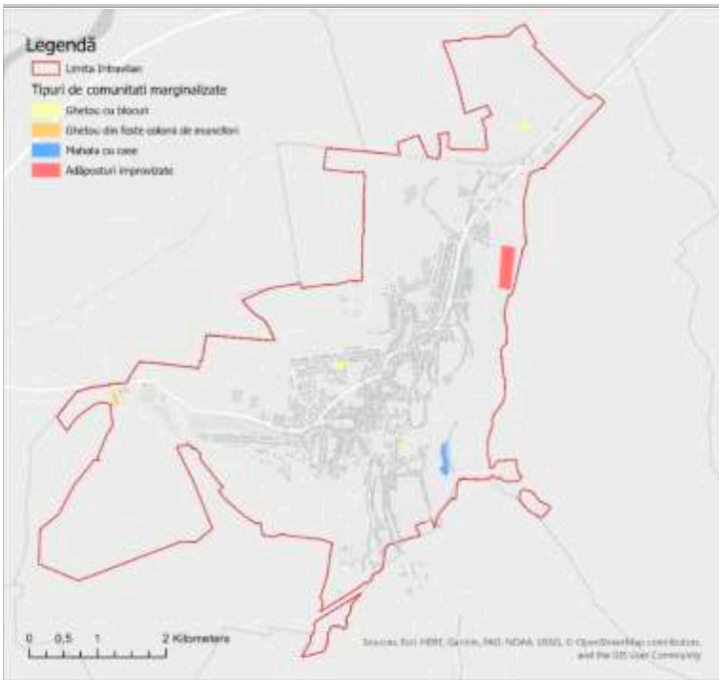

Figură 26 - Tipuri de comunități marginalizate

Niciun procent din populație nu era dezavantajat în raport cu ocuparea, indicatorul referitor la zona marginalizată indicând un procent de 6,82%, respectiv 2,62 cu privire la locuire. Indicatorul referitor la populația aflată în zonă dezavantajată pe capital uman era cel mai ridicat, de 12,11%. Prin comparație, la nivelul reședinței de județ aceiași indicatori erau de 88,83% - populație în zone nedezavantajate; 1,32% - populație în zone dezavantajate pe ocupare; 1,81% - populație în zone dezavantajate pe locuire; 4,14% - populație în zone dezavantajate pe capital uman; 1,85% - populație în zone marginalizate, respectiv 2,05% - populație în zone cu instituții sau sub 50 de locuitori (față de 0,01% înregistrat de Orăștie).

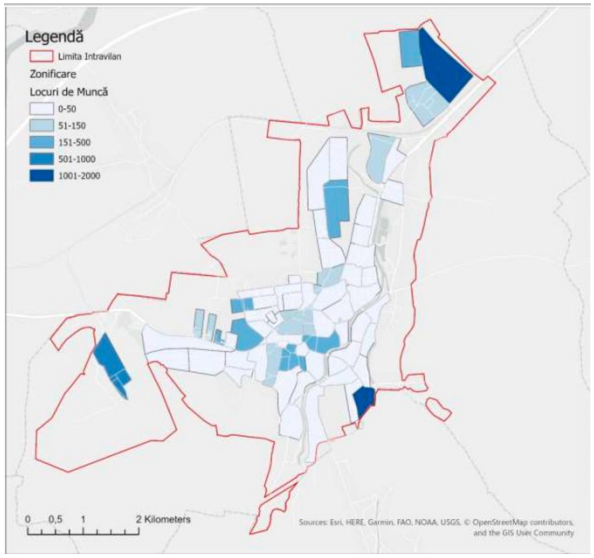

Figură 27 - Localizarea și densitatea locurilor de muncă pentru Municipiul Orăștie

Acest lucru reflectă situația la nivel de regiune prin comparație cu cea de la nivel de țară, raportat la anul 2015, când disparități regionale semnificative au fost înregistrate: cea mai mică pondere a populației în risc de sărăcie s-a notat în regiunea București-Ilfov (doar 3%), urmată de NV (16%) și Centru (19%), cele mai mari valori fiind înregistrate în NE (34%) și SE (30%).

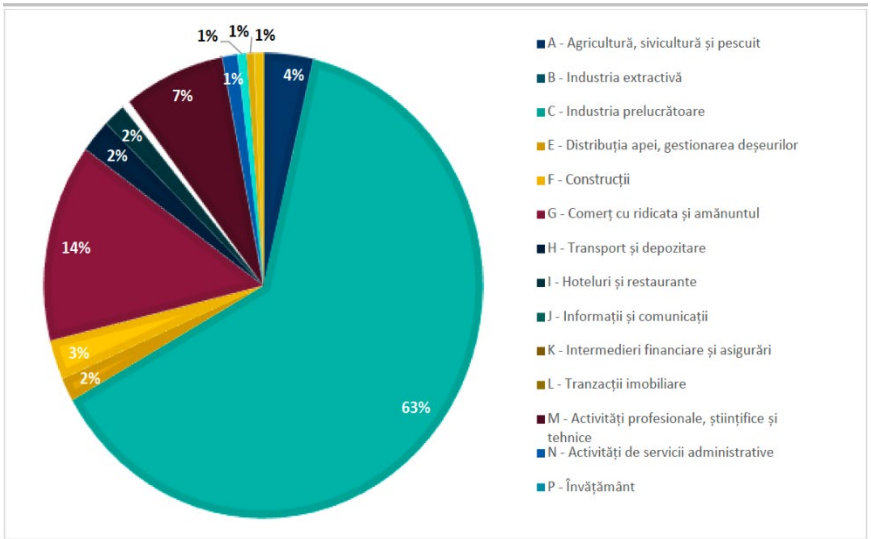

Figură 28 - Dezvoltarea sectoarelor economice. Prelucrare date INNSE

Poziția geografică a favorizat dezvoltarea unor sectoare economice – cel al serviciilor, al comerțului cu amănuntul, al producției (cabluri electrice, aparate electrocasnice, articole de marochinărie și confecții din piele naturală), parțial turismului și agroturismului, al cultivării plantelor medicinale și prelucrării lor sub formă de ceaiuri, siropuri, uleiuri esenţiale, tincturi, unguente, suplimente nutritive, al chimiei industriale etc.

La nivel de județ, în luna aprilie 2021 s-au exportat mărfuri în valoare de 91.881 mii Euro, cu 6,6% mai mult decât în martie și s-au importat mărfuri în valoare de 58.941 mii Euro, cu 17,9% mai puțin decât în martie 2020. Soldul este de 32.940 mii Euro.

Începând din 1990, în localitatea Orăștie au fost înregistrate la Registrul Comerțului un număr de 2240 firme. Au rămas în funcțiune 911 firme dintre care 879 sunt încă active conform Agenției Naționale pentru Administrare Fiscală. Un număr de 509 firme înregistrate în Orăștie figurează ca fiind inactive fiscal. Pentru anul 2020 au depus datele de bilanț un număr de 540 firme.[18] (listafirme.ro, 2021).

Total firme pe an, Municipiul Orăștie				
2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
577	580	579	573	540

Tabel 14 - Total firme pe an, Municipiul Orăștie. Date prelucrate listafirme.ro, 2021

Lista societăților mici și mijlocii care au reușit să reziste de-a lungul timpului este relativ aceeași pe parcursul ultimilor ani:

- S.C. SEWS ROMANIA S.R.L.
- S.C. SOGECO ROMANIA S.R.L.
- S.C. Nuovi Orizzonti S.R.L.
- S.C. Geronimo S.R.L.

[18] www.listafirme.ro, 2021

- S.C. LABORATOARELE FARES BIO VITAL S.R.L.
- S.C. Chimica S.A.
- S.C. Chimsport S.A.
- S.C. Chimica Automotive S.R.L.
- S.C. Chimica Navete & Blc S.R.L.
- S.C. Zedce Product S.R.L. S.C. Filplast S.R.L. etc.

La nivel de județ, producția industrială realizată în luna iunie 2021 a fost mai mică cu 4,5% decât cea din luna mai a aceluiași an și cu 4,0% mai mare decât cea din iunie 2020.

În luna iunie 2021 s-au înregistrat față de luna iunie 2020 următoarele evoluții:

- Creșteri s-au înregistrat în ramurile:

Ramuri industriale	-%-
Fabricarea produselor farmaceutice	+124,4%
Prelucrarea lemnului	+80,5%
Industria construcțiilor metalice și a produselor din metal	+75,2%
Fabricarea substanțelor și a produselor chimice	+72,2%
Fabricarea altor mijloace de transport	+48,8%
Alte activități extractive	+46,7%
Fabricarea produselor din cauciuc și mase plastice	+33,2%
Fabricarea altor produse din minerale nemetalice	+7,9%
Industria alimentară	7,7%

Tabel 15 - Creșteri înregistrate în ramuri industriale. Prelucrare date INSSE

- Scăderi s-au înregistrat în ramurile:

Ramuri industriale	-%-
Fabricarea produselor textile	-80,3%
Fabricarea băuturilor	-66,6%
Extracția cărbunelui	-31,0%
Producția și furnizarea de energie electrică și termică	-29,9%
Fabricarea încălțămintei, articolelor de voiaj și marochinărie	-17,1%
Repararea, întreținerea și instalarea mașinilor și a echipamentelor	-15,7%
Fabricarea autovehiculelor de transport rutier	-6,7%

Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte	-5,8%

Tabel 16 - Scăderi înregistrate în ramuri industriale. Prelucrare date INSSE

De la începutul anului 2021 până la finalul lunii iunie 2021 s-au livrat produse în valoare de 2.718 milioane lei la nivelul județului Hunedoara. Stocul de produse finite la producători la finalul primei jumătăți a anului 2021 în județ a fost cu 0,2% mai mare decât la începutul lunii iunie, regăsindu-se în principal în: industria altor produse din minerale nemetalice (5,4%), fabricarea altor mijloace de transport (3,5%), industria metalurgică (2,6%), respectiv industria construcțiilor metalice și a produselor din metal (1,6%). Productivitatea muncii în industrie în luna iunie 2021 la nivelul Hunedoarei a fost cu 7% mai mare decât cea din anul precedent, dar în comparație cu luna mai 2021 a scăzut cu 5%.

O importantă activitate economică desfășurată la nivelul municipiului este cea de transport de persoane în regim de taxi, la nivelul orașului existând un număr de 71 de autorizații, stațiile de taxi fiind distribuite după cum urmează: Gară - 6 locuri; Autogară - 4 locuri; Piața Victoriei (zona Cofetăria Palia) - 4 locuri; Piața Victoriei (zona WC public - 3 locuri; Str. Unirii (zona blocului 5) - 6 locuri; Str. Morii - 2 locuri; Str. Plantelor (lângă intersecția cu Str. Grădiștei) - 2 locuri.

Numărul de agenți economici și potențiali angajatori raportat la populația activă a Municipiului Orăștie este destul de scăzut, sectorul serviciilor private fiind și el insuficient dezvoltat.

Agricultura

La nivelul județului Hunedoara, ponderea suprafeței agricole este de 39,74% din totalul fondului funciar în suprafață de 706.267 hectare. Structura celor 280.685 hectare pe categorii de folosință este împărțită de următoarea manieră: 79.209 ha teren arabil (cu 1.818 ha irigabile) dedicat în special culturilor cerealiere (grâu, secară, ovăz, orzoaică) și a bazei furajere pentru efectivele de animale (bovine, porcine, ovine, caprine și păsări), dar și pentru porumb boabe, cartofi, sfeclă de zahar, legume și fructe; 117.657 hectare sunt pășuni naturale, la care se adaugă 82.771 ha fânețe naturale, respectiv și 1.048 ha livezi de pomi fructiferi. Pădurile și alte terenuri cu vegetație forestieră ocupă o suprafață de 312.382 ha din totalul fondului funciar, cea mai mare parte fiind reprezentată de păduri de foioase, în proporție de 65,67%, diferența de 34,32% fiind ocupată de păduri de rășinoase (205.152 ha vs. 86.801 ha).

La nivelul municipiului Orăștie, suprafața fondului funciar totală este de 3.862 ha, dintre care 2008 ha suprafață agricolă. 1.921 ha reprezintă suprafața agricolă arabilă, 416 ha pășuni, 160 ha fânețe. Culturile agricole cele mai întâlnite, în ordinea suprafețelor cultivate, sunt: cartofi, grâu și secară, porumb boabe, legume, floarea soarelui. De asemenea, la marginea Municipiului Orăștie se întâlnesc livezi cu pomi fructiferi și viță de vie –în suprafețe reduse și cu producții nesemnificative raportat la totalul județean (1,28%, respectiv 0,99%).

Elementele de utilitate din cadrul faunei spontane la nivelul municipiului și în împrejurimi sunt valorificate din punct de vedere economic – fructe de pădure, plante medicinale, ciuperci comestibile, furaje, semințe și carne de vânat.

Pădurile aflate pe teritoriul administrativ de asemenea sunt generatoare de venit valorificarea masei lemnoase obținute prin activitățile constante de tăiere în vederea asigurării regenerării, respectiv din cele de toaletare ale arborilor.

Potențialul fotovoltaic anual specific la nivelul municipiului Orăștie[19] este de 1.245,7 kWh/kWp, iradierea normală directă fiind de 1.187,9 kWh/mp. Valorile pentru iradierea globală orizontală, respectiv cea difuzată orizontal sunt de 1.299, respectiv 604,5 kWh/mp. Iradierea globală la unghiul optim este 1.510,1 kWh/mp. Gradul optim de înclinare al modulelor fotovoltaice: 36 / 180

Map data			Per year
Specific photovoltaic power output	PVOUT specific	**1245.7**	kWh/kWp
Direct normal irradiation	DNI	**1187.9**	kWh/m^2
Global horizontal irradiation	GHI	**1299.0**	kWh/m^2
Diffuse horizontal irradiation	DIF	**604.5**	kWh/m^2
Global tilted irradiation at optimum angle	GTI opta	**1510.1**	kWh/m^2
Optimum tilt of PV modules	OPTA	**36 / 180**	°
Air temperature	TEMP	**10.9**	°C
Terrain elevation	ELE	**326**	m

Figură 29 - Indicatori potențial fotovoltaic anual specific municipiului Orăștie. Sursa: Global Solar Atlas

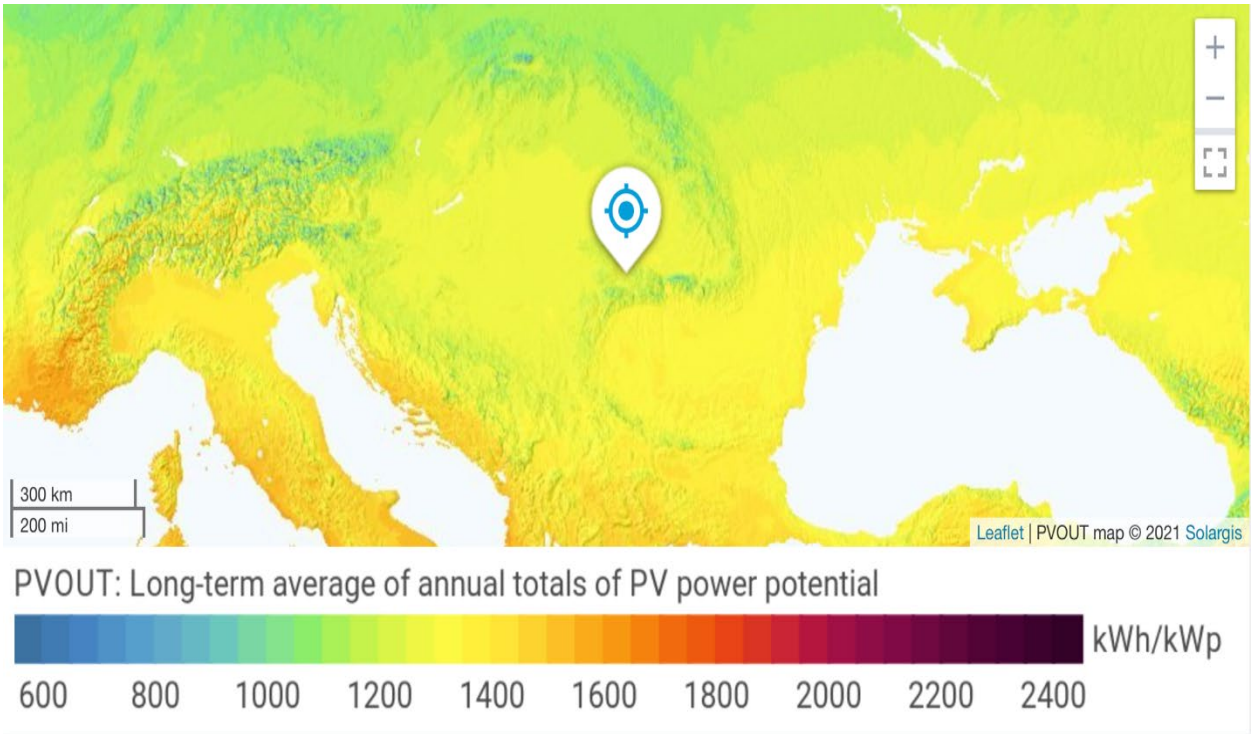

Figură 30 - Harta PVOUT - mediile anuale totale ale potentialului puterii fotovoltaice la nivelul municipiului Orăștie Sursa: Global Solar Atlas

[19] Conform Global Solar Atlas – o aplicație online (https:/globalsolaratlas.info/) dezvoltată de Solargis, contractată de Banca Mondială, bazată pe o bază de date solare pe care Solargis o deține și actualizează. Pune la dispoziție resursele solare estimate, date referitoare la temperatura aerului și potențialul fotovoltaic și parametrii de sistem pentru locații specifice.

Average hourly profiles

Direct normal irradiation [Wh/m^2]

	Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
0 - 1												
1 - 2												
2 - 3												
3 - 4												
4 - 5												
5 - 6					31	76	38					
6 - 7				59	164	205	195	139	31			
7 - 8			80	219	260	298	293	283	208	53		
8 - 9		52	257	305	343	379	381	383	300	282	51	
9 - 10	112	255	338	375	407	448	452	471	370	354	241	92
10 - 11	246	302	395	410	442	493	499	525	415	397	273	208
11 - 12	254	315	415	419	447	500	504	540	429	419	280	213
12 - 13	256	327	411	405	424	470	486	521	421	418	292	219
13 - 14	260	334	389	374	376	429	442	490	406	408	292	227
14 - 15	249	329	368	330	334	382	396	446	364	371	261	201
15 - 16	203	285	311	285	292	333	344	390	313	307	191	121
16 - 17	38	210	254	245	250	292	300	332	262	146		
17 - 18			132	194	205	248	265	270	133			
18 - 19				74	136	187	204	130				
19 - 20					15	54	51					
20 - 21												
21 - 22												
22 - 23												
23 - 24												
Sum	1618	2408	3350	3695	4125	4796	4850	4920	3653	3156	1882	1280

Figură 31 - Profilul orar mediu pentru potențialul fotovoltaic la nivelul municipiului Orăștie. Sursa: Global Atlas Solar

Așa cum reiese din graficele anexate, investițiile în construcția de parcuri fotovoltaice vor fi profitabile. Numărul de ore cu soare, estimat, justifică investiția în parcuri fotovoltaice în zonă. Trebuie însă făcută o analiză detaliată în zonă, pentru a identifica stațiile în care se poate injecta energia produsă, în așa fel încât să se diminueze pierderile cauzate de lungimile cablurilor de conectare.

Turismul

Sectorul turistic nu este suficient dezvoltat, dar reprezintă un domeniu emergent dintr-o dublă perspectivă – amplasamentul orașului, respectiv patrimoniul natural și cultural. Exploatate la adevăratul potențial aceste elemente pot genera un plus de atractivitate a orașului din această perspectivă. La nivelul Municipiului Orăștie există o paletă largă de opțiuni cultural-istorice care pot fi valorificate:

- cetățile dacice din munții Orăștiei parte a complexului de fortificații destinat apărării capitalei Sarmizegetusa Regia (40 km – inclusă pe lista patrimoniului cultural mondial UNESCO): Costești – 19 km; Blidaru – 21 km; Cetățuie – 22 km; Piatra Roșie
- vechea cetate a Orăştiei (atestată documentar încă din 1544);
- bisericile-monument din secolul al XIII-lea;
- Muzeul de Etnografie şi Artă Populară Orăştie dedicat universului rural hunedorean, cu elemente definitorii ale culturii şi civilizației dacice din acest areal, care surprind viaţa materială, sistemele de fortificații, inventarul casnic şi viaţa spirituală ale strămoșilor trăitori pe aceste meleaguri.
- Sculpturile-monument ale lui Nicolae Adam („Monumentul Paliei” - reprezentarea simbolică în marmură albă de Ruşchița a primei traduceri românești a celor 5 cărți de la începutul Vechiului Testament; „Semn Dacic” (Sabia Dacică) – simbolistică pentru poarta de intrare în inima civilizației dacice din Munţii Orăştiei; „Izvorul de Aur al Dacilor” – parte dintr-un ansamblu arhitectonic de artă ambientală), respectiv Maximilian Schulmann („Monumentul lui Decebal”) și Ion Bolborea („Statuia Regelui Dac Burebista”). Acestora

li se adaugă Monumentul lui Aurel Vlaicu, sculptură care aparține lui Nicolae Pascu, în memoria inginerului, inventatorului și pionierului aviației române și mondiale născut pe aceste meleaguri.

Turismul istoric și cel cu influență religioasă au o alternativă inedită pentru divertisment și relaxare prin parcul de distracții „Arsenal Park", celebrul muzeu militar în aer liber. În cadrul acestei unități de instrucție militară se află un teren de airsoft şi paintball, zone de plimbare cu blindatele sau cu ATV- uri, buggy, golfcar, biciclete, segway, jeep off-road, sunt marcate piste pentru cicloturism, se pot organiza activități de tir cu arcul sau cu arbaleta şi cu BB gun, minigolf, minifotbal, handbal etc. Multe alte activităţi de divertisment şi relaxare sunt, de asemenea, desfășurate în cadrul acestui complex: căutare de comori, drezina, parc pentru copii, piscină, cinema în aer liber, sală de jocuri, foc de tabără, parc pentru activități de tip fitness, un centru spa. Un sat dacic este recreat și oferă o punere în context pentru turistul pasionat de istorie.

Tipuri de structuri turistice	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	număr	număr	număr	număr	număr	număr
Hoteluri	0	0	0	0	0	1
Hosteluri	1	1	2	2	2	2
Moteluri	0	0	0	0	0	0
Vile turistice	1	1	1	1	1	1
Cabane turistice	0	0	0	0	0	0
Sate de vacanță	1	1	1	1	1	0
Căsuțe turistice	1	1	1	1	1	1
Pensiuni turistice	2	2	2	2	2	2
Pensiuni agroturistice	0	0	0	0	0	0
Total Municipiu Orăștie	**6**	**6**	**7**	**7**	**7**	**7**
Total județ Hunedoara	**108**	**125**	**217**	**243**	**274**	**313**

Tabel 17 - Capacitatea de cazare turistică existentă pe tipuri de structuri de primire turistică. Prelucrare date INSSE

La nivelul municipiului structurile de primire turistică având și funcțiuni de cazare s-au menținut relativ constant ca număr din anul 2015 până la nivelul anului 2020, după cum arată evoluția lor, fiind adăugat celor deja existente un hotel în anul 2020.

Tipuri de structuri turistice	2016	2017	2018	2019	2020
	număr	**număr**	**număr**	**număr**	**număr**
Hoteluri	:	:	:	:	16
Hosteluri	65	**121**	**121**	121	121
Moteluri	0	0	0	0	0
Vile turistice	120	**120**	**120**	120	120
Cabane turistice	0	0	0	0	0
Sate de vacanță	102	**102**	**102**	102	:
Căsuțe turistice	10	**10**	**10**	10	10
Pensiuni turistice	53	**53**	**53**	53	46
Pensiuni agroturistice	0	0	0	0	0
Total locuri Municipiu Orăștie	350	**406**	**406**	**406**	313

Tabel 18 - Evoluția structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică. Prelucrare date INSSE

Sosirile turiştilor în structurile de primire turistică în diferitele tipuri de structuri turistice la nivelul municipiului Orăștie au cunoscut o puternică involuție în pandemie față de perioada anterioară (2016-2019), fapt valabil și pentru înnoptări:

Tipuri de structuri turistice	2016	2017	2018	2019	2020
	număr	**număr**	**număr**	**număr**	**număr**
Hosteluri	**1142**	**1443**	1347	1001	55
Vile turistice	**11320**	**6722**	7176	7338	1969
Pensiuni turistice	**706**	**565**	729	733	674
Total locuri Municipiu Orăștie	**13168**	**8730**	9252	**9072**	2698

Tabel 19 - Sosiri ale turiştilor pe tipuri de structuri turistice. Prelucrare date INSSE

Tipuri de structuri turistice	2016	2017	2018	2019	2020
	număr	**număr**	**număr**	**număr**	**număr**
Hosteluri	**4043**	**2925**	2988	1690	101
Vile turistice	**22983**	**11392**	8918	11658	2790
Pensiuni turistice	**886**	**669**	877	1036	875
Total locuri Municipiu Orăștie	**27912**	**14986**	12783	**14384**	3766

Tabel 20 - Înnoptări în structuri de primire turistica pe tipuri de structuri. Prelucrare date iNSSE

La nivel de judeţ, în luna iunie 2021 s-au înregistrat 10.204 sosiri ale turiştilor, în vreme de numărul înnoptărilor din luna iunie a fost 20.813. Indicele de utilizate netă a locurilor de cazare a fost de 19.0% pentru luna iunie 2021.

Infrastructura de utilități publice

Structura infrastructurii de transport este dominată de căile rutiere și într-o măsură mai redusă de cele feroviare. Pe teritoriul Municipiului Orăştie activitatea de transporturi mărfuri și călători se desfășoară de către S.N.C.F.R., prin stația Orăștie, orașul fiind legat la reţeaua feroviară naţională prin magistrala Vinţu de Jos-Simeria (linia 200), cu linie normală dublă electrificată.

Transportul feroviar se desfăşoară pe Magistrala 200 Brașov – Podul Olt – Sibiu – Vinţu de Jos – Deva – Ilia – Săvârșin – Radna – Arad – Curtici, în lungime totală de 470 km. Magistrala tranzitează judeţele Brașov, Sibiu, Alba, Hunedoara și Arad. Porţiunea aflată între Brașov și Podu Olt este o cale simplă neelectrificată, continuându-se până la Alba Iulia cu un traseu dublu neelectrificat.

Accesul la Magistrala 200 – simplă, neelectrificată, care face legătura între centrul țării și poarta de intrare în țară (Arad), reprezintă un punct tare, care ar putea fi valorificat, mai ales în condițiile în care infrastructura rețelei feroviare a fost recent modernizată și Gara Orăștie este atractivă, fiind la rândul ei reabilitată recent, în anul 2016. Acest lucru trebuie valorificat, cu atât mai mult cu cât la nivel de țară potențialul de accesibilitate feroviară[20] prezintă aceeași scădere de la vest la est care caracterizează și infrastructura rutieră.

Drumurile asigură atât accesul în municipiul Orăştie (prin DN 7-E 68 pe axa vest – est), fac legătura între centrul orașului și localitățile limitrofe și/sau de importanță zonală/națională, asigurând totodată și accesul spre zonele agricole și forestiere aflate în intravilanul orașului sau împrejurimi, această bună conectivitate a municipiului cu unitățile administrativ teritoriale din jurul său și din restul țării fiind un avantaj.

Principalele artere de circulație rutieră care străbat orașul sunt încadrate în următoarele categorii:

[20] Lipsa continuă de mentenanță și investiții în rețeaua și serviciile feroviare după căderea comunismului sunt principalele motive ale performanței scăzute și a poziției periferice a României în această privință la nivel european (alături de Scandinavia, Țările Baltice, Bulgaria, Grecia și Turcia).

- drumuri naţionale: D.N. 7-E 68, Arad-Sibiu; DN7/E68 București – Râmnicu-Vâlcea – Sibiu - Sebeș – Orăștie – Deva – Arad - Nădlac
- drumuri judeţene: D.J. 705, Orăştie-Costeşti (face legătura cu vestigiile arheologice ale cetăţilor dacice din Munţii Orăştiei);
- drumuri comunale: D.C. 40, Orăştie-Pricaz, DC 42 Orăștie – Gelmar – Geoagiu, D.C. 47, Orăştie-Romos;
- rețeaua principală de străzi: Bd. Eroilor; Bd. Unirii; Str. Armatei; Str. Plantelor; Str. Nicolae Bălcescu; Str. Tudor Vladimirescu; Str. Libertăţii; Str. Pricazului; Str. Victor Babeș.

Existența unui drum european care deservește direct orașul reprezintă un avantaj al municipiului în perspectiva unei dezvoltări economice susținute, localitatea fiind bine poziționată în raport cu coridoarele de transport (coridorul nr. 8 Rhin-Dunăre).

Fluxurile de tranzit sunt suportate de către Autostrada A1, ceea ce, de asemenea, reprezintă un beneficiu, în contextul în care România ocupă o poziție periferică în cadrul rețelei europene de drumuri, cu valori sub medie, și acest potențial de accesibilitate rutieră ar trebui valorificat[21].

Infrastructura de transport locală specifică municipiului Orăștie este compusă din străzi, zone pietonale, parcări, intersecții și trotuare, existând 77 străzi cu trotuare dintre care au fost modernizate 62 și mai necesită modernizare încă 15.

Tip de îmbrăcăminte	Lungime (km)	Procent (%)
Asfalt	20,35	35
Beton	18,40	32
Dale prefabricate	6,99	12
Piatră cubică	2,33	4
Balast	10,13	17
Total	58,20	100%

Tabel 3 - - Tip îmbrăcăminte rețea stradală municipiul Orăștie. Hartă prelucrată de consultant

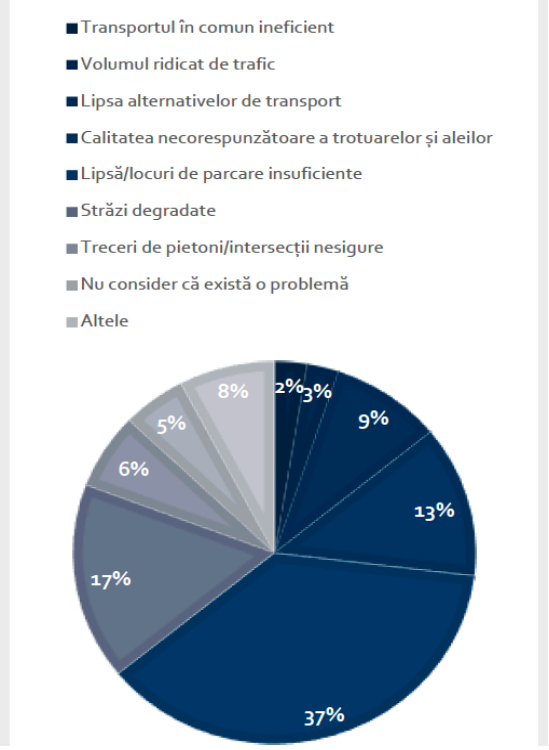

Tabel 4 - Nemulțumiri legate de traficul din Municipiul Orăștie.

Parcările existente sunt în număr de 40, iar 10 dintre acestea au nevoie de reabilitare.

Referitor la semnalizarea traficului, în municipiul Orăștie, există 3 sisteme de dirijare a traficului (semafoare).

Lungimea totală a rețelei stradale a localității este de 58 km.

Dintre aceștia, 50 erau modernizați la nivelul anului 2015, anul următor încă 2 fiind modernizați. În 2017

[21] Potențialul de accesibilitate rutieră este mai mare în vestul României. Densitatea și calitatea infrastructurii rutiere scade către Moldova și Dobrogea și părți din sudul și sud-vestul rural. Este afectat de infrastructura învechită și întârzierea investițiilor într-o rețea rutieră de mare viteză.

și 2018 numărul de km de străzi orășenești modernizate în municipiul Orăștie ajunge la 53, în 2019 adăugându-se încă un kilometru.

Starea tehnică a rețelei stradale este, de altfel, unul dintre principalele motive de nemulțumire ale populației relativ la problemele de transport resimțite de către locuitori la nivelul municipiului.

Gradul de satisfacție din acest punct de vedere este deosebit de important, în contextul în care 59% dintre cetățeni folosesc autoturismul personal, 4% folosesc serviciile de taximetrie, 1% autoturismul utilizat în comun și 28% merg pe jos. Diferența de 8 procente este reprezentată de persoanele care utilizează bicicleta. Cota modală ridicată a utilizării autoturismelor este datorată lipsei unui sistem de transport în comun local. Acest fapt a generat și creșterea continuă a indicelui de motorizare în ultimii 10 ani, cu 333,71%.

Timpii medii de călătorie pentru autoturisme din centrul orașului către periferie se încadrează sub 10 minute, dar circulația se face în condiții de drum cu o stare tehnică medie sau rea, pe străzi discontinue sau de pământ (21%), ceea ce conduce nu doar la creșterea timpilor de parcurs, dar și la un consum mai ridicat de carburanți, generând uzură autovehiculelor. Lipsa unui sistem de transport public, a pistelor pentru biciclişti și a infrastructurii pietonale moderne determină locuitorii orașului să folosească foarte intens autoturismele personale pentru deplasările efectuate.

Cu precădere zona de vest a municipiului este izolată și neatractivă datorită stării tehnice a circulațiilor, zona care se suprapune cu cea unde se află situată populația marginalizată).

În Municipiul Orăștie există o autogară (Autogara Orăștie) localizată pe Str. Grădiștei. Din aceasta pleacă autobuze și microbuze către destinaţii din jud. Hunedoara sau către alte judeţe. Autogara prezintă probleme de confort, calitate și servicii limitate oferind o imagine neatractivă a transportului public judeţean.

Un rol foarte important în existența oricărei comunități, îl au serviciile comunitare de utilitate publică, mai precis, alimentarea cu apă, canalizarea şi epurarea apelor uzate, colectarea, canalizarea şi evacuarea apelor pluviale, salubrizarea localităţii, iluminatul public, transportul public local etc. *Accesul la apă potabilă în municipiul Orăştie, administrat de către S.C. Activitatea Goscom S.A.,* se asigura din sursele de apă de suprafaţă - captare râu Sibişel şi captare pârâu Râuşor.

Alimentarea cu apă potabilă a Municipiului Orăştie este asigurată prin sistemul centralizat de alimentare cu apă, nu mai există nicio stradă fără reţea de apă potabilă, toate gospodăriile sunt racordate la reţea, iar apa corespunde din punct de vedere sanitar. Staţia de tratare a apelor uzate din localitate este din anul 1978, iar tehnologia folosită este de tip mecano-biologică: decantare primară, decantare secundară, stabilizare. Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile în municipiul Orăștie este de 68,4 km.

Cantitatea de apă potabilă distribuită consumatorilor a crescut gradual în intervalul de timp cuprins între anii 2015 și 2019, valorile înregistrate în mii de metri cubi fiind de 844, 825, 866, 871 respectiv 892, dintre acestea pentru uz casnic fiind distribuiți 762 mii de metri cubi în 2015, cu 10 mii mai puțin în 2016, 788 în anul următor și încă 2 mii în plus în 2018, în anul 2019 înregistrându-se 808 mii de metri cubi distribuiți pentru uz casnic.

Reţeaua de canalizare datează din anul 1965 și avea o lungime de 58,921 km, având un diametru de 800 pe 200 mm. Lungimea reţelei de canalizare – cea menajeră esra de 41,461 km, iar cea pluvială de 17,460 km. Canalizarea menajeră şi cea pluvială este rezolvată în sistem divisor. În intervalul de timp cuprins între 2015 și 2019, lungimea totală simplă a conductelor de canalizare

a crescut de la 87,8 km la începutul intervalului până la 93,7 km în anul următor, rămânând neschimbată până în anul 2019.

În prezent, Municipiul Orăștie dispune de rețea de alimentare cu gaze asigurată prin Delgaz Grid, racordată la Magistrala Vest I și Vest II. Lungimea rețelei de alimentare cu gaze naturale este de 68,6 km.

Numărul este în creștere față de anii anteriori (66,2 km în 2015-2017, respectiv 68,1 în 2018). Volumul gazelor naturale distribuite în mii de metri cubi cunoaște o curbă ascendentă inițial apoi constant descendentă pe intervalul celor 5 ani cuprinși între 2015 și 2019: 8.490 în 2015, 9.424 în 2016, 8.965 în 2017, 8.659 în 2018 pentru ca în 2019 să se înregistreze cel mai scăzut număr – 7.841 mii de metri cubi de gaze distribuite. Cea mai mare parte a volumului de gaze a fost distribuit către populație, valorile înregistrate de-a lungul aceleiași perioade de timp fiind următoarele: 5.057 mii metri cubi în 2015; 5.580 în 2.016, intrând pe pantă descendentă din 2017 – 5.365 mii metri cubi, 5.280 anul următor, respectiv 5.023 în 2019.

Sunt racordate un număr de 5010 locuințe aflate în clădiri colective (blocuri), pentru gospodăriile individuale de tip case nu există o statistică actualizată la momentul realizării prezentului document strategic.

Alimentarea cu energie electrică se face prin următoarele instalații electrice: linie electrică aeriană (LEA) de joasă tensiune – lungime 47 km, linie electrică subterană (LES) de joasă tensiune – lungime 34 km, linie electrică de medie tensiune 20 kV - 18 ieşiri, linie electrică de înaltă tensiune 110 kV – 3 ieşiri. De asemenea, menționăm că rețeaua mai are posturile de transformare 20 kV / 0,4 KV – 57 bucăţi, din care şi cu iluminat public 23 bucăţi și staţii electrice de transformare 110 kV / 20 kV – Orăştie I cu 25 MVA şi IM Orăştie cu 40 MVA, puterea maximă simultan absorbită fiind 10 MVA.

Numărul de gospodării racordate la sistemul național energetic la nivelul Municipiului Orăștie este de 5010 locuințe aflate în clădiri colective (blocuri), pentru gospodăriile individuale de tip case nu există o statistică actualizată la momentul realizării strategiei.

Sistemul de iluminat public (SIP) al municipiului se asigură pentru iluminatul public stradal, iluminatul căilor de circulație publică: străzi, trotuare, piețe, intersecții, treceri de pietoni și pentru iluminatul festiv, peisagistic și arhitectural. La nivel local, sistemul de iluminat se află în curs de modernizare prin proiectul ”Modernizarea şi eficientizarea iluminatului public în Municipiul Orăştie” finanțat prin POR, Axa prioritara 3 - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, Prioritatea de investitii 3.1 - Sprijinirea eficienței energetice, a gestionării inteligente a energiei și a utilizării energiei din surse regenerabile în infrastructurile publice, inclusiv în clădirile publice, și în sectorul locuințelor, Operatiunea C – Iluminat.

Primăria Municipiului Orăștie a delegat prin concesiune serviciul de iluminat public către societatea comercială S.C FLASH LIGHTING SERVICES S.A. pentru o perioadă de 7 ani, care va asigura servicii de întreținere și reabilitare a sistemului de iluminat public, gestionarea reclamațiilor care țin de funcționarea sistemului de iluminat public cu toate componentele sale: iluminat stradal-rutier, iluminat stradal-pietonal, iluminat arhitectural, iluminat ornamental festiv de sărbători, iluminat sisteme de dirijare circulație rutieră auto și pietonală.

II.3. Activități socio-culturale

Educație și formare

Infrastructura educațională acoperă gama de unități de învățământ de la cel preșcolar până la cel postliceal. Rețeaua unităților educaționale de stat și private este formată din 7 unități, dintre care 3 grădinițe, 2 școli primare și gimnaziale, respectiv 2 colegii de stat și o grădiniță și școală postliceală sanitară private.

Învățământul primar și gimnazial este predominant la nivelul Municipiului Orăștie pe parcursul intervalului cuprins între anii 2015-2019, fiind urmat de cel liceal, respectiv preșcolar ca pondere a numărului de elevi. Învățământul postliceal este cel mai slab reprezentant pe același segment temporal.

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
	Număr persoane				
Total	**3527**	**3360**	**3309**	**3254**	**3259**
Copii înscriși în creșe	**32**	**33**	**30**	**33**	**35**
Copii înscriși în grădinițe	**444**	**397**	**432**	**431**	**446**
Elevi înscriși în învățământul preuniversitar	**3051**	**2930**	**2847**	**2790**	**2778**
Elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	**1808**	**1662**	**1678**	**1697**	**1695**
Elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial	**1787**	**1641**	**1664**	**1690**	**1695**
Elevi înscriși în învățământul liceal	**912**	**905**	**854**	**803**	**764**
Elevi înscriși în învățământul profesional	**106**	**155**	**155**	**146**	**182**
Elevi înscriși în învățământul postliceal (inclusiv învățământul special)	**210**	**189**	**140**	**144**	**137**
Elevi înscriși în învățământul de maiștri	**15**	**19**	**20**	**:**	**:**

Tabel 21 - Populația școlară pe niveluri de educație. Prelucrare date INSSE

Se constată o evoluție fluctuantă a numărului de absolvenți pe ani și tipuri de învățământ.

Nr. absolvenți

An	2015	2016	2017	2018
Învățământ primar și gimnazial	223	185	189	209
Învățământ liceal	197	235	173	179
Postliceal	68	58	52	74
Total	**488**	**478**	**414**	**462**

Tabel 22 - Număr absolvenți pe ani și tipuri învățământ. Prelucrare date INSSE

Acest fapt reflectat și de dinamica angajărilor cadrelor didactice pentru același interval de referință, după cum este exemplificat sub formă tabelară mai jos:

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
	Număr persoane				
Total	213	188	222	207	212
Învățământ ante preșcolar	1	1	1	1	1
Învățământ preșcolar	29	26	29	28	29
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	101	97	111	97	107
Învățământ primar și gimnazial	94	97	111	97	107
Învățământ liceal	72	47	61	64	58
Învățământ profesional	3	7	7	9	9
Învățământ postliceal (inclusiv învățământul special)	6	8	12	8	8
Învățământ de maiștri	1	2	1	:	:

Tabel 23 - Personalul didactic pe niveluri de educație. Prelucrare date INSSE

Ponderea cea mai mare a personalului didactic din Municipiul Orăștie este la în învățământul primar și gimnazial pe toți anii din intervalul de referință cuprins între 2015 și 2019.

Dinamica infrastructurii educaționale cu referire la numărul de săli de clasă, cabinete școlare și/sau amfiteatre, laboratoare la nivel de municipiu pentru perioada de referință 2015-2019 se prezintă după cum urmează:

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
	Număr persoane				
Total	**126**	136	137	128	130
Învățământ ante preșcolar	1	1	1	1	2
Învățământ preșcolar	21	18	18	17	18
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	**65**	73	74	70	70
Învățământ primar și gimnazial	65	73	74	70	70
Învățământ liceal	39	44	44	40	40

Tabel 24 - Săli de clasă, cabinete școlare și/sau amfiteatre. Prelucrare date INSSE

	Anul 2015	Anul 2016	Anul 2017	Anul 2018	Anul 2019
	Număr persoane				
Total	**29**	**30**	**31**	**32**	**32**
Învățământ primar și gimnazial	**8**	**9**	**10**	**10**	**10**

(inclusiv învățământul special)					
Învățământ primar și gimnazial	**8**	**9**	**10**	**10**	**10**
Învățământ liceal	**21**	**21**	**21**	**22**	**22**

Tabel 25 - Laboratoare școlare pe niveluri de educație. Prelucrare date INSSE

Infrastructura educațională la nivelul municipiului Orăștie în raport cu numărul de calculatoare existente se prezintă de felul următor în dinamica anilor 2015-2019:

	Anul 2015	**Anul 2016**	**Anul 2017**	**Anul 2018**	**Anul 2019**
	Număr persoane				
Total	**467**	**527**	**534**	**493**	**517**
Învățământ ante preșcolar	**2**	**2**	**2**	**2**	**2**
Învățământ preșcolar	**13**	**19**	**21**	**24**	**27**
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	**197**	**252**	**257**	**209**	**226**
Învățământ primar și gimnazial	**197**	**252**	**257**	**209**	**226**
Învățământ liceal	**245**	**244**	**244**	**248**	**252**
Învățământ postliceal și de maiștri	**10**	**10**	**10**	**10**	**10**

Tabel 26 - PC-uri pe niveluri de educație. Prelucrare date INSSE

Numărul terenurilor de sport pe niveluri de educație în localitate a cunoscut o ușoară creștere în ultimii ani:

	Anul 2015	**Anul 2016**	**Anul 2017**	**Anul 2018**	**Anul 2019**
	Număr persoane				
Total	**5**	**2**	**2**	**3**	**3**
Învățământ primar și gimnazial (inclusiv învățământul special)	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Învățământ primar și gimnazial	**1**	**1**	**1**	**1**	**1**
Învățământ liceal	**4**	**1**	**1**	**2**	**2**

Tabel 27 - Terenuri de sport pe niveluri de educație. Prelucrare date INSSE

Învățământul preșcolar este asigurat prin Grădinița „Căsuța cu Povești", unitate de învățământ cu personalitate juridică având în componență șase corpuri de clădiri și două structuri arondate, grădinițe care au deservit, în total, 446 de preșcolari la nivelul anului 2019. În anul 2020[22] grădinițele au fost deschise conform scenariilor de funcționare din Ordinele comune ale Ministerului Sănătății, respectiv al Ministerului Educației și au școlarizat un număr de 429 de preșcolari, repartizați în 17 grupe, dintre care 15 cu predare în limba română, ș cu predare în limba germană și o grupă cu predare în limba maghiară, după cum urmează:

- structura din Str. Luminii nr. 6 – 3 grupe cu 59 de copii preșcolari, 7 angajați (4 personal didactic; 2 personal didactic auxiliar; 1 personal nedidactic);

[22] Raportul Primarului privind starea economică, socială și de mediu a municipiului Orăștie pentru anul 2020, pg. 117

- structura din Str. Viilor nr. 6 – 2 grupe cu 35 de copii, 3 angajați (2 personal didactic, 1 personal nedidactic);
- structura din Str. Octavian Goga nr. 7 – 2 grupe cu 45 de copii, 3 angajați; (2 personal didactic, 1 personal nedidactic);
- structura din Str. Pricazului nr. 6 – 3 grupe cu 80 de copii, 12 angajați (6 personal didactic, 1 didactic auxiliar, 5 personal nedidactic);
- structura din Str. Pricazului nr. 48 – 4 grupe cu 90 de copii, 16 angajați;
- structura din Str. Erou O. Munteanu nr. 9 – 1 grupă cu 28 de copii, 2 angajați; (1 personal didactic, 1 personal nedidactic);
- structura din Str. Luncii nr. 8 – 1 grupă cu 30 de copii, 7 angajați;
- structura din Str. Luminii nr. 8 – 1 grupă cu 28 de copii.

Personalul grădiniței numără 48 de persoane, dintre care 27 de cadre didactice, 4 personal didactic auxiliar, respectiv 17 persoane personal nedidactic. 27 de cadre didactice sunt calificate, 12 au gradul I, 6 gradul II, 4 dintre ele au definitivat, 3 sunt fără definitivat, 22 dintre cei angajați având studii superioare și 3 studii postuniversitare/master.

La nivelul grădinițelor cu program prelungit există 3 cabinete medicale pentru asistență medicală, triere și consiliere pe probleme de sănătate. Actul medical la nivelul acestor structuri este efectuat de asistente medicale subordonate serviciului social din Primărie. Există, de asemenea, un profesor logoped care desfășoară săptămânal activități de corectare a deficiențelor de limbaj ale copiilor care frecventează cursurile.

La nivelul municipiului Orăștie funcționează și Grădinița cu Program Prelungit "Ștrumfii", unitate de învățământ preșcolar privată, în strada Plantelor nr.18.

Învățământul primar și gimnazial se asigură prin 2 școli generale, după cum urmează:

- Școala Gimnazială „Dr. Aurel Vlad" deservește 868 de elevi, din care 537 în învățământul primar și 331 în cel gimnazial și dispune de 59 cadre didactice titulare, respectiv 20 de cadre didactice suplinitoare. Infrastructura de echipament a școlii și logistică a instituției de învățământ cuprinde laboratoare de fizică, chimie, biologie, informatică, AEL, de sistem de supraveghere prin BGS; 65 calculatoare, 3 table interactive SmartBoard, 17 video proiectoare, 13 imprimante, 15 televizoare, 17[23] laptopuri. La nivelul acestei școli, este organizat un program step by step și învățământ în limbi ale minorităților naționale, care deservește 44 elevi și care dispune de o ofertă educațională de predare în limbile maghiară (0,5 clase) și rromani (0,3 clase). Funcționează după următoarele structuri: învățământ primar, Local Gară, Str. Târgului nr. 2; învățământ gimnazial: Local CES – Str. Luminii nr. 8; Local de centru – Str. Luminii nr. 10; învățământ primar: Local Nou – Str. C. Dobrogeanu Gherea nr. 3.
- Școala Gimnazială „Dominic Stanca" a fost înființată în anul 1977 și, în prezent, deservește 705 de elevi, din care 351 în învățământul primar și 354 în învățământul gimnazial, dispunând de 29 săli de clasă, laboratoare de fizică, chimie și informatică, 2 săli de sport și un cabinet medical. Școala este asigurată cu personal de specialitate, format din 48 de cadre didactice.

[23] Raport privind starea și calitatea învățământului în anul scolar 2018-2019

Învățământul postliceal, liceal, dar și gimnazial se asigură după cum urmează:

- Colegiul Național „Aurel Vlaicu” deservește 705 elevi, din care 664 elevi în învățământul liceal și 41 în învățământul gimnazial. Unitatea este asigurată cu 36 cadre didactice titulare, 14 cadre didactice suplinitoare, 7 persoane angajate ca personal didactic auxiliar, respectiv 12 cadre nedidactice. Procesul de învățământ se desfășoară în 25 de săli de clasă (19 săli în clădirea CNAV si 5 în clădirea sălii de sport), 11 laboratoare (1 psihologie, 4 informatică, 2 fizică, 2 chimie si 2 biologie), iar activitatea sportivă a elevilor se desfăsoară în sala sport a colegiului sau pe terenurile de baschet, volei sau fotbal existente în curtea instituției. De asemenea, Colegiul dispune de o bibliotecă al cărei volum de carte însumează 21.114 volume.
- Liceul Tehnologic „Nicolaus Olahus” deservește 483 elevi, repartizați pe următoarele specialități protecția mediului, mecanică, chimie industrială, tehnician chimist de laborator, tehnician ecolog și protecţia mediului, tehnician mecatronist și tehnician instalații electrice. De asemenea, instituția asigură și învățământ postliceal cu specialitățile mecanică - tehnician operator mașini cu comandă numerică, estetică și igiena corpului uman - tehnician maseur, comerț -agent comercial, informatică - tehnician în echipamente periferice și birotică, mecanică -maistru mecanic și estetică și igiena corpului uman - cosmetician. La nivelul liceului sunt angajate 53 de cadre didactice, din care 22 sunt titulare și 20 suplinitori, respectiv 11 persoane angajate ca personal didactic auxiliar. Unitatea dispune de 26 cabinete, o sală de sport, 3 ateliere, un cabinet medical, 3 cabinete documentare, un cabinet de masaj, o bibliotecă, o sală de festivități și spații de depozitare a materialelor didactice.
- Școala Sanitară Postliceală „Carol Davila” Orăștie care pregăteşte asistenţi medicali generaliști. Până în prezent Școala Postliceala „Carol Davila” Orăştie a pregătit 14 promoții şi peste 400 de cursanți. Instruirea practică se desfăşoară în Spitalul Municipal Orăştie în baza unui parteneriat încheiat între cele 2 instituții. Școala s-a adaptat nevoilor de pe piața muncii școala și are în curs de acreditare două cursuri de formare a adulților, unul de „Babysitter” și unul de „Îngrijitor de bolnavi la domiciliu”. Certificatul de absolvire este eligibil internațional.

Numărul de absolvenți pe niveluri de educație la nivelul unităților de învățământ primar și gimnazial pe intervalul de timp situat între anii 2015-2019 a variat după cum urmează: 513 în 2015, 493 în 2016, 453 în 2017, 480 în 2018, respectiv 515 în 2019, cifrele pentru aceeași perioadă la nivel de studii gimnaziale fiind 213, 185, 182, 204, 244.

Pentru învățământul liceal în 2015-2019 numărul absolvenților a fost de 197, 235, 173, 179, respectiv 199, în vreme ce pentru cel profesional cifrele au fost substanțial mai scăzute: 13, 15, 29, 18 și 24. Pentru aceeași perioadă de referință, învățământul postliceal din Orăștie a înregistrat 68 de absolvenți în 2015, cu 10 mai puțin în 2016, 52 în 2017, 74 în 2018, pentru a scădea dramatic la 48 în anul 2019.

La nivelul unităților de învățământ se înregistrează cazuri de abandon școlar, după cum urmează:

An școlar	Număr de elevi care au abandonat cursurile
2017 – 2018	3
2018 – 2019	11

2019 – 2020	6
2020 – 2021	4

Tabel 28 - Cazuri de abandon școlar în municipiul Orăștie. Prelucrare date primărie

Factorii cauzatori ai acestui fenomen negativ sunt în strânsă corelare cu situația materială a familiilor elevilor, cu lipsa de interes susținută inconștient sau nu de către părinți, dar și incapacitatea promovării examenelor, respectiv dificultatea susținerii navetei către instituțiile de învățământ din municipiu de la nivelul localităților limitrofe.

An școlar	Număr de elevi defavorizați
2017 – 2018	53
2018 – 2019	66
2019 – 2020	63
2020 – 2021	67

Tabel 5 - Număr elevi defavorizați la nivel de municipiu. Prelucrare date Asistență socială

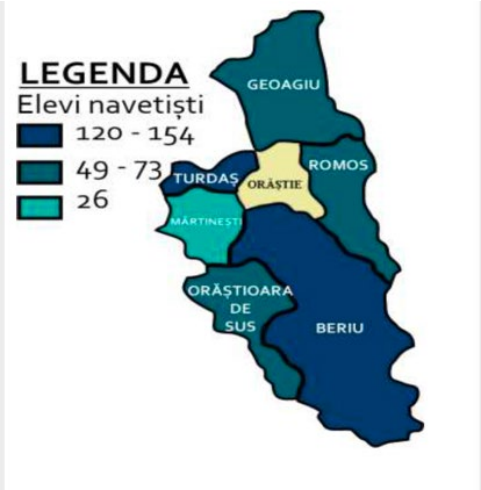

Figură 32 - Navetismul elevilor către municipiul Orăștie. Prelucrare date INSSE

Numărul cazurilor de absenteism la nivelul anului școlar 2020-2021 era de 17 elevi la nivelul tuturor unităților de învățământ, neexistând statistici mai vechi, cauzele fiind similare celor înregistrate în cazul abandonului școlar.
Majoritatea elevilor navetiști către Municipiul Orăștie provin din localitățile Turdaș si Beriu (120-154), următoarele localități fiind Orăștioara de sus, Geoagiu și Romos (49-73), respectiv Mărtinești (26). Naveta este unul dintre factorii importanți de absenteism identificați la nivelul școlilor, dar per total rețeaua de instituții de învățământ este atractivă, 558 de elevi făcând naveta pentru a urma cursurile oferite la nivelul municipiului.
În ceea ce privește învățământul superior de stat, acesta nu este prezent la nivelul Municipiului Orăștie. Cele mai apropiate universități de stat se află în Alba Iulia la o distanță de 47,5 km, respectiv Petroșani (93,4 km).

Activităţi sportive

La nivelul municipiului funcționează Clubul Sportiv Municipal Dacia Orăștie 2010 din anul 2010, în baza Hotărârii nr. 57 a Consiliului, în scopul încurajării, promovării și dezvoltării atât a sportului de performanță, cât și a celui popular. . Conducerea clubului este asigurată de un Comitet Director format din 5 membri numiți de către Consiliul Local, cărora li se adaugă persoana din funcția de Consilier cu atribuțiile de director al clubului.

Este structurat pe următoarele ramuri sportive: atletism, automobilism, aeromodelism, badminton, baschet, box, ciclism, culturism, arte marțiale, fotbal, fotbal-tenis, dans sportiv, gimnastică, haltere, handbal, judo, lupte, planorism, radioamatorism, scrimă, șah, go, tir sportiv, tenis de câmp, tenis de masă, volei, karate, la nivelul anului 2019 secțiile sportive funcționale au fost: cea de

fotbal, de karate (cu un număr de 18 sportivi), box (locul 1 între cluburile din țară la categoria cadeți în anul 2019 cu trei titluri de Campioni Naționali și patru locuri 1 la Cupa României), de tenis de câmp, respectiv de șah (cea mai tânără secție din cadrul Clubului CSM Orăștie, înființată la 01.04.2019).

Secția de fotbal are o echipă care actualmente joacă în Liga a IV-a Hunedoara și a fost fondată în anul 1935, având ca nume precedente: Energia, Metaloplastica, Dacia Mecanica. Stadionul pe care se joacă este Dacia, cu o capacitate de 3.000 de locuri. Activitatea clubului este finanțată de către Consiliul Local Orăștie.

Cultură, culte, obiective istorice

Prima atestare documentară a Municipiului Orăştie datează din 1224, în Diploma andreană. Cele mai recente cercetări arheologice au scos la iveala numeroase dovezi materiale aparținând culturii neolitice "Turdaş", dar şi epocilor ulterioare. Descoperiri întâmplătoare au confirmat dezvoltarea unei civilizații romane înfloritoare. În perioada secolelor III-X, comunitățile daco-romană şi apoi română au fost obligate să adopte un nou mod de existență, retrăgându-se în zone mai puţin accesibile, din faţă valurilor de popoare migratoare.

Orăștia s-a remarcat de-a lungul secolelor prin statutul său de centru cultural. Încă din anul 1582 se tipărea aici "Palia", prima traducere românească a celor 5 cărţi de la început ale Vechiului Testament. În același timp s-au dezvoltat instituţii de învățământ care atrag elevi şi profesori din Transilvania şi Banat. La sfârșitul secolului al XVI-lea şi în cel următor va funcționa aici o şcoală reformată al cărei rector va fi, între anii 1667-1669, Mihail Halici, fiul unui nobil român din Caransebeş, un umanist instruit la şcoli din Anglia şi Olanda.

Tradiţiile culturale păstrate au determinat reînființarea unor vechi asociații culturale şi economice: Despărțământul Orăştie al Astrei (1993), Reuniunea meseriașilor români (1996) şi se pun bazele a noi asociații culturale şi sportive. Datorită tradițiilor sale istorice, importanței culturale şi gradului de dezvoltare economică şi urbană, în anul 1995 Orăștia a fost ridicată la gradul de municipiu.

Viața religioasă a municipiului este deosebit de bogată, cele mai importante lăcașuri de cult fiind:

- Catedrala Ortodoxă "Sfinții Arhangheli Mihail şi Gavriil" (unicat în arhitectura bisericească, fiind o combinație de mai multe stiluri arhitectonice - romanic, gotic, bizantin; spre deosebire de celelalte lăcașuri de cult construite în stil predominant bizantin, are un singur turn, de factură gotică).
- Biserica Ortodoxă "Adormirea Maicii Domnului" din Orăştie (Biserica românească de Jos sau Biserica din Drumul Ţării) - valoros monument de arhitectură şi artă
- Biserica Greco-Catolică "Sfântul Ilie Tezviteanul"
- Biserica Romano-Catolică "Mănăstirea Franciscană" - Construită în sec. al XIII-lea, biserica a fost distrusă de-a lungul timpului de două ori: o dată de turci şi o dată a luat foc, fiind refăcută ulterior
- Biserica Evanghelică C.A. (confesiune augustană) și Biserica reformată.
- Biserica Penticostală "Betleem"

La nivelul municipiului există un Muzeu de etnografie și artă populară, care are 8 persoane angajate. Înființat în anul 1959, a fost trecut din 1991 în subordinea Muzeului Civilizației Dacice și Romane Deva, ca secție a acestuia. Patrimoniul muzeului cuprinde bunuri cu caracter preponderent etnografic, de istorie și arheologie, numismatic şi de icoane care însumează aproximativ 8.000 de bunuri culturale, câteva zeci de piese clasate în categoria „Tezaur” şi în

categoria „Fond”, la care se adaugă o bibliotecă documentară cu 5.000 de volume şi periodice. Numărul vizitatorilor care au trecut pragul acestei instituții a fost în dinamică preponderent ascendentă: 1.620 în 2015, 2.520 în 2016, 3.060 în 2017, 1.979 în 2018. Cel mai mare număr a fost înregistrat în anul 2019 – 5.508 vizitatori, număr care a scăzut dramatic de la debutul pandemiei (248 vizitatori), muzeul nefiind adaptat pentru tururi virtuale.

La nivel local există o reprezentare bună a surselor de informare, atât la nivel de presă scrisă (Palia Expres – ziar săptămânal, „Măiastra” – revistă de cultură; „Zenit” – revistă de cultură; „Ambrosius” – revistă cu profil religios editată de către Protopopiatul Ortodox Orăștie), cât și audio-vizuală („Radio Color”, Radio „Calea, Adevărul și Viața”). Revista de cultură „Visul” este transpusă și online.

Sărbătorile şi festivalurile locale

1. "O sărbătoare de suflet şi apreciere" - acţiune prin care Primăria şi Consiliul Local Orăştie premiază familiile care au împlinit 50 de ani de căsnicie neîntreruptă. Primăria Orăştie este prima instituţie din România care a iniţiat o astfel de manifestare.

2. "Maialul" orăştian - iniţiat în secolul al XIX-lea, de către Reuniunea Meseriaşilor din Orăştie, "maialul" a fost şi este o serbare câmpenească, de joc şi voie bună, prin care este salutat cel mai frumos anotimp, primăvara. "Maialul" are loc anual, în ultima duminică a lunii mai şi adună pe platoul "Poieniţa", la ieşirea din Orăştie înspre Deva, sute de oameni. Spectacolul în aer liber, organizat de "maial", se întinde până seara, târziu. pe scenă evoluează solişti de muzică uşoară şi populară, dansatori, ansambluri folclorice, totul culminând cu un foc de artificii care luminează cerul către orele 22.00.

3. Ziua Recoltei - Serbarea constă în organizarea unor expoziţii, constând în diferite obiecte şi figurine confecţionate de copii şi având ca materie primă legume şi fructe. Ziua se încheie cu un spectacol în aer liber. Loc de desfăşurare: Piaţa Cetăţii.

4. Festivalul folcloric "Tudorică Muntean" - festival concurs rezervat soliştilor şi instrumentiştilor tineri, aflaţi pe calea afirmării. Loc de desfăşurare: sala de spectacole a Casei de Cultură.

5. "A căzut o frunză-n calea ta!" - serată de romanţe la care participă solişti din judeţul Hunedoara. Loc de desfăşurare: Casa de Cultură, "sala oglinzilor".

6. Concertul extraordinar de colinde - spectacol de gală, organizat de Casa de Cultură, în preajma Sfintelor Sărbători de Iarnă, cu participarea unor solişti de muzică populară din ţară. Loc de desfăşurare: sala de spectacole a Casei de Cultură.

7. "Personalităţi şi evenimente orăştiene" - simpozion dedicat unor personalităţi locale ale culturii, muzicii, literaturii, artei, tehnicii etc.

8. Festivalul de Muzică Sacră "Cu noi este Dumnezeu" - anual, acest festival reuneşte formaţii corale de valoare din toată ţara. Loc de desfăşurare: Biserica Ortodoxă "Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil" (Catedrala Ortodoxă).

9. Festivalul Interjudeţean "Căluşerul transilvănean" - festival concurs, cu participarea unor cete căluşereşti din mai multe zone ale ţării. Loc de desfăşurare: sala de spectacole a Casei de Cultură.

Asistenţă socială

La nivelul municipiului Orăștie, funcționează Direcția Publică de Asistență Socială, structură ce își desfășoară activitatea începând cu data de 01 decembrie 2004 urmare implementării a două

proiecte Phare, respectiv Centrul de Urgență și Centrul Social Comunitar, în baza HCL nr.154 /2004. Principalul obiectiv al structurii este dezvoltarea capacității Primăriei Orăștie de a furniza servicii pliate pe nevoile grupurilor vulnerabile și a unui sistem local de asistență socială.

Printre activitățile și atribuțiile acestei structuri se numără realizarea de anchete sociale pentru fundamentarea cererilor de asistență și protecție socială depuse de cetățeni, întocmirea referatelor de soluționare, asigurarea de servicii medicale și de recuperare, de servicii sociale și educaționale, monitorizarea activității altor furnizori de servicii sociale din municipiu, monitorizarea dosarelor privind acordarea venitului minim garantat, a alocațiilor complementare și de susținere, precum și a altor forme de sprijin material, realizarea studiilor sociologice asupra tuturor acțiunilor sociale și participarea la procedurilor de atribuire a contractelor finanțate din fonduri europene nerambursabile, asigurarea de hrană caldă, în medie 5 zile / săptămână.

Direcția Publică de Asistenţă Socială administrează un centru rezidenţial pentru persoane vârstnice - „Complex de Servicii pentru Vârstnici". Obiectul de activitate al centrului îl constituie furnizarea de servicii sociale primare şi specializate, adaptate nevoilor fiecărei persoane vârstnice solicitante respectând condiţiile de acordare stabilite în regulamentul de organizare şi funcţionare.

Beneficiarii serviciilor acordate în „Complexul de Servicii pentru Vârstnici" sunt persoane vârstnice cu sau fără aparţinători, independente sau semi dependente, care au domiciliul/reşedinţa stabilite de cel puţin 1 an pe raza municipiului Orăştie sau care au rude de gradul I sau II (soră, frate, nepot) aici, dar și persoanele vârstnice care nu au domiciliu în municipiul Orăștie.

Serviciile acordate sunt:

a) servicii socio-medicale şi de îngrijire: servicii de îngrijire: sprijin pentru realizarea igienei corporale (parțială şi totală), îmbrăcare şi dezbrăcare, servicii de înfrumusețare, manichiură, pedichiură, bărbierit, hrănire şi hidratare, igiena eliminărilor, transfer şi mobilizare, asistarea şi ajutarea rezidenților în timpul servirii mesei; servicii de îngrijiri medicale primare: consultaţii şi tratamente la cabinetul medical, la patul persoanei sau în instituţii medicale de profil, consultaţii şi tratamente medicale injectabile, perfuzabile, efectuarea de electrocardiograme, dozarea glicemiei, monitorizarea T.A., supravegherea administrării tratamentului, pansarea rănilor şi tratamentul escarelor, ridicarea rețetelor medicale de la medicii de familie şi cumpărarea medicamentelor de la farmacii, facilitarea consultării beneficiarilor de către medicii de specialitate, asigurarea cu dispozitive medicale; servicii de recuperare si reabilitare: kinetoterapie, masaj, fizioterapie etc.

b) servicii sociale: găzduire pe perioadă (ne)determinată; consiliere juridică şi psihologică; asigurarea unor programe de ergoterapie, socializare şi activităţi de petrecere a timpului liber, atelier de îndeletniciri practice, reprezentare de interese, comunicare, mini-bibliotecă;

c) servicii de suport: prepararea hranei în cantina proprie și distribuirea în sala de mese, activităţi de menaj, companie, cumpărături, sprijin pentru deplasări în exterior, curățenia, igienizarea şi dezinfectarea zilnică a rufelor şi a spațiilor de locuit;

Pentru servicii destinate ajutorării orfanilor, în municipiul Orăștie, funcționează, în administrarea Direcţiei Generale de Asistenţă Socială şi Protecţie a Copilului - Hunedoara, un centru de plasament cu o capacitate de 100 locuri. Acest centru are în compunere un complex rezidenţial format din 3 case familiale, cu o capacitate de 36 locuri.

Direcția Publică de Asistenţă Socială administrează, în baza Legii nr. 208/1997, o cantină de ajutor social, prin care se asigură gratuit, servicii sociale: evaluare socială, consiliere, informare, acordarea de hrană caldă.

Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale la nivelul localității a fost valabilă până în luna decembrie a anului 2020, la momentul realizării prezentului document strategic neexistând o variantă actualizată.

Unitate de asistență socială		Categorie de beneficiari	Număr
Complex de Servicii pentru Vârstnici (Serviciu rezidențial)		Persoane vârstnice	39
Centrul de zi pentru copilul cu autism		Copii	14
Cantina de ajutor social		Persoane marginalizate (cf. Legii nr. 208/1997)	48
Asociația Samaritenii Orăștieni	Centru rezidențial	Persoane vârstnice	21
	Centru de zi		9
Asociația Umanitară Renaître	Centru de consiliere și sprijin pentru părinți și copii	Copii	177
	Centru de zi		67
Fundația Francisc	Căminul Sf. Elisabeta	Copii	16
	Centrul de zi Sf. Bernadett		37

Figură 14 - Situația infrastructurii de servicii sociale existente la nivelul Municipiului Orăștie

La nivelul anului 2020[24], structura de personal aprobată cuprinde:

- Compartiment prestații sociale: 1 inspector, 3 referenți
- Compartiment protecția familiei și copilului, de intervenții în situații de urgență, de abuz, neglijare, trafic, migrațiune și prevenirea marginalizării sociale: 2 inspectori, 1 referent
- Compartiment economico-financiar și administrativ: 1 inspector, 1 referent, 1 îngrijitor spațiu
- Compartiment monitorizare, analiză statistică, indicatori asistență socială și incluziune socială, strategii, programe și proiecte în domeniul asistenței sociale și relația cu asociațiile și fundațiile: 2 inspectori
- Compartiment autoritate tutelară: 1 inspector
- Cantină de ajutor social: 1 referent, 3 bucătari (din care 1 vacant), 1 îngrijitor spațiu (1 vacant)
- Servicii comunitare – compartiment dispensare școlară: 1 medic primar, 1 medic stomatolog, 8 asistente medicale
- Servicii comunitare – compartiment asistenți comunitari: 2 asistenți medicali (din care 1 vacant)
- Servicii de creșă: 1 coordonator personal de specialitate, 1 șef centru (vacant), 2 asistenți medicali (din care 1 vacant), 2 educatori puericultori (temporar vacant și 1 vacant), 8 îngrijitori (din care 5 vacante), 2 bucătari (din care 1 vacant).
- Complex de servicii pentru vârstnici: 1 șef centru, 1 psiholog practicant (vacant), 1 medic (vacant), 1 referent, 2 asistenți medicali, 4 infirmieri (dintre care 1 vacant), 2 îngrijitori, 1 spălătoreasă, 2 bucătari.

[24] Raportul Primarului privind starea economică, socială și de mediu a municipiului Orăștie pentru anul 2020, p. 158ul

- Centrul de zi pentru copilul cu autism: 1 coordonator personal de specialitate (vacant), 3 psihologi practicanți (dintre care 1 vacant), 2 psihopedagogi (din care 1 vacant), 1 asistent social (vacant).

Pe baza informațiilor furnizate, la nivelul anului 2020, situația sintetică a beneficiarilor serviciului de asistență socială defalcată pe categorii arată după cum urmează:

- ajutoare de urgență: 12
- ajutoare de înmormântare: 6
- întocmirea, verificarea și administrarea tabelelor cu orele de muncă prestate de persoanele beneficiare a Legii nr. 416/2001: 24
- dosare noi de Venit minim garant, acordate conform Legii nr. 416/2001: 28
- verificate și actualizate dosare de Venit minim garantat: 114
- verificarea situațiilor transmise de A.J.P.I.S. privind beneficiarii de Venit minim garantat care realizează și alte venituri: 197
- ajutor pentru încălzire locuință cu lemne, combustibil solid în sezonul rece în perioada lunilor noiembrie 2020 – martie 2021: 25
- întocmirea actelor necesare internării în centrele D.G.A.S.P.C. – 68
- întocmirea anchetelor pentru D.G.A.S.P.C. conform Ord. nr. 1887/2016 – 68
- întocmirea situațiilor statistice N8: 12
- întocmirea situațiilor referitoare la persoanele apte de muncă, transmise către I.T.M., A.J.P.I.S., A.J.O.F.M.: 24
- monitorizarea persoanelor fără acte și care se află internate în Urgențe: 8
- întocmirea documentației în vederea acordării laptelui praf pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 0-12 luni, care nu beneficiază de lapte matern, gratuit în baza unei prescripții medicale
- distribuirea tichetelor sociale pe bază de suport electronic pentru categoriile de persoane defavorizate care beneficiază de masă caldă: 163
- distribuirea de măști de protecție conform Legii nr. 146/23.07.2020 pentru pensionarii cu pensia până la 1.000 Ron: 25.880
- alocație de susținere familială conform prevederilor Legii nr. 277/2010: 87 de familii
    - preluare, verificare, înregistrare în registrele speciale a noilor dosare de Alocație pentru susținerea familiei: 41
    - întocmirea de anchete sociale, dispoziții, referate, state de plată, borderouri pentru dosarele noi: 160
    - verificarea dosarelor care urmează a fi încetate de la plată, pentru cei care împlinesc vârsta de 18 ani, pentru abandonul școlar, venituri mari, declarații false cu privire al veniturile realizate, modificarea componenței familiei, neprezentarea cererii și a declarației pe propria răspundere: 180
    - întocmirea de dispoziții, referate, tabele, borderouri, încetări de plată pentru cei care împlinesc vârsta de 18 ani, pentru abandonul școlar, venituri mari, declarații false cu privire al veniturile realizate, modificarea componenței familiei, neprezentarea cererii și a declarației pe propria răspundere: 107
- întocmirea de anchete sociale efectuate la un interval de 6 luni: 123
- preluarea și soluționarea cererilor și a declarațiilor din străinătate: 10
- distribuirea de produse alimentare prin Programul P.O.A.D. familiilor beneficiare de Venitul minim garantat, Alocație pentru susținerea familiei, handicap: 630
- preluarea de rețete pentru distribuirea laptelui praf acordat gratuit copiilor cu vârste cuprinse între 0-12 luni: 475

- indemnizații pentru persoanele încadrate în grad de handicap grav cu asistent personal, monitorizare dosare: 180
- Eliberarea de legitimații de parcare gratuită pentru persoanele încadrate în grad de handicap: 31
- Preluare acte și transmitere către D.G.A.S.P.C. Hunedoara pentru eliberare rovinietă gratuită pentru persoanele persoanele încadrate în grad de handicap: 59
- Acordare și monitorizare stimulente pentru participarea la învățământul preșcolar al copiilor cu o situație materială precară: 12
- Anchete sociale necesare întocmirii dosarelor pentru obținerea burselor, locuințelor sociale, anchetelor necesare prezentării în cadrul Comisiei de Expertiză Medicală, Casa de Sănătate, Oficiul de Pensii, Inspectoratul de Persoane cu Handicap.

Din punct de vedere al serviciilor sociale acestea sunt suficient dezvoltate pentru a asigura un standard minim de confort al populației, dar numărul relativ mare de posturi vacante îngreunează oferirea de servicii în timp scurt.

Sănătate

Serviciile de sănătate la nivelul Municipiului Orăștie sunt deservite în primul rând de către Spitalul municipal - o unitate medicală cu 155 paturi ce se adresează unei populații de peste 40.000 locuitori, atât din municipiul Orăștie, cât și din localitățile învecinate din județ. Spitalul este deservit de personal medical specializat pentru fiecare din cele 5 specialități (chirurgie generala și A.T.I., pediatrie, interne și gastroenterologie, psihiatrie și obstetrica) și dispune de 123 paturi. De asemenea, spitalul are în structura sa o unitate de primiri urgențe ce asigură permanența la nivelul spitalului, precum și o unitate T.B.C. fără paturi.

În cadrul Ambulatoriului Integrat, cabinetele de specialitate desfășoară consultații în specialitățile existente și acordă tratament ce nu necesită spitalizare mai mare de 12 ore - spitalizare de zi. Specialitățile Ambulatoriului sunt: radiologie, laborator de analize medicale, recuperare medicală, medicină internă, cardiologie, gastroenterologie, pediatrie, neurologie, ORL, chirurgie, obstetrică –ginecologie, ortopedie, psihiatrie, dermatovenerologie, stomatologie și oftalmologie.

De asemenea, în jurisdicția municipiului Orăștie au fost autorizate, în anul 2019 1 cabinet de medicină generală și14 cabinete medicale de specialitate. Tot în sfera serviciilor medicale în oraș funcționează 1 farmacie și 3 puncte farmaceutice, 25 cabinete stomatologice, 6 laboratoare medicale proprietate publică, 1 laboratoare de tehnică dentară, 1 cabinet de psihologie care completează gama serviciilor medicale oferite cetățenilor din Orăștie și din împrejurimi.

Categorii de unități sanitare	**Forme de proprietate**	**Ani**				
		2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
		Număr	**Număr**	**Număr**	**Număr**	**Număr**
Spitale	**Proprietate publică**	1	1	1	1	1
Ambulatorii integrate spitalului	**Proprietate publică**	1	1	1	1	1
Dispensare medicale	**Proprietate publică**	1	1	1	1	1
Centre de diagnostic și tratament cu paturi de spital	**Proprietate privată**	:	:	:	1	:

Cabinete medicale de medicină generală	**Proprietate privată**	1	1	1	1	1
Cabinete medicale școlare	**Proprietate publică**	6	7	7	7	7
Cabinete medicale de familie	**Proprietate privată**	13	12	12	12	12
Cabinete stomatologice	**Proprietate privată**	23	24	26	25	25
Cabinete medicale de specialitate	**Proprietate privată**	14	14	14	14	14
Farmacii	**Proprietate publică**	1	1	1	1	1
-	**Proprietate privată**	8	8	8	8	8
Puncte farmaceutice	**Proprietate privată**	2	2	2	2	3
Laboratoare medicale	**Proprietate publică**	6	6	6	6	6
-	**Proprietate privată**	1	2	2	2	2
Laboratoare de tehnica dentara	**Proprietate privată**	1	1	1	1	1
Alte tipuri de cabinete medicale	**Proprietate publică**	1	1	1	1	1
-	**Proprietate privată**	1	1	1	1	1

Tabel 29 - Unități sanitare pe categorii de unități și forme de proprietate. Prelucrare date INSSE

Serviciul de sănătate la nivelul municipiului este asigurat de următoarele categorii de personal: medici, medici de familie, stomatologi, farmaciști, personal sanitar mediu, al căror număr a fluctuat în ultimii ani conform datelor furnizate de Institutul Național de Statistică de maniera următoare:

Categorii de cadre medico-sanitare	**Forme de proprietate**	**Ani**				
		2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
		Număr	**Număr**	**Număr**	**Număr**	**Număr**
Medici	Proprietate publică	36	30	35	35	41
-	Proprietate privată	15	15	15	15	16
din total medici: medici de familie	Proprietate privată	12	12	12	9	12
Stomatologi	Proprietate publică	1	1	2	2	2
-	Proprietate privată	23	24	24	24	24
Farmaciști	Proprietate publică	1	1	1	1	2
-	Proprietate privată	16	16	16	16	16
Personal sanitar mediu	Proprietate publică	125	138	138	138	129
-	Proprietate privată	36	36	40	40	40
	Proprietate publică	1	1	1	1	1
	Proprietate privată	1	1	1	1	1

Tabel 30 - Categori de cadre medico-sanitare în municipiul Orăștie. Prelucrare date INSSE

III. ANALIZA SWOT

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ	
✓ **Apartenenta la Asociații de Dezvoltare Intercomunitara** ✓ **Creșterea finanțărilor nerambursabile atrase in cadrul unor programe diferite** ✓ **Preocupare pentru formarea şi instruirea funcționarilor publici** ✓ **Stabilitate politică în cadrul consiliului local** ✓ **Implementarea ISO printr-un proiect european**	✓ Digitalizare redusa a serviciilor publice ✓ Nivel de dotare insuficient a aparatului de specialitate si instituțiilor subordonate, cu echipamente TIC ✓ Resurse bugetare insuficiente ✓ Comunicare insuficienta intre administrația locala si mediile de afaceri si asociativ ✓ Nu exista bugetare participativa
AMPLASARE ȘI TERITORIU	
✓ **Localizare într-o regiune cu potențial de dezvoltare** ✓ **Situat pe traseul E68 București-Nădlac, acces la 1 drum național, 1 drum județean, cale ferata, parte din Culoarul 4 pan-european** ✓ **Existenta unor terenuri libere** ✓ **Potențial hidrografic** ✓ **Potențial pentru energia eoliană** ✓ **Resurse de materii prime pentru construcții** ✓ **Existența fondului forestier**	✓ Fenomene de degradare a apei, aerului şi a solului din cauza diverselor surse de poluare (industria locală, centrale termice, circulație motorizată) ✓ Surse alternative de energie neutilizate
DEMOGRAFIE ȘI FORȚĂ DE MUNCĂ	
✓ **Forța de munca calificată în domeniul industriei textile și producție electrocasnice** ✓ **Existenta învățământului dual**	✓ Continuarea tendinței demografice negative și de îmbătrânire a populației ✓ Migrație în creștere către alte centre urbane, și în străinătate ✓ Tendința de scădere a populației ocupate, a numărului de salariați

	✓ Lipsa oportunități de angajare ✓ Ratele de ocupare si activitate în rândul populației masculine este sub media județeana si națională ✓ Proiecte insuficiente pentru formare, educare și calificare in meserii cu potențial pe piața muncii ✓ Proiecte insuficiente pentru formare și stimularea spiritului antreprenorial ✓ Nivel de instruire inadecvat al populației active
ECONOMIE	
✓ **Existenta unor resurse pentru turism cultural, de agrement, de tranzit, de tip team-building, sportiv, de weekend** ✓ **Proiecte de reabilitare și promovare a obiectivelor turistice** ✓ **Existența resurselor (soluri, irigații etc) pentru agricultură, piscicultură** ✓ **Tendința de dezvoltare a serviciilor** ✓ **Activitatea de comerț cu trend de creștere** ✓ **Industrie textilă cu trend de creștere (articole de marochinărie și confecții din piele)** ✓ **Activitatea de producție în creștere (cabluri electrice, produse electrocasnice)** ✓ **Existența unor terenuri și spații disponibile și adecvate pentru investitori** ✓ **Atragerea unor fonduri europene de către firmele din oraș**	✓ Predomină agricultura de subzistență, forță de muncă îmbătrânită ✓ Declinul unor ramuri industriale, unități de producție si lipsa diversificării economice ✓ Scăderea numărului de companii active, inițiativa antreprenorială redusă ✓ Forța de munca specializată in domenii cu potențial, de exemplu turism, comerț, servicii, insuficienta sau inexistenta ✓ Slaba dezvoltare a activității de consultanță si a altor servicii suport pentru afaceri ✓ Infrastructura de afaceri inexistenta ✓ Slaba promovate a oportunităților oferite de municipiu în rândul potențialilor investitori ✓ Potențial turistic insuficient exploatat in scop economic ✓ Unele obiective de interes turistic nu se află în proprietatea municipalității ✓ Sector HORECA slab dezvoltat, infrastructura de agrement insuficienta ✓ Insuficienta promovare a obiectivelor de interes turistic

INFRASTRUCTURA DE TRANSPORT SI MOBILITATE	
✓ **Infrastructură rutieră formată din drumuri de rang superior – național și județean** ✓ **Existenta unor proiecte de modernizare si reabilitare a drumurilor naționale** ✓ **Fonduri nerambursabile atrase pentru reabilitarea rețelei stradale**	✓ Grad scăzut de mobilitate urbana durabila, insuficiente facilitați pentru transportul ecologic ✓ Transport public urban deficitar ca dotare si capacitate

SOCIAL ȘI CULTURĂ	
✓ **Municipiul dispune de toate categoriile instituțiilor de învățământ preuniversitar: preșcolar, primar, gimnazial, liceal, postliceal** ✓ **Dezvoltarea învățământului profesional şi tehnic si învățământului dual** ✓ **Proiecte de reabilitare a infrastructurii educaționale** ✓ **Proiecte de reabilitare a unor obiective culturale prin fonduri europene** ✓ **Înființarea unui centru educațional, prin fonduri europene** ✓ **Construirea unor locuințe sociale** ✓ **Existența unei cantine sociale** ✓ **Existența a 2 biblioteci și a unei Case de cultură** ✓ **Proiecte de modernizare a sistemului sanitar** ✓ **Existența unui Spital Municipal cu personal medical specializat (chirurgie generală și ATI, pediatrie, medicină internă și gastroenterologie, psihiatrie și obstetrică) și unitate de primiri urgențe** ✓ **Sistemul privat este reprezentat in domeniile: medicina de familie, cabinete de specialitate, stomatologie si laboratoare de tehnica dentara, laboratoare, farmacii** ✓ **Proiecte de dotare covid**	✓ Infrastructura educațională prezintă deficiențe, încă necesită lucrări de reabilitare și reparații, precum si dotări, in special in scopul e-Educatie ✓ Unitățile de învățământ prezintă un grad redus de înzestrare cu facilități de tip sportiv (săli, terenuri) ✓ Insuficiența unor spatii adecvate pentru desfăşurare a activităţilor extrașcolare ✓ Starea precară și insuficiența peisajului cultural municipal: lipsă cinematograf, un teatru ✓ Reducerea activității bibliotecilor şcolare ✓ Infrastructură socială subdezvoltată şi insuficientă față de cazurile sociale existente (bătrâni, minorități, copii etc) ✓ Resurse financiare si umane specializate insuficiente în domeniul asistenţei şi al serviciilor sociale ✓ Insuficienta locuințelor sociale și pentru tineri ✓ Infrastructură de sănătate insuficient dezvoltată și dotată pentru a asigura servicii de sănătate la standarde europene ✓ Lipsa echipamentelor și medicamentelor necesare unui act medical performant

	✓ Lipsa de specialiști datorată migrației acestora către alte centre urbane și în străinătate
ALTE SERVICII PUBLICE	
✓ **Modernizare sistem de apă și canalizare prin fonduri europene** ✓ **Există un operator desemnat pentru serviciile de colectare a deşeurilor menajere** ✓ **Municipiul este racordat la rețeaua de energie electrică în proporție de 100%** ✓ **Există rețea de alimentare cu gaze** ✓ **Există rețele de comunicații și acces internet**	✓ Grad redus al eficienței energetice în domeniul public, si in domeniul rezidenţial ✓ Spatii verzi insuficiente pentru numărul de locuitori, si cele existente necesita lucrări de amenajare ✓ Grad avansat de uzura a rețelelor de termoficare şi stare proastă a punctelor termice
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
✓ **Cadrul financiar 2021 – 2027 si sursele de finanțare din bugetul consolidat al UE, cu accent pe dezvoltarea urbana durabila** ✓ **Oportunitățile de tip Smart City si pentru digitalizarea serviciilor publice** ✓ **Oportunitățile de finanțare integrate pentru zone urbane funcționale, inclusiv pentru mobilitate durabila si regenerare urbana** ✓ **Programele de sprijinire a înființării de noi afaceri, de sprijin IMM, a infrastructurii de afaceri, prin parteneriate cu APM** ✓ **Programele in beneficiul forței de munca si educației** ✓ **Valorificarea atractivității și altor avantaje economice și sociale ce pot decurge de apropierea de alte centre urbane** ✓ **Fondurile destinate dezvoltării rurale si agriculturii** ✓ **Oportunitățile de finanțare pentru CDI si transfer tehnologic**	✓ Criza economica si sanitara COVID-19 ✓ Efectul polarizator al orașelor învecinate (Timișoara, Arad, Sibiu, Alba Iulia), in lipsa unor masuri de transformare a acestuia într-un avantaj ✓ Insuficiența fondurilor de la bugetul local al autorității locale pentru investiții proprii şi pentru a asigura fondurile necesare contribuției locale, cheltuielilor neeligibile şi cheltuielilor finanțate din instrumente structurale sau de tip structural care vor fi decontate ulterior ✓ Proceduri greoaie în domeniul achizițiilor publice, care necesită un timp îndelungat ✓ Schimbări de ordin economic, politic și climatic ✓ Procesul de îmbătrânire a populației

✓ **Valorificarea zestrei imobiliare a localității – pentru afaceri și pentru dezvoltarea rezidențială** ✓ **Promovarea şi dezvoltarea parteneriatelor cu mediul asociativ** ✓ **Încheierea unor parteneriate strategice cu instituțiile din județ sau regiune** ✓ **Folosirea surselor de energie neconvenționale**	✓ Percepția adeseori incorectă a cetățenilor faţă de administrația publică şi neîncrederea în actul administrativ.

IV. OBIECTIVUL GENERAL ȘI DIRECȚIILE STRATEGICE DE ACȚIUNE

Viziune

Orăștie va deveni un oraș inteligent, atractiv, conectat si ușor accesibil, orientat către combaterea efectelor climatice, cu o economie digitală, diversificată și competitivă, cu o administrație performantă, digitalizată, transparentă și apropiată de nevoile cetățenilor, un oraș care oferă servicii de calitate atât locuitorilor cât și vizitatorilor și investitorilor.

Prioritățile și obiectivele prin care se va urmări această viziune sunt stabilite astfel încât municipiul Orăștie să se poată pregăti pentru perioada de programare 2021-2027, în care accentul este plasat pe „smart city" conform obiectivului tematic 1 - Smarter Europe, care deține o alocare de 35% din FEDR, dar și pe mobilitatea urbană durabilă, încadrată la rândul său în obiectivul de politică 2 - Greener Europe. Astfel, prin procesul de elaborare al strategiei, se urmărește stabilirea unui cadru de acțiune viitoare, concretizat printr-un plan de acțiune care să poată valorifica oportunitatea fondurilor europene oferite României.

Prioritatea 1 - Orăștie – un municipiu competitiv/atractiv

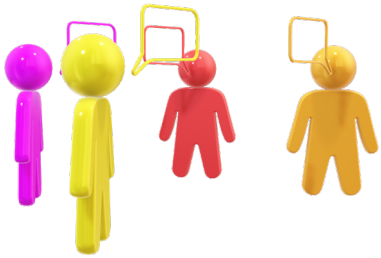

Autoritatea publică locală trebuie să valorifice potențialul turistic local, fructificând la maxim avantajele geografice, naturale și culturale, întrucât acesta nu este în prezent suficient capitalizat din cauza impactului negativ al apropierii de orașe precum Sibiu, Timișoara, Arad, Alba Iulia, și din cauza lipsei cvasitotale a unei industrii a ospitalității. Inovarea, digitalizarea și combaterea efectelor climatice trebuie să fie componente obligatorii ale economiei locale.

Municipiul Orăștie a depins o perioadă lungă de timp de activitățile industrializate, iar în contextul declinului acestora, oportunitățile de angajare în municipiul Orăștie s-au redus drastic, industria textilă rămânând predominantă, alături de comerț. Acestea din urmă sunt domenii specifice forței de muncă feminine, în care salariul mediu este scăzut.

OS P1.1. Un municipiu atractiv

Turismul rămâne unul dintre avantajele municipiului și are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea și diversificarea economică.

Includerea obiectivelor din municipiu în *circuite și rute turistice*, la nivel regional sau național, reprezintă o oportunitate de promovare a municipiului ca o destinație atractivă. Ministerului Turismului i se pot propune astfel de rute în vederea certificării, pentru ca ulterior să fie incluse în portofoliul de oferte al agențiilor specializate. În acest scop, autoritatea locală trebuie să identifice nevoile de intervenție pentru ca aceste rute să fie cât mai atractive: facilități pentru turismul

ecologic, amenajări conexe (parcări, foișoare, sistem de indicatoare, inclusiv inteligente, mobilier urban verde și inteligent, aplicații informative, mijloace de transport în comun dedicate) alături de investiții în restaurarea, dotarea sau amenajarea patrimoniului expus publicului.

În ceea ce privește dezvoltarea *capacității de cazare și a serviciilor suport și conexe*, acestea sunt domenii în sarcina sectorului privat însă, autoritatea locală trebuie să mențină permanent o comunicare transparentă cu reprezentanți HORECA sau ai serviciilor conexe, atât în ceea ce privește nevoile afacerilor mici, cât și în ceea ce privește demersul de atragere a unor investitori cunoscuți la nivel național. Un potențial deosebit îl are turismul de weekend sau de team-building.

Acțiuni

Proiecte pentru dezvoltarea strategiei de marketing
Proiecte pentru restaurarea și punerea în valoare turistică a patrimoniului cultural
Proiecte de amenajare și punerea în valoare turistică a patrimoniului natural
Proiecte pentru renovarea, extinderea și diversificarea capacității de cazare
Proiecte pentru dezvoltarea serviciilor conexe: alimentație publică, sport și relaxare, agrement urban

OS P1.2. Un municipiu care susține mediul de afaceri

Măsura P1.1.1 Promovarea antreprenoriatului și economiei sociale

Inițiativa privată și întreprinderile mici și mijlocii reprezintă coloana vertebrală a economiei locale. Autoritatea locală are posibilitatea de a accesa proiecte prin care să gestioneze granturi pentru înființarea unor noi afaceri, inclusiv ca structuri de economie socială.

În corelare cu activitățile de educație și formare profesionale, domenii precum servicii turistice și conexe, servicii pentru populație, servicii suport pentru afaceri, producerea de energie verde, ateliere de producție, industrii creative, IT și digitalizare etc, transport, depozitare și logistică, în special în relație cu companii din orașele învecinate, sunt domenii în care inițiativa privată este necesar a fi încurajată. Având terenuri disponibile, legate la utilități, autoritatea publică locală poate înființa un incubator de afaceri, de exemplu în domeniul de specializare industrii creative, susținând apariția unor companii care să aibă o piață de desfacere la nivel regional, național sau chiar internațional. De asemenea, un incubator sau un hub turistic, ar putea încuraja o dezvoltare sustenabilă a municipiului ca destinație turistică.

Acțiuni:

Proiecte pentru înființarea unor structuri de economie socială,
Proiecte pentru înființarea unor start-up uri
Proiecte pentru înființarea unor incubatoare de afaceri

Măsura P1.1.2 Condiții mai bune pentru investitori

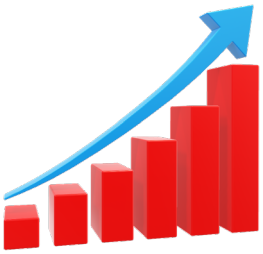

Autoritatea publică locală trebuie să devote și să promoveze un pachet de facilități și sprijin pentru investitori așa cum sunt: înființarea unor structuri de sprijin a afacerilor, gestionarea de granturi, facilități de taxe și impozite locale, concesionarea unor terenuri sau clădiri neutilizate, un ghișeu unic de comunicare apl-mediul privat, crearea unor hub-uri digitale de promovare a afacerilor și avantajelor locale, participarea la târguri și expoziții, organizarea unor asemenea evenimente pe plan local, inclusiv pe plan internațional, sprijinirea producătorilor agricoli prin amenajarea unei piețe de gross etc.

Acțiuni:

Proiecte pentru înființarea de parcuri industriale, centre logistice și de afaceri, transfer tehnologic și ecosisteme antreprenoriale
Proiecte de promovare a ofertei producătorilor și afacerilor locale
Proiecte ale întreprinderilor pentru îmbunătățirea poziției pe piață și introducerea inovării, digitalizării și elementelor de eficiență energetică
Proiecte de susținere a sectorului agricol

Prioritatea 2 – Orăștie – un municipiu european

O altă prioritate stabilită pentru dezvoltarea municipiului Orăștie este aceea care va urmări atingerea obiectivele tranziției verzi și digitale trasate de către Comisia Europeană. Municipiul Orăștie trebuie să facă față provocării legate de digitalizare și combaterea efectelor climatice în perioada următoare.

OS P2.1 Un municipiu prietenos cu mediul

Măsura P2.1.1. Asigurarea renovării parcului urban de clădiri în scopul reducerii emisiilor de carbon

În vederea sprijinirea renovării **parcului național de clădiri rezidenţiale şi nerezidenţiale, atât publice, cât şi private**, și transformarea sa treptată într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficienţă energetică şi decarbonat până în 2050, se va implementa Strategia Națională de Renovare pe Termen Lung, ceea ce reprezintă o oportunitate istorică pentru a transforma parcul actual de clădiri, în cea mai mare parte vechi și cu pierderi mari de energie, într-unul mai eficient, mai sustenabil și mai sănătos pentru oameni. Sumele vor trebui mobilizate din bugetul de stat precum și prin intermediul unui pachet de oportunități financiare care vor cuprinde granturi din fonduri europene, prin Planul Național de Redresare și Reziliență și prin Programele Operaționale Regionale.

Municipiul Orăștie trebuie să valorifice contextul favorabil și să implementeze acțiunile necesare pentru ca parcul local de clădiri să devină eficient energetic. Sunt necesare acțiuni de pregătire a acestor proiecte, anterior elaborării documentațiilor tehnico-economice, ca de exemplu consultarea și informarea asociațiilor de locatari din blocurile de locuințe, inventarierea clădirilor publice, cadastrarea, intabularea sau după caz verificarea/ revizuirea cadastrelor, informarea agenților economici cu privire la aceste oportunități, urmate de expertizarea acestora și întocmirea rapoartelor de audit energetic etc. Trebuie menționat că, prin PNRR se pot finanța lucrări de creștere a eficientei energetice și pentru clădirile monument istoric (în limitele permise de legislație) și se prevede posibilitatea de finanțare a proiectelor integrate de consolidare și reabilitare a clădirilor vechi. Prin PODD se prevăd finanțări pentru eficiența energetică și pentru întreprinderi.

Acțiuni:

Proiecte pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale
Proiecte pentru consolidare și / sau creșterea eficienței energetice a clădirilor nerezidențiale publice
Proiecte pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor monument istoric
Proiecte de eficiență energetică în IMM-uri și măsuri de sprijin

Măsura P2.1.2. Elaborarea și implementarea unui plan de regenerare urbană

Proiectele de regenerare urbană finanțabile prin POR 2021-2027 și Planul Național pentru Relansare și Reziliență trebuie să aibă documentațiile tehnico-economice realizate în regim de urgență. Regenerarea urbană include activități de modernizare, reabilitare, extindere, transformare unor spații urbane degradate, slab utilizate sau în abandon. De asemenea, este inclusă reabilitarea, consolidarea și modernizarea clădirilor și a altor edificii de utilitate publică degradate pentru a fi utilizate în scopul desfășurării unor activități de interes public.

În cazul municipiului Orăștie, primăria trebuie să elaboreze Planul de Regenerare Urbană, iar în acest scop poate fi organizat un concurs de soluții, cu o temă elaborată printr-un parteneriat cu filiala județeană a O.A.R., pentru zona urbană funcțională. Prin acest plan, pentru fiecare amplasament identificat pe teritoriul său, planul de regenerare trebuie să se bazeze pe consultări publice și un cadru partenerial extins.

Acțiuni:

Proiecte de amenajare a spațiilor verzi, parcurilor, grădinilor și zonelor de agrement

Proiecte privind revitalizarea și / sau refuncționalizarea unor zone urbane degradate, slab utilizate sau abandonate
Proiecte privind clădirile și edificiile de utilitate publică degradate și a spațiilor din incinta acestora

Măsura P2.1.3. Promovarea mobilității urbane durabile

Mobilitatea urbană durabilă este una dintre provocările principale cu care se confruntă orașele din UE, existând legături directe între aceasta și creșterea economică și o poluare redusă a mediului. Comisia urmărește să își consolideze sprijinul acordat orașelor europene făcând apel la reglementări mai inteligente privind accesul în zonele urbane, siguranța rutieră urbană, logistica urbană, sistemele inteligente de transport urban, schimbările climatice, calitatea aerului și poluarea fonică. Mobilitatea urbană reprezintă de fapt o planificare pentru oameni, care acordă prioritate combaterii efectelor climatice.

Planul de Mobilitate Urbană al Municipiului Orăștie este elaborat în anul 2021 și prin acesta s-au propus o serie de proiecte pentru implementarea unui sistem de transport public, încurajarea transportului nemotorizat, respectiv mersul pe jos sau cu bicicleta, instituirea unor măsuri de conștientizare și încurajarea eliminării parcărilor neregulamentare, moduri de transport inteligente. În 2021 – 2027, accentul trebuie plasat pe coridoarele de mobilitate, respectiv proiecte integrate care să includă, spre exemplu, măsuri de pietonizare și trafic controlat, transport public și moduri alternative de transport, extinderea pistelor pentru biciclete, puncte de bike - sharing, amenajare zone publice, parcări etc. Calitatea precară a drumurilor comunale rămâne o problemă importantă, în special în cazul satelor aparținătoare din mediul urban.

Acțiuni:

Proiecte integrate pentru coridoare de mobilitate
Proiecte pentru crearea, înființarea, modernizarea, extinderea și dotarea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate și pietonale, sau pe baza de combustibili alternativi
Proiecte pentru dezvoltarea și optimizarea sistemelor de transport public
Proiecte pentru o politică sustenabilă de parcare

Măsura P2.1.4. Dezvoltarea infrastructurii de mediu

Asigurarea dezvoltării durabile înseamnă asigurarea coeziunii sociale, economice și teritoriale prin sprijinirea unei economii cu emisii scăzute de gaze cu efect de seră și prin asigurarea utilizării eficiente a resurselor naturale. Finanțările PODD și PNRR sunt direcționate către un număr limitat de sectoare care urmează să servească la utilizarea în mod coerent a finanțării din partea Uniunii și la maximizarea valorii adăugate a sprijinului financiar. Astfel, prin PODD vor fi finanțate nevoile de dezvoltare din următoarele sectoare: adaptarea la schimbările climatice

prin creșterea eficienței energetice și dezvoltarea sistemelor inteligente de energie, a soluțiilor de stocare și a adecvanței sistemului energetic; infrastructura de apă și apă uzată; economia circulară; conservarea biodiversităţii; calitatea aerului și decontaminarea siturilor poluate; managementul riscurilor. Prin PNRR se finanțează completarea SMID în mediul urban, infrastructuri specifice pentru creșterea capacității de reziliență a României la schimbările climatice și combaterea riscului de secetă, înmlăștinire, combaterea eroziunii solului și protecția împotriva fenomenelor extreme rare; ecologizarea unor situri poluate precum și pentru asigurarea accesului populației la serviciile de alimentare cu apă și canalizare, inclusiv investiții în sisteme alternative de management ape uzate menajere pentru aglomerările sub 2000 de locuitori; obținerea energiei verzi inclusiv din resurse regenerabile.

Municipiul Orăștie împreună cu localitățile învecinate care pot forma o Zona Urbană Funcțională, vor putea accesa în parteneriat finanțări pentru proiecte de gestionare a deșeurilor și implementarea sistemelor integrate de management a deșeurilor, proiecte de alimentare cu apă și canalizare cu condiția respectării principiului complementarității.

Acțiuni:

Proiectul de extindere a SMID Hunedoara (inclusiv fazare)/ economie circulară
Proiecte de infrastructură de apă și apă uzată (incluziv fazare) și de sisteme alternative de management ape uzate menajere pentru aglomerările sub 2000 de locuitori (localități ZUF)
Proiecte de investiții în crearea de capacități pentru energie verde
Proiecte de ecologizare a unor situri poluate, inclusiv refacerea ecosistemelor
Proiecte pentru combaterea riscului de secetă, de inundații, și a altor factori care au impact negativ asupra mediului
Proiecte pentru conservarea biodiversității
Proiecte pentru reabilitarea rețelelor de distribuție a energiei termice, îmbunătățirea sau înlocuirea instalațiilor individuale
Proiect pentru înființarea unui punct de colectare selectivă a deșeurilor

OS P2.2 Un municipiu în pas cu tehnologia

Măsura P2.2.1. Administrație inteligentă

Sporirea eficienței şi transparenței administrației publice şi îmbunătățirea mediului economic reprezintă priorități strategice pe termen scurt ce au ca scop o abordare eficientă a obstacolelor din calea creșterii economice şi a generării de locuri de muncă.

Municipiul Orăștie și instituțiile sale subordonate trebuie să asigure accesul cetățenilor și organizațiilor la servicii publice electronice, digitalizând procesele interne și eliminând astfel hârtia din circuitul documentelor. Este vitală crearea condițiilor de implicare a cetățenilor și organizațiilor în procesul decizional, ca de exemplu prin organizarea consultărilor și dezbaterilor publice, prin bugetarea participativă, prin diseminarea informațiilor necesare pentru asigurarea transparenței etc. cu alte cuvinte, municipiul trebuie să fructifice avantajele digitalizării în beneficiul cetățenilor. Conceptul de centru de inovare digitală și comunitară, de exemplu, care să asigure formarea populației în ceea ce privește competențele digitale și dezvoltarea durabilă va

stimula guvernarea participativă, adică implicarea comunității în administrarea orașului, prin semnalarea unor probleme și susținerea unor proiecte care să fie derulate de autoritatea publică, în beneficiul cetățenilor.

Acțiuni:

Proiecte de implementare a activității de digitizare, debirocratizare și transparentizare a actului administrativ și serviciilor pentru cetățeni
Proiecte de creare a unor aplicații și hărți interactive destinate publicului și partenerilor sociali și privati, date GIS patrimoniu
Proiecte de dezvoltare a competențelor digitale și specifice ale salariaților publici
Proiecte pentru guvernare participativă și parteneriate cu ONG

Măsura P2.2.2. Servicii publice inteligente (sănătate - social, educație, cultură, utilități etc)

Problemele curente cu care se confruntă sistemul educațional sunt: inadecvarea și insuficiența resurselor IT și lipsa unei strategii adecvate pentru abordarea instrumentelor de lucru mai ales la nivelul cadrelor didactice, a funcționarilor și a elevilor. În acest context, prin POCIDIF va fi susținută dezvoltarea unei rețele IT în fiecare școală, complementar cu proiectele finanțate în perioada 2014–2020 în special în contextul pandemiei COVID 19.

Digitizarea patrimoniului cultural are beneficii sociale, culturale și economice și este o soluție pentru prezervarea patrimoniului. Prin POCIDIF se vor finanța baze de date complete și actualizate privind starea monumentelor, cuprinzând scanare 3D, istoric, regim juridic, instrument de valorificare a potențialului existent și totodată de sprijin a grupurilor țintă de cetățeni naționali și europeni interesați fie de interacționare cu administrația națională și locală, fie de turismul cultural. Dezvoltarea viitoare a serviciilor culturale urbane trebuie obligatoriu însoțită de măsuri smart legate de digitizarea tuturor bunurilor culturale și alte aplicații specifice.

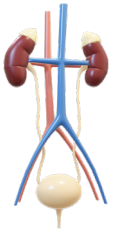

Dezvoltarea integrată a unor soluții de e-sănătate pentru standarde de interoperabilitate, pentru sarcini și funcții comune în sectorul sanitar, în special în domeniile strategice este prevăzută prin PO Sănătate. Autoritățile publice locale trebuie să asigure pentru unitățile sanitare din subordine procesul de digitalizare, în complementaritate cu proiectele strategice ce vor fi finanțate prin PO Sănătate. De asemenea, serviciile de asistență socială trebuie să urmărească același trend.

Introducerea conceptului smart în viața locuitorilor unui oraș si al comunelor înconjurătoare, are scopul de a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor și de a le oferi posibilitatea de a beneficia de noi moduri de a interacționa cu orașul. Iluminatul public digitizat, servicii de supraveghere video, amenajarea spațiilor urbane utilizând piese de mobilier inteligent sau elemente verzi, intervenții de digitizare a activității de colectare a deșeurilor sau a infrastructurii de apă canal – sunt proiecte care vor trebui implementate de către toate autoritățile urbane.

Municipiul Orăștie trebuie să prioritizeze toate investițiile smart în serviciile publice pe care le oferă cetățenilor săi, în strânsă corelare cu investițiile tradiționale, singură sau în parteneriat cu autoritatea județeană sau localitățile învecinate.

Acțiuni:

Proiecte de digitizarea a activității unităților sanitare și sociale din subordine
Proiecte de digitizare a procesului educațional pentru instituțiile de învățământ din subordine
Proiecte de digitizare a patrimoniului cultural și serviciilor de promovare turistic-culturală
Alte proiecte de smart city: iluminat public, siguranță publică, managementul deșeurilor, alimentare apă și apă uzată, mobilier urban, internet public gratuit, creștere competențe digitale ale cetățenilor, aplicații de monitorizare a consumului de energie, aplicații de monitorizare a cantității de deșeuri reciclate etc, sisteme de gestiune inteligentă a spațiilor verzi și altor spații publice, sisteme de fațade / acoperișuri verzi.

Măsura P2.2.3. Mobilitate urbană inteligentă

Decarbonizarea sistemelor de transport și mobilitate reprezintă o provocare stringentă pentru atenuarea schimbărilor climatice la nivel global și european și se integrează în strategii mai ample de orașe inteligente și durabile care vizează creșterea eficienței resurselor urbane și decarbonizare. Mobilitatea urbană este unul dintre domeniile care se pretează cel mai bine componenței digitale, inteligente.

Concomitent cu investițiile PMUD, Orăștie trebuie să implementeze proiecte smart care să se adreseze fiecărei componente a sistemului de mobilitate urbană. Considerăm că la acest moment, autoritățile publice locale, în special din orașele mici și mijlocii au nevoie de informații cu privire la acest domeniu, care se poate realiza prin analiza unor modele de bună practică, schimb de experiență, parteneriate cu societatea civilă sau autoritățile de la nivel superior, comunicarea cu mediul de afaceri sau asociativ care poate oferi soluțiile de digitizare etc.

Acțiuni:

Proiecte de digitizare pentru transportul public în comun
Proiecte de gestionare inteligentă a parcărilor
Proiecte smart pentru încurajarea circulației ecologice (pietonale, biciclete, vehicule electrice)
Proiecte smart pentru gestiunea traficului urban

OS P2.3 Un municipiu conectat

Măsura P2.3.1. Conectivitate și accesibilitatea la rețeaua TEN-T

La nivel regional, analiza socio-economică a PDR 2021–2027 arată faptul că starea tehnică a rețelei de drumuri publice este în general nesatisfăcătoare, doar 51% de km din totalul rețelei de drumuri fiind modernizați. În ceea ce privește siguranța rutieră, în Regiunea Vest, în anul 2018, s-au înregistrat 101 decedați per milion locuitori, aceasta fiind cea mai ridicată valoare de la nivelul regiunilor, situându-se peste valoarea înregistrată la nivel național (96 decedați per milion locuitori), lipsa infrastructurii adecvate fiind una dintre cauzele principale ale acestui fenomen îngrijorător. Variantele ocolitoare pentru municipiu au rolul de a proteja mediul înconjurător, și de a determina creștere economică prin atractivitatea pentru afaceri.

Municipiul Orăștie se află pe traseul rețelei TEN-T Core coridor nr. 8 Rhin – Dunăre (principal) prin intermediul coridorului rutier Constanța – București – Orăștie – Nădlac, iar prin intermediul rețelei feroviare acesta se situează pe traseul rețelei principală TEN-T Comprehensive (București – Brașov – Orăștie – Arad). Municipiul Orăștie beneficiază de conectivitate primară la cele două coridoare TEN-T. Municipiul Orăștie este deservit de linia dublă electrificată (parte a coridorului central TEN-T) Brașov – Arad. În cadrul municipiului accesul călătorilor la infrastructura feroviară este îngreunat de străzile de acces nemodernizate. Autogara Orăștie prezintă probleme de confort și oferă o imagine neatractivă a transportului public județean.
Creșterea conectivității municipiului Orăștie la rețeaua de transport transeuropean TEN-T este importantă pentru a ameliora starea economică și a asigura atragerea de investitori și forță de muncă în localitățile urbane.

Acțiuni:

Proiect de creștere a accesibilității la rețeaua TEN-T prin modernizarea drumurilor județene
Proiect de construire a unei variante ocolitoare a municipiului
Proiecte pentru implementarea unui sistem inteligent de management al traficului de-a lungul străzilor conectate de rețeaua TEN-T

Prioritatea 3 - Orăștie – un municipiu al oamenilor

Cea de a treia prioritate se referă în principal la componenta investițională a serviciilor publice care trebuie puse la dispoziția cetățenilor la un nivel de calitate ridicat, dar și la măsuri conexe necesare aceluiași scop, inclusiv. În condițiile unui declin demografic constant și a existenței unor comunități marginalizate, cu o populație marcată de tendința de emigrare a forței de muncă, atât pe plan extern cât și intern, primăria Orăștie trebuie să ia măsuri pentru a ridica standardul de viață al locuitorilor, și de a încuraja natalitatea. Sănătatea, educația și incluziunea socială sunt cei trei piloni pe care se poate construi o dezvoltare pentru cetățeni.

OS P3.1 Un municipiu bazat pe educație

Măsura P3.1.1. Creșterea calității serviciilor și infrastructurii educaționale destinate educației copiilor și elevilor

Chiar și pe fondul unei scăderi demografice, infrastructura educațională este subdimensionată și degradată, afectând accesul la educație și incluziune socială. Prevenirea abandonului școlar, creșterea includerii în sistemul de educație timpurie a copiilor, dotarea unităților de învățământ, dezvoltarea învățământului profesional și tehnic în acord cu cerințele pieței muncii, pregătirea pentru meseriile viitorului, creșterea experienței și gradului de calificare și instruire a personalului didactic și nedidactic – reprezintă provocări pe care administrația publică locală trebuie să le confrunte. Corelarea cu piața muncii este scăzută, nu există suficientă forță de muncă deținând competențe și abilități adecvate, inclusiv în perspectiva tranziției la economia verde. Municipiul Orăștie trebuie să se implice și să încurajeze parteneriate între unități de învățământ și agenți economici, organizații publice și private relevante. Primăria municipiului Orăștie trebuie să atragă finanțare nerambursabilă pentru reabilitarea, modernizarea și dotarea infrastructurii educaționale existente, însă și pentru extinderea acesteia. Astfel, construirea de creșe, grădinițe, a unui campus pentru învățământul profesional și tehnic, a unui centru comunitar pentru consilierea, educarea sau formarea tinerilor și copiilor pentru meseriile viitorului, reprezintă proiecte absolut necesare unei comunități care încă nu și-a consolidat identitatea și avantajele regionale. De proiectele destinate acestei măsuri trebuie să beneficieze, pe lângă copii și elevi, și personalul didactic de predare și auxiliar, de conducere, îndrumare și control, personalul cu atribuții în domeniul educației, altul decât cel didactic, dar și părinții/ reprezentanții legali/ tutorii acestora.

Acțiuni:

Proiecte de reabilitarea și dotare a infrastructurii de învățământ preuniversitar, profesional și tehnic
Proiecte de îmbunătățire a calității procesului de învățământ și a accesului elevilor la educația primară, secundară
Proiecte de creșterea accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic
Proiecte de extindere și reabilitare a infrastructurii dedicate educației preșcolară și ante preșcolară
Proiecte de îmbunătățire a participării copiilor la educația ante preșcolară și preșcolară
Proiecte de mobilitate a elevilor și profesorilor

Măsura P3.1.2. Creșterea calității serviciilor și infrastructurii educaționale destinate educației adulților

Crearea accesului egal la educație și formare profesională este cerința care stă la baza dezvoltării forței de muncă a comunității. Municipiul Orăștie va urmări în perioada următoare crearea tuturor condițiilor pentru dezvoltarea și diversificarea activității economice locale. Asigurarea utilităților,

facilităților pentru investitori, a unor resurse de muncă adecvate, calificate și care pot răspunde nevoilor identificate pe piața forței de muncă este un obiectiv important, iar primăria va trebui, pe de o parte să dezvolte să se plaseze ca și liant de comunicare între mediul privat și furnizorii de formare profesională. Formarea profesională trebuie să aibă o dezvoltare coerentă cu procesul diversificării economice și va trebui să prioritizeze meseriile și abilitățile viitorului. Municipiul Orăștie trebuie să își folosească avantajele generate de poziția geografică favorabilă, apropierea de alte orașe precum Timișoara, Arad, Sibiu sau Alba Iulia, dar și conectivitatea la rutele naționale de transport pentru a se consacra drept o destinație turistică de agrement, activitate pentru care nu există forță de muncă suficient calificată și ca un oraș care poate oferi facilități pentru relocarea unor afaceri sau pentru crearea unora noi (terenuri, utilități, accesibilitate). Ca urmare, educația adulților trebuie să aibă în vedere aceste oportunități și să asigure, prin calificările oferite, forța de muncă adecvată.

Acțiuni:

Proiecte pentru valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii
Proiecte de formare și reconversie profesională pentru adulți pentru a răspunde nevoilor pieței muncii, inclusiv formare antreprenorială și pentru meseriile viitorului
Proiecte de extindere, diversificare, reabilitare, modernizare și dotare a infrastructurii de educație și formare a adulților
Proiecte dezvoltate în parteneriat cu alte UAT-uri pentru atragerea forței de muncă tinere

OS P3.2 Un municipiu ce trăiește sănătos și în siguranță

Măsura P2.2.1. Dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de sănătate

În municipiul Orăștie, conform datelor INSSE, există o medie de 1,02 medici/1000 locuitori, din care un sfert în sistem privat, situată sub media națională de 2,76, și cu mult sub media UE. În ceea ce privește numărul de paturi/1000 locuitori, municipiul – cu un indice de 3,87 se încadrează în media națională (5.87), dar se situează sub media regională, 7,79, trebuind să avem în vedere că principala unitate sanitară, spitalul municipal, deservește în fapt o populație de aproximativ 40,000 atât din municipiul Orăștie, cât și din localitățile învecinate din județ.

Municipiul Orăștie trebuie să urmărească dezvoltarea serviciilor de asistență medicală primară și a celor în regim ambulatoriu. Având în vedere resursa de terenuri neutilizate la dispoziția municipalității, primăria poate colabora cu sectorul medical privat pentru facilitarea înființării unor unități sanitare noi, necesare, ca de exemplu un spital de pediatrie.

În ceea ce privește asistența medicală școlară, municipiul trebuie să modernizeze cabinetele existente, în număr de 7, să creeze altele noi, pentru a crește accesul și calitatea serviciilor asigurate copiilor și tinerilor, inclusiv prin înființarea cabinetelor stomatologice școlare de tip mobil.

Acțiuni:

Proiecte pentru modernizarea, extinderea și dotarea infrastructurii de sănătate
Proiecte pentru sprijinirea programelor de sănătate și dezvoltarea resurselor umane specializate
Proiecte pentru servicii medicale școlare
Proiecte pentru sprijinirea sectorului privat de sănătate

Măsura P2.2.2. Promovarea adaptării la schimbările climatice şi managementul riscurilor

În ceea ce privește managementul riscurilor, este în continuare nevoie de investiții în vederea asigurării unei societăți reziliente la riscuri și dezastre și adaptată la realitatea operațională. Astfel sunt necesare investiții privind prevenirea riscurilor, dar și de investiții ținând seama de nevoia comunității de a se adapta și recupera după un dezastru prin menținerea și reabilitarea structurilor și funcțiilor sale esențiale.

Acțiuni: Proiecte pentru creșterea capacității operaționale a ISU

OS P3.3. Un municipiu inclusiv

Măsura P3.3.1. Sprijinirea accesului egal la sănătate

Această măsura se referă la asigurarea accesului egal la servicii medicale pentru populația aparținând grupurilor vulnerabile, ca de exemplu populația de etnie romă, persoane fără venituri și fără acces la servicii de sănătate, persoane cu dizabilități, persoane în vârsta etc.

Conform PO Sănătate 2021-2027, în rândul populației Roma la nivel național, 50% din cetățenii în vârstă de peste 16 ani nu beneficiază de asigurare medicală în sistemul asigurărilor sociale de stat, dar situația este întâlnită și în afara acestei comunități. Asigurarea accesului echitabil la serviciile medicale preventive și curative este încă deficitară. Personalul din asistența medicală primară, asistența comunitară și serviciile oferite în regim ambulatoriu este insuficient pregătit în a oferi îngrijire persoanelor cu dizabilități mintale. Serviciile de reabilitare / recuperare pentru persoanele cu dizabilități sunt insuficiente și distribuite inegal teritorial, oferite în cea mai mare parte de furnizori privați non-profit, cu o reprezentare aproape inexistentă pentru adulți. Capacitatea de îngrijiri paliative este limitată și concentrată într-un număr redus de unități. Personalului angajat în asistența medicală comunitară - asistenți comunitari și mediatori sanitari este de asemenea insuficient.

Acțiuni:

Proiecte pentru creșterea accesului grupurilor vulnerabile la servicii medicale, inclusiv servicii de prevenție si curative
Proiecte pentru dezvoltarea serviciilor și infrastructurii în domeniul serviciilor de paliative și îngrijiri pe termen lung
Proiecte pentru dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de asistență medicală comunitară, inclusiv de consolidare a corpului de personal medical comunitar
Proiecte în parteneriat cu organizațiile non-guvernamentale pentru sănătatea grupurilor vulnerabile

Măsura P3.3.2. Creșterea accesului la servicii de asistență socială

Autoritatea publică locală trebuie să acționeze pentru protejarea dreptului la demnitate socială a grupurilor dezavantajate, pentru interesul copiilor aflați în situații de risc sau excluziune, al persoanelor vârstnice, al celor cu dizabilități, în contextul unui trend demografic negativ, al unei populații îmbătrânite, al unui fenomen migrationist sau al familiilor monoparentale care afectează viața copiilor. De asemenea, municipiul Orăștie trebuie să asigure locuințe sociale, ținând cont de solicitările venite din comunitate, cu atât mai mult cu cât deține terenuri disponibile.

Acțiuni:

Proiecte pentru construirea de locuințe sociale
Proiecte pentru copii și tineri aflați în situații dificile
Proiecte pentru tineri care părăsesc sistemul de protecție socială
Proiecte privind servicii suport pentru persoane vârstnice
Proiecte privind servicii suport pentru alte categorii de persoane vulnerabile
Proiecte pentru persoanele cu dizabilități

Măsura P3.3.3. Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității

Încă din perioada de programare 2014-2020, România, alături de alte state, implementează instrumentul denumit DLRC (Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității), ce are ca scop dezvoltarea zonelor marginalizate și implică mobilizarea comunităților dezavantajate, a organizațiilor locale în vederea participării active la identificarea și implementarea proiectelor menite să conducă la atingerea acestui obiectiv, presupunând formarea unui parteneriat local – Grup de Acțiune Locală (GAL) și implementarea unor Strategii de Dezvoltare Locală (SDL) adoptate prin metode participative.
Pentru zona dezavantajată din Orăștie, propunem următoarele:

Acțiuni:

Proiecte pentru construcția de locuințe sociale sau de necesitate
Proiecte pentru accesul la ocupare și păstrarea locului de muncă
Proiecte pentru incluziunea socială a persoanelor vulnerabile sau eliminarea riscului de excluziune socială, inclusiv de educație a adulților vulnerabili
Proiecte pentru educație și îngrijire copii
Proiecte pentru crearea sau extinderea infrastructurii socială și de sănătate

V. PORTOFOLIU DE PROIECTE

PRIORITATE/ OBIECTIV SPECIFIC/ MĂSURĂ

ACȚIUNI SAU PROIECTE	BENEFICIARI ȘI PARTENERI	VALOAREA ESTIMATĂ (EURO)	SURSA FINANȚARE	TERMEN
Prioritatea 1 - Orăștie – un municipiu competitiv/atractiv				
OS P1.1. Un municipiu atractiv				
Proiecte pentru restaurarea și punerea în valoare turistică a patrimoniului cultural • Reabilitare/consolidare cetăți/ monumente istorice • Reabilitare, consolidare și dotare Case de Cultură • Construirea unui cinematograf • Reabilitarea și modernizarea locuinței din Piața Victoriei și transformarea acesteia în muzeu de carte veche intitulat "Palia de la Orăștie"	**UAT Orăștie**		**CNI** **PNRR** **POR**	**2021-2027**
Dezvoltarea strategiei de marketing	**UAT Orăștie**		**POR**	**2021-2027**
• Panouri informative electronice (*gen TV, care să promoveze Municipiul Orăștie și locurile turistice)*				
Proiecte de amenajare și punere în valoare turistică a patrimoniului natural	**UAT Orăștie** **ONG uri**	**10.000.000**	**CNI** **PNRR** **POR**	**2021-2027**

Proiecte pentru renovarea, extinderea și diversificarea capacității de cazare Proiecte pentru dezvoltarea serviciilor conexe: alimentație publică, sport și relaxare, agrement urban	**Agenți economici**	**10.000.000**	**PNRR** **POR** **Buget de stat**	**2021-2027**
OS P1.2. Un municipiu care susține mediul de afaceri				

Măsura P1.2.1 Promovarea antreprenoriatului și economiei sociale

Proiecte pentru înființarea unor structuri de economie socială	**UAT Orăștie** **Camera de Comerț** **ONG uri**	**5.000.000**	**Bugetul de Stat** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte pentru înființarea unor start-up-uri	**UAT Orăștie** **Camera de Comerț** **ONG uri**	**5.000.000**	**Bugetul de stat** **POED** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte pentru înființarea unor incubatoare de afaceri Centru de consultanță pentru accesare finanțări pentru IMM-uri Crearea unui Coworking Space pentru întreprinderile locale și cele aflate în tranzit	**UAT Orăștie** **Camera de Comerț** **ONG uri**	**5.000.000**	**POR** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte pentru atragerea forței de muncă din orașele învecinate	**UAT Orăștie** **Alte UAT-uri**	**5.000.000**	**Bugetul local** **Bugetul de stat**	**2021-2027**

	Camera de Comerț **ONG uri**		**POR** **PNRR**	
Măsura P1.2.2 Condiții mai bune pentru investitori				
Proiecte pentru înființarea de parcuri industriale, centre logistice și de afaceri, transfer tehnologic și ecosisteme antreprenoriale Realizarea unei platforme industriale	**UAT Orăștie** **Camera de Comerț** **Institute de cercetare/ universități**	**20.000.000**	**POR** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte de promovare a ofertei producătorilor și afacerilor locale • **Portal, aplicație smart și broșură de prezentare a avantajelor pentru investitori (terenuri, forță de muncă, scutiri de taxe etc)** • **Piață agroalimentară online** • **Portal pentru promovarea afacerilor locale** • **Organizarea unui târg de afaceri, participarea la evenimente naționale și internaționale**	**UAT Orăștie** **CJ Hunedoara** **Camera de Comerț** **Agenți economici**	**3.000.000**	**POR** **PNRR** **POCIDIF** **Bugetul de stat**	**2021-2027**
Proiecte ale întreprinderilor pentru îmbunătățirea poziției pe piață și introducerea inovării, digitalizării și elementelor de eficiență energetică	**Agenți economici** **Camera de Comerț** **Institute de cercetare/ universități**		**PODD** **POR** **POCIDIF** **PNRR**	**2021-2027**

Proiecte pentru schimburi economice internaționale	**Agenți economici** **Camera de Comerț** **Institute de cercetare/ universități**		**INTERREG EUROPE**	**2021-2027**
Proiecte de susținere a sectorului agricol	**PFA/IMM/Cooperative**		**PNS**	**2027**
PRIORITATEA 2 - ORĂȘTIE – UN MUNICIPIU EUROPEAN				
OS P2.1 Un municipiu prietenos cu mediul				
Măsura P2.1.1. Asigurarea renovării parcului urban de clădiri în scopul reducerii emisiilor de carbon				
Proiecte pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor rezidențiale Proiecte pentru reabilitarea termică a clădirilor rezidențiale – blocuri	**UAT Orăștie** **Asociațiile de locatari**	**15.000.000**	**POR** **PNRR** **Buget Local, Buget De Stat**	**2021-2027**
Proiecte pentru consolidare și/sau creșterea eficienței energetice a clădirilor nerezidențiale publice • Creșterea eficienței energetice la clădirile publice (unități de învățământ, piețe etc) • Cresterea eficientei energetice a Colegiului National Aurel Vlaicu	**UAT Orăștie** **Instituții Publice**	**15.000.000**	**POR** **PNRR** **Buget Local, Buget de Stat**	**2021-2027**
Proiecte pentru creșterea eficienței energetice a clădirilor monument istoric	**UAT Orăștie** **Proprietari publici și privați**	**15.000.000**	**PNRR** **Buget Local, Buget de Stat**	**2027**

Proiecte de eficiență energetică în IMM-uri și măsuri de sprijin	**Agenți economici**	**15.000.000**	**PODD** **PNRR**	**2021-2027**

Măsura P2.1.2. Elaborarea și implementarea unui plan de regenerare urbană

Proiecte de amenajare a spațiilor verzi, parcurilor, grădinilor și zonelor de agrement • Reabilitare parcuri – reabilitarea parcului Tineretului • Extinderea spațiilor verzi • Reabilitarea zonei de agrement Sumustau • Reabilitare și modernizare stadion Dacia	**UAT Orăștie**	**10.000.000**	**POR** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte privind revitalizarea și / sau refuncționalizarea unor zone urbane degradate, slab utilizate sau abandonate • Reabilitarea zonei Unității Militare Dealul Mic pentru dezvoltarea de afaceri și zone de agrement	**UAT Orăștie**	**10.000.000**	**POR** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte privind clădirile și edificiile de utilitate publică degradate și a spațiilor din incinta acestora • Transformarea spațiilor de locuit în Eco-cartiere • Modernizarea/ reabilitarea/ reconfigurarea/ extinderea spațiilor publice și mobilier urban • Înlocuirea mobilierului urban învechit, extinderea rețelei de mobilier urban pe raza municipiului Orăștie	**UAT Orăștie**	**20.000.000**	**POR** **PNRR**	**2021-2027**

• Reabilitare / extindere/ modernizare clădiri publice în nZEB • Reabilitarea incintelor instituțiilor publice • Construirea unei piețe – proiect "Piața La Stadion" • Depozit agroalimentar pentru producătorii locali • Amenajarea spațiilor de vânzare la Piața Mare, inclusiv parcare și modernizare hală agroalimentară • Proiecte pentru calitatea aerului				

Măsura P2.1.3. Promovarea mobilității urbane durabile

Proiecte integrate pentru coridoare de mobilitate • **Modernizare străzi**	**UAT Orăștie**	**10.000.000**	**POR** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte pentru crearea, înființarea, modernizarea, extinderea și dotarea infrastructurii pentru deplasări nemotorizate și pietonale, sau pe baza de combustibili alternativi • Construire Pistă de bicicleta • Infrastructura pentru deplasări nemotorizate – benzi dedicate • Realizarea unor statii de reincarcare electrice • Realizare staţii închiriere trotinete electrice și biciclete electrice și dotarea cu mijloace de transport electrice	**UAT Orăștie**	**10.000.000**	**POR** **PNRR**	**2021-2027**

• Proiecte de montare de marcaje tactile pentru nevăzători la principale treceri de pietoni din municipiul Orăștie Modernizarea trotuarelor pe străzile T. Vladimirescu, Libertății, Căstăului, Pricazului bl.4, Dominic Stanca, Viilor Modernizarea următoarelor străzi: Str. Luncii, Str. General Zărnescu, str. Gării, Aleea legătură str. Gării - str. Unirii, Alee prelungire str. Vânătorilor, Tronson str. Crișan, Str. legătură între str. Gheorghe Doja cu str. Tudor Vladimirescu, Căstăului, Grădiștei, Gheorghe Lazăr, Podul Cetății, Luminii, Octavian Goga, Nicolae Bălcescu, George Coșbuc, Pricazului, Nicolae Titulescu, Erou Ovidiu Munteanu				
Proiecte pentru dezvoltarea și optimizarea sistemelor de transport public • **Schimbarea și extinderea parcului de vehicule destinate transportului public** • **Realizarea de benzi dedicate transportului public**	**UAT Orăștie**	**10.000.000**	**POR** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte pentru o politica sustenabilă de parcare • **Modernizare parcări - bl. 40. str. Gării, parcări Bl. ANL 81, 82, str. Pricazului** • **Crearea de parcaje subterane/ supraterane și realizarea de spații verzi pe terenurile eliberate de autovehicule**	**UAT Orăștie**	**5.000.000**	**POR** **PNRR**	**2021-2027**

• **Gestionarea și monitorizarea inteligentă a locurilor de parcare** • **Amenajarea locurilor de parcare pentru autoturisme din cartiere blocuri și zone de case**				
Măsura P2.1.4. Dezvoltarea infrastructurii de mediu				
Proiectul de extindere a SMID Hunedoara (inclusiv fazare)/ economie circulară	**CJ Hunedoara** **UAT Orăștie**	**15.000.000**	**PNRR** **PODD**	**2021-2027**
Proiecte de infrastructură de apă și apă uzată (incluziv fazare) și de sisteme alternative de management ape uzate menajere pentru aglomerările sub 2000 de locuitori (localități ZUF) • **Extindere rețele de apă și canalizare** • **Modernizarea stației de tratare a apei Activitatea Goscom** • **Canalizare menajeră pe str. Codrului, str. N. Văideanu** • **Reabilitare și modernizarea stației de tratare a apei** • **Înlocuirea conductei de aducțiune apă potabilă**	**UAT Orăștie** **UAT din ZUF**		**POIM** **PNRR**	**2021-2027**

Proiecte de investiții în crearea de capacități pentru energie verde • **Proiecte pentru producerea de energie electrică sau termică din resurse de bio-masă;** • **Proiecte care vizează crearea de instalații industriale private pentru producerea energiei din deșeuri;** • **Proiecte de mică capacitate (maxim 1.000 kw) de producere a energiei din surse solare sau eoliene** • **Realizarea unui parc cu panouri fotovoltaice** • **PARC ECO INDUSTRIAL HUB DE ENERGIE VERDE**	**Agenți economici** **UAT Orăștie**	**20.000.000**	**Buget de stat** **Fonduri SEEA**	**2021-2027**
Dezvoltarea, modernizarea și completarea sistemelor de management integrat al deșeurilor municipale Dezvoltarea unor insule ecologice digitalizate pentru colectarea selectivă a deșeurilor la nivel local Colectarea selectivă și ecologizarea depozitelor de deșeuri din municipiul Orăștie • **Înființarea unui punct de colectare selectivă a deșeurilor**				

Proiecte de ecologizare a unor situri poluate, inclusiv refacerea ecosistemelor Proiecte pentru combaterea riscului de secetă, de inundații, și a altor factori care au impact negativ asupra mediului Proiecte pentru conservarea biodiversității	**Proprietari terenuri** **ANIF** **ROMSILVA** **Administratori Arii Protejate**	**10.000.000**	**PODD** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte pentru reabilitarea rețelelor de distribuție a energiei termice, îmbunătățirea sau înlocuirea instalațiilor individuale Proiecte de extindere și modernizare rețele de gaz	**UAT Orăștie**	**10.000.000**	**PODD**	**2027**

OS P2.2 Un municipiu în pas cu tehnologia

Măsura P2.2.1. Administrație inteligentă				
Proiecte de implementare a activității de digitizare, debirocratizare și transparentizare a actului administrativ și serviciilor pentru cetățeni Proiecte de creare a unor aplicații și hărți interactive destinate publicului și partenerilor sociali și privați, date GIS patrimoniu Elaborarea și actualizarea documentației de urbanism PLAN URBANISTIC GENERAL în format digital	**UAT Orăștie**	**5.000.000**	**PNRR** **POR** **Fonduri SEEA**	**2021-2027**

Proiecte de dezvoltare a competențelor digitale și specifice ale salariaților publici Proiecte pentru guvernare participativa si parteneriate cu ONG				
Măsura P2.2.2. Servicii publice inteligente (sănătate - social, educație, cultură, utilități etc)				
Proiecte de digitizare a activității unităților sanitare și sociale din subordine Proiecte de digitizare a procesului educațional pentru instituțiile de învățământ din subordine Proiecte de digitizare a patrimoniului cultural și serviciilor de promovare turistic-culturale	**UAT Orăștie** **Serviciul de Asistență Socială** **Unități sanitare** **Instituții de învățământ**		**POCIDIF** **PNRR** **POR** **Fonduri SEEA**	**2021-2027**
Smart City: iluminat public inteligent cu infrastructura aferentă, siguranță publică – supraveghere video inteligentă, managementul deșeurilor, alimentare apă și apă uzată, mobilier urban, internet public gratuit, creștere competențe digitale ale cetățenilor, aplicații de monitorizare a consumului de energie, aplicații de monitorizare a cantității de deșeuri reciclate etc, sisteme de gestiune inteligentă a spațiilor verzi și altor spații publice, sisteme de fațade / acoperișuri verzi.	**UAT Orăștie** **CJ Hunedoara**	**10.000.000**	**PNRR** **POR**	**2021-2027**
Proiecte de creștere a siguranței cetățenilor prin extinderea sistemului de supraveghere video în mai multe zone din municipiul Orăștie				

Proiecte de implementare de sisteme SMART (bănci cu încărcătoare pentru telefon și încărcător electric pentru mașini-parcare Goscom)				
ATM pentru încasarea taxelor și impozitelor în municipiul Orăștie				
Măsura P2.2.3. Mobilitate urbană inteligentă				
Proiecte de digitizare pentru transportul public în comun Proiecte de gestionare inteligentă a parcărilor Proiecte smart pentru încurajarea circulației ecologice (pietonale, biciclete, vehicule electrice) Proiecte smart pentru gestiunea traficului urban	**UAT Orăștie**	**10.000.000**	**PNRR** **POR**	**2021-2027**
OS P2.3 Un municipiu conectat				
Măsura P2.3.1. Conectivitate și accesibilitatea la rețeaua TEN-T				
Proiect de creștere a accesibilității la rețeaua TEN-T prin modernizarea drumurilor județene	**CJ Hunedoara**	**40.000.000**	**POR**	**2027**
Proiect de construire a unei variante ocolitoare a municipiului	**CNAIR**	**20.000.000**	**POT** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte pentru implementarea unui sistem inteligent de management al traficului de-a lungul străzilor conectate de rețeaua TEN-T	**UAT Orăștie** **CJ Hunedoara**	**15.000.000**	**POR**	**2021-2027**

Prioritatea 3 - Orăștie – un municipiu al oamenilor

OS P3.1 Un municipiu bazat pe educație

Măsura P3.1.1. Creșterea calității serviciilor și infrastructurii educaționale destinate educației copiilor și elevilor

Proiecte de reabilitare și dotare a infrastructurii de învățământ preuniversitar, profesional și tehnic: • **Modernizare, reabilitare și dotare grădinițe, școli, licee** Proiecte de îmbunătățire a calității procesului de învățământ și a accesului elevilor la educația primară, secundară Proiecte de dotare cu echipamente specifice a locurilor de joacă din grădinițe Reabilitare, modernizare și dotare a Școlii Gimnaziale "Dominic Stanca" Centru educațional pentru integrarea socială și profesională în Orăștie Reabilitarea, modernizarea și dotarea "Grădiniței cu povești" și transformarea în grădinița cu program prelungit Înființarea unui centru de servicii educaționale complementare pentru copii preșcolari	**UAT Orăștie** **ISJ Hunedoara**	**25.000.000**	**POR** **PNRR** **POEO**	**2021-2027**

Construcția, dotarea și digitalizarea "Creșă nouă" cu program prelungit în municipiul Orăștie • **Campus Universitar – Înființare secție universitate**				
Proiecte de creștere a accesibilității, atractivității și calității învățământului profesional și tehnic • **Consolidare, modernizare, reabilitare și dotare – liceu** • **Campus învățământ dual** • **Construire bazin de înot didactic/infrastructură educațională** • **Introducerea de sisteme și soluții informatice în școlile din municipiul Orăștie** • **Reabilitarea, modernizarea și dotarea internatelor şcolare**	**UAT Orăștie** **ISJ Hunedoara** **Agenți economici**	**25.000.000**	**CNI** **POR** **PNRR** **POEO**	**2021-2027**
Proiecte de extindere și reabilitare a infrastructurii dedicate educației preșcolară și antepreșcolară • **Modernizare, reabilitare și dotare a imobilului – Gradinița** Proiecte de îmbunătățire a participării copiilor la educația ante preșcolară și preșcolară	**UAT Orăștie** **ISJ Hunedoara**	**25.000.000**	**POR** **PNRR** **POEO**	**2021-2027**
Proiecte de mobilitate a elevilor și profesorilor	**UAT Orăștie**	**25.000.000**	**POR**	**2021-2027**

Achiziția de autobuze electrice pentru transportul elevilor Construire de locuințe profesionale	**ISJ Hunedoara**		**PNRR** **POEO** **Erasmus**	
Măsura P3.1.2. Creșterea calității serviciilor și infrastructurii educaționale destinate educației adulților				
Proiecte pentru valorificarea potențialului tinerilor pe piața muncii Proiecte de formare și reconversie profesională pentru adulți pentru a răspunde nevoilor pieței muncii, inclusiv formare antreprenorială și pentru meseriile viitorului Proiecte de extindere, diversificare, reabilitare, modernizare și dotare a infrastructurii de educație și formare a adulților Proiecte pentru atragerea forței de muncă din orașele învecinate	**UAT Orăștie** **Alte UAT-uri** **Furnizori privați și publici de formare profesională**	**10.000.000**	**POEF** **PNRR**	**2021-2027**
OS P3.2 Un municipiu ce trăiește sănătos și în siguranță				

Proiecte pentru modernizarea, extinderea și dotarea infrastructurii de sănătate • **Dotare cabinete de specialitate** • **Reabilitare, consolidare și dotare Spital Municipal** • **Modificarea structurii spitalului prin introducerea liniei de gardă de terapie intensivă și de radiologie și imagistică medical** • **Echiparea saloanelor din Spitalul Municipal Orăștie cu mobilier nou – paturi, noptiere și echipamente medicale de salon** • **Crearea în curtea spitalului a unui parc de energie regenerabilă pentru completarea cu necesarul de panouri fotovoltaice și automatizarea privind asigurarea de curent în raport cu producția realizată** • **Facilități pentru asigurarea necesarului de personal pentru structurile spitalului în funcție de necesități – urgență, terapie intensivă etc.** • **Construirea de case pentru specialiști sănătate** • **Cresterea eficientei energetice a cladirii Policlinicii și transformarea acesteia în centru de medicina de familie**	**UAT Orăștie** **Unități sanitare** **Medici specialiști**	**30.000.000**	**PNRR** **POS** **CNI**	**2021-2027**

Proiecte pentru servicii medicale școlare	**UAT Orăștie** **ISJ** **Instituții de învățământ**	**5.000.000**	**PNRR** **POS**	**2021-2027**
Proiecte pentru sprijinirea sectorului privat de sănătate	**Agenți economici**		**POR** **POS** **PNRR**	**2021-2027**
Proiecte pentru sprijinirea programelor de sănătate și dezvoltarea resurselor umane specializate	**Unități sanitare** **DSP** **MS**		**POS**	**2027**

Măsura P3.2.2. Promovarea adaptării la schimbările climatice şi managementul riscurilor

Proiecte pentru creșterea capacității operaționale a ISU	**IGSU** **ISU Hunedoara**	**3.000.000**	**PODD**	**2027**

OS P3.3. Un municipiu inclusiv

Măsura P3.3.1. Sprijinirea accesului egal la sănătate

Proiecte pentru creșterea accesului grupurilor vulnerabile la servicii medicale, inclusiv servicii de prevenție și curative • **Caravana sănătății: unități sau laboratoare mobile**	**UAT Orăștie** **Unitati medicale si sociale** **ONG**	**1.000.000**	**POS** **PNRR** **POIDS**	**2021-2027**

Proiecte pentru dezvoltarea serviciilor și infrastructurii în domeniul serviciilor de paliative și îngrijiri pe termen lung • **Construirea unui cămin pentru vârstnici în municipiul Orăștie**	**UAT Orăștie**	**4.000.000**	**POS** **PNRR** **POIDS**	**2021-2027**
Proiecte pentru dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de asistență medicală comunitară, inclusiv de consolidare a corpului de personal medical comunitar • **Construirea unui centru medical integrat** • **Dezvoltarea rețelei de mediatori sanitari și de asistenți medicali comunitari**	**Unități medicale și sociale**	**2.000.000**	**POS** **PNRR** **POIDS**	**2021-2027**
Proiecte în parteneriat cu organizațiile non-guvernamentale pentru sănătatea grupurilor vulnerabile	**UAT Orăștie** **Unități medicale și sociale** **ONG uri**		**POS** **PNRR** **POIDS** **Fonduri SSE**	**2021-2027**

Măsura P3.3.2. Creșterea accesului la servicii de asistență socială

Proiecte pentru construirea de locuințe sociale	**UAT Orăștie**	**5.000.000**	**POIDS** **ANL**	**2027**
Proiecte pentru copii și tineri aflați în situații dificile	**UAT Orăștie** **DGASPC Hunedoara**	**10.000.000**	**POIDS** **PNRR**	**2027**

Proiecte pentru tineri care părăsesc sistemul de protecție socială Proiecte privind servicii suport pentru persoane vârstnice și alte categorii vulnerabile Proiecte pentru persoanele cu dizabilități			**Fonduri SEE**	
Măsura P3.3.3. Dezvoltare Locală plasată sub Responsabilitatea Comunității				
Proiecte pentru construcția de locuințe sociale sau de necesitate Proiecte pentru accesul la ocupare și păstrarea locului de muncă Proiecte pentru incluziunea socială a persoanelor vulnerabile sau eliminarea riscului de excluziune socială, inclusiv de educație a adulților vulnerabili Proiecte pentru educație și îngrijire copii Proiecte pentru crearea sau extinderea infrastructurii socială și de sănătate		**20.000.000**	**POIDS** **PNRR**	**2021-2027**

VI. IMPLEMENTAREA ȘI MONITORIZAREA STRATEGIEI

În inițierea procesului de planificare strategică la nivel local, consiliului local şi primăriei le revine, în conformitate cu prevederile Codului administrativ un rol deosebit de important. Fiind direct responsabile de elaborarea şi punerea în aplicare a planurilor de dezvoltare locală, aceste autorități trebuie să acorde o importanță sporită îmbunătățirii standardelor de calitate în reglementare pentru atingerea obiectivelor propuse, implicit din perspectiva elaborării de politici publice menite să susțină dezvoltarea durabilă a comunității.

Raporturile dintre autoritatea administrației publice locale şi autoritățile administrației publice de la nivel județean se bazează pe principiile autonomiei, legalității, responsabilității, cooperării şi solidarității în rezolvarea problemelor întregului județ. Deținând în principal rol deliberativ, exercitat inclusiv prin aprobarea planurilor şi strategiilor inițiate la nivelul acestui palier administrativ, Consiliul Local al Municipiului Orăștie este format dintr-un număr de 20 consilieri locali. Aparatul propriu de specialitate funcţionează în baza unei organigrame care cuprinde compartimente, servicii şi direcții stabilite astfel încât atribuțiile care revin autorității publice locale, conform legii administrației publice, să poată fi puse în practică, dar şi ţinându-se cont de caracteristicile şi nevoile specifice ale localităţii.

Astfel, menționăm existenţa unui Birou Dezvoltare Locală și Proiecte. Primarul participă la ședințele consiliului şi are dreptul să îşi exprime punctul de vedere asupra tuturor problemelor înscrise pe ordinea de zi, punctul de vedere al primarului se consemnează în mod obligatoriu, în procesul verbal de ședință. Primarul prezintă consiliului local, în primul trimestru, un raport anual privind starea economică, socială şi de mediu a unității administrativ-teritoriale; prezintă, la solicitarea consiliului local, alte rapoarte şi informări; elaborează proiectele de strategii privind starea economică, socială şi de mediu a unității administrativ-teritoriale şi le supune aprobării consiliului local.

În realizarea strategiei, cetățenii Municipiului Orăștie au fost consultați, centralizarea răspunsurilor aflându-se în **Anexa nr. 1**

O echipă din cadrul primăriei va fi responsabilă de monitorizarea implementării Strategiei. Aceasta va informa lunar primarul cu privire la stadiul realizării proiectelor propuse. Abordarea pusă în aplicare pentru proiectele aferente Strategiei se bazează pe procedurile metodei Plan-Do-Check-Act PDCA (Planifică - Realizează - Verifică - Acționează), sau ciclul Deming, care ne va permite să monitorizăm și să sporim eficiența proceselor interne și totodată să asigurăm posibilitatea îmbunătățirii continue în vederea atingerii obiectivelor stabilite în cadrul proiectului.

Metoda sau procesul PDCA reprezintă un ghid metodologic fundamental pentru activitățile de verificare internă, verificare care va fi privită ca o metodă de conservare a nivelului de performanță a unei activități și de îmbunătățire a potențialului său. Pentru fiecare activitate, procedura generală adoptată se va baza pe următoarele etape:

- "Planifică" – activitatea constă în identificarea în detaliu a activităților care urmează să fie desfăşurate prin definirea amănunțită a resurselor umane, tehnice și financiare care trebuie să fie folosite;

- „Realizează” – activitatea constă în implementarea activităților identificate;
- "Verifică" – activitatea constă în verificarea rezultatelor acțiunilor puse în aplicare prin compararea lor cu obiectivele preconizate
- "Acționează"– activitatea constă în:
    - validarea și consolidarea activităților implementate și finalizate în cadrul contractului, atunci când pasul „Verifică” a fost încheiat cu succes;
    - parcurgerea unui nou ciclu PDCA, în cazul în care rezultatele obținute în pasul „Verifică” nu au fost satisfăcătoare.

Pentru minimizarea riscurilor avem în vedere următoarele:

- Se va aplica o strategie proactivă de management al riscurilor; managementul riscurilor va fi integrat în managementul de zi cu zi al proiectului
- Pentru eficientizarea minimizării riscurilor se va avea în vedere că riscurile pot apărea din mai multe direcții: din prioritizări (ale activităților și acțiunilor), planificare, comunicare, viziune și obiective, schimbări în management sau situații de criză.
- Inventarierea riscurilor și o evaluare a acestora conform matricii de acceptabilitate (impact versus probabilitate).

Pe lângă metoda de mai sus, în implementarea activităților propuse pentru realizarea obiectivelor se va respecta și modelul de proiectare și măsurare oferit de Project Cycle Management. Conform modelului–cadru care organizează procesul de implementare, activitățile de implementare vor fi proiectate, derulate și măsurate prin indicatori ai categoriilor managementul financiar, managementul resurselor umane, managementul integrator al proiectului, managementul calității, managementul timpului, managementul comunicării, SWOT, managementul conflictelor, managementul riscurilor, analiza de impact.

Echipa din cadrul primăriei responsabilă de monitorizarea implementării Strategiei, va avea în vedere următoarele aspecte:

- va verifica stadiul elaborării documentațiilor tehnico-economice aferente obiectivelor/ proiectelor de investitii finanțate din fonduri publice.
- în cazul documentațiilor deja elaborate sau care urmează a fi finalizate se va verifica conținutul cadru în conformitate cu HG nr. 28/ 2008 sau HG nr. 907/2016.
- verificarea conținutului cadru al documentațiilor are ca scop verificarea respectării structurii acestora conform legislației în vederea preîntâmpinării eventualelor respingeri în cazul depunerii lor spre solicitarea finanțării
- urmărirea publicării ghidurilor aferente liniilor de finanțare potrivite tipurilor de proiecte ce urmează a fi elaborate

- verificarea condițiilor eligibilității unității administrativ teritoriale sau a instituțiilor subordonate pentru depunerea de proiecte relevante conform portofoliului din cadrul strategiei și nu numai
- În cadrul etapei de implementare se vor realiza acţiunile, activităţile, măsurile și proiectele concrete de implementare. Fiecare proiect va conţine obiective stricte, planul activităţilor necesare, perioada de desfășurare, persoanele responsabile în proiect și partenerii implicaţi în realizarea proiectului, sursele de finanţare.

Etapa de implementare, monitorizare și control reprezintă sistemul de realizare a proiectelor, programelor și politicilor prevăzute în strategie și de colectare și raportare a informaţiilor asupra defășurării proiectelor și asupra succesului și impactului acestora relativ la dezvoltarea comunităţii. Scopul monitorizării și evaluării implementării strategiei:

- *evaluarea atingerii obiectivelor în timp util și în bugetul alocat*
- *constatarea durabilităţii proiectelor implementate*

Monitorizarea implementării strategiei, ca întreg, și a acțiunilor concrete urmărește realizarea obiectivelor în contextul acțiunilor/activităților propuse, a resurselor umane, materiale și financiare alocate, respectarea planificărilor în timp, buna funcționare a parteneriatelor generale sau individuale pe proiecte, performanțele echipelor de implementare, etc.

În cazul apariției de devieri de la planificare, a situațiilor de criză sau de forță majoră, modificări ale elementelor de precondiție, apariția de reacții negative sau neașteptate din partea participanților la strategie sau proiect, etc. activitatea de monitorizare va genera acțiuni de ajustare – restructurare – alocări suplimentare, prin care să se asigure cele mai eficiente și raționale soluții de remediere și readucere a Strategiei sau proiectelor pe sensul de implementare prevăzut și, astfel, să se asigure realizarea impactului așteptat.

Echipa din cadrul primăriei va realiza un sistem de evaluare prin care să se aprecieze în ce măsură Strategia și proiectele componente și-au atins obiectivele propuse, iar rezultatele tangibile și intangibile sunt cele prevăzute, în termeni de eficiență, calitate și cantitate. Evaluarea se poate efectua atât la început la momentul în care se decide asupra oportunității unui proiect pentru a se vedea potențialul impact al acțiunii și corectitudinea presupunerilor, dar și la sfârșit, sau ulterior implementării proiectului, în vederea îmbunătățirii deciziilor pentru procesul investițional în viitor.

Anexa nr. 1

Centralizare rezultate

Chestionar privind identificarea și analiza nevoilor comunității locale din Municipiul ORĂȘTIE

În vederea stabilirii cu acuratețe a unora dintre prioritățile de investiții, precum și pentru a face o comparație între nevoile identificate de către comunitatea locală și cele identificate de către primărie, au fost aplicate chestionare locuitorilor.

Instrumentul a cuprins o serie de 9 întrebări. La sfârșit au fost colectate 370 de chestionare. Vă prezentăm în cele ce urmează opiniile respondenților privind prioritățile de investiții și de dezvoltare, așa cum reies din chestionare, pentru acestea regăsindu-se corespondentul și în lista de proiecte viitoare ale UAT Municipiul Orăștie:

1. Vârsta dumneavoastră este:

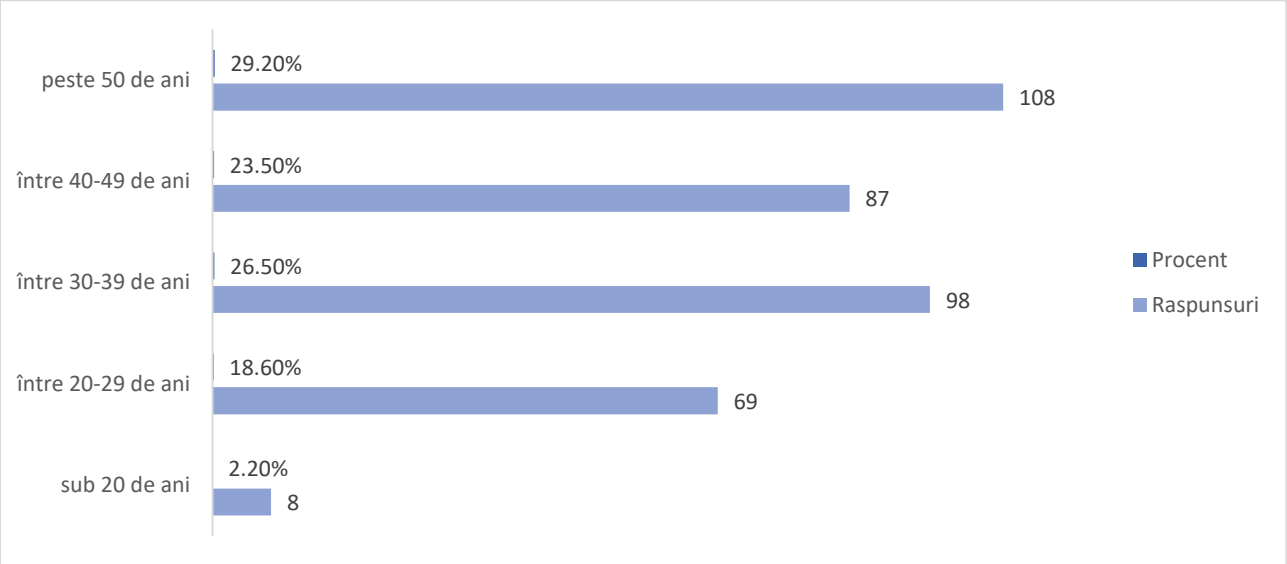

2. Sexul:

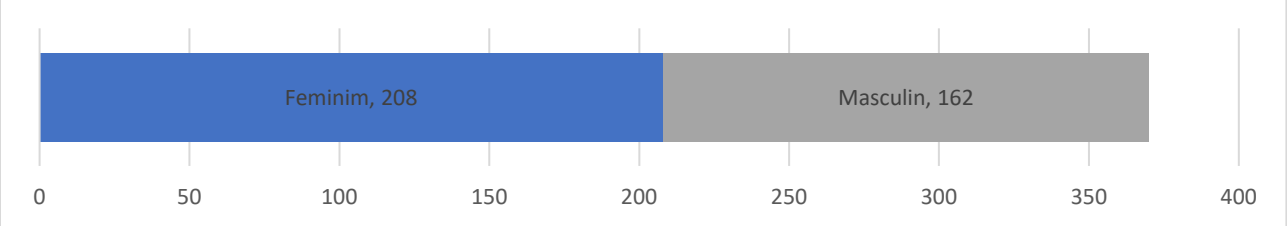

3. Ultimul nivel de educație absolvit

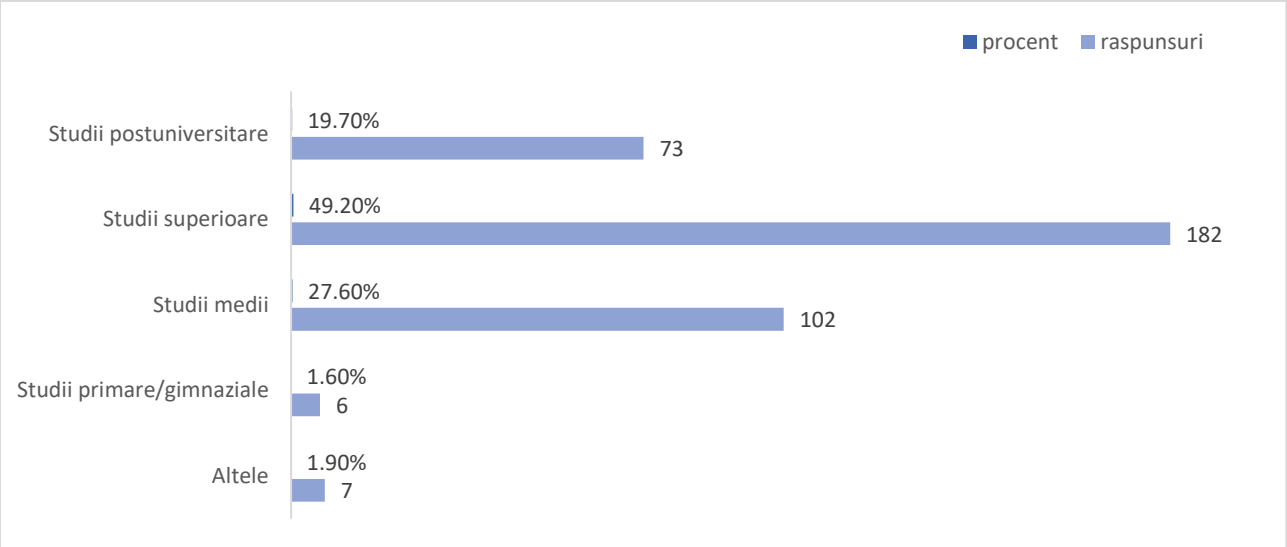

4. Care este statutul ocupațional al dumneavoastră?

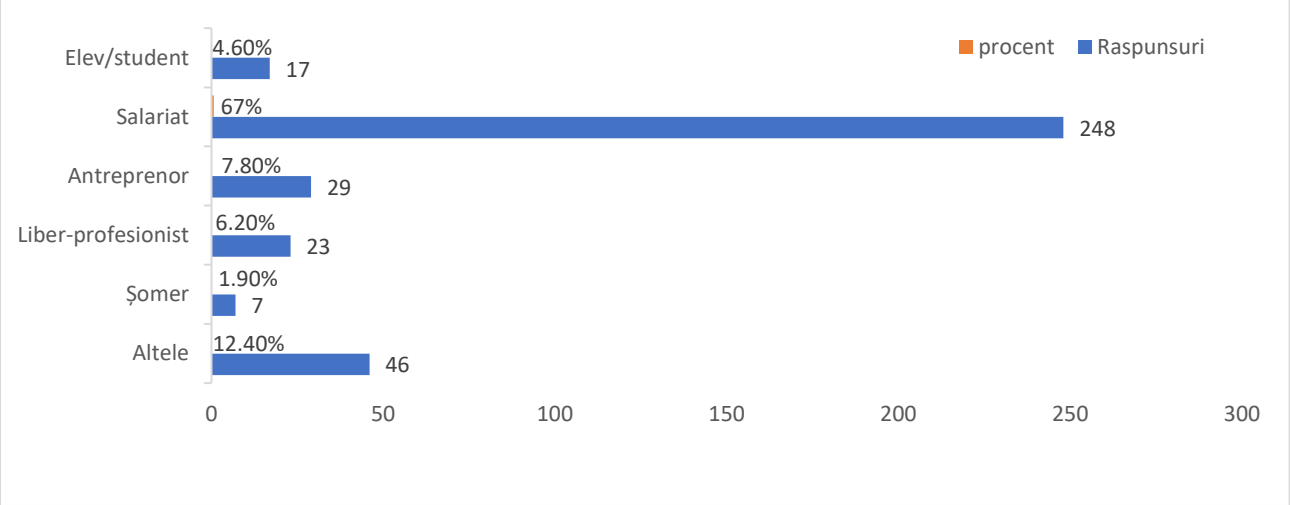

5. Pe o scară de la 1 la 5 cât de mulțumit sunteți de următoarele aspecte, unde 1 semnifică ”deloc”, iar 5 ”foarte mult”?

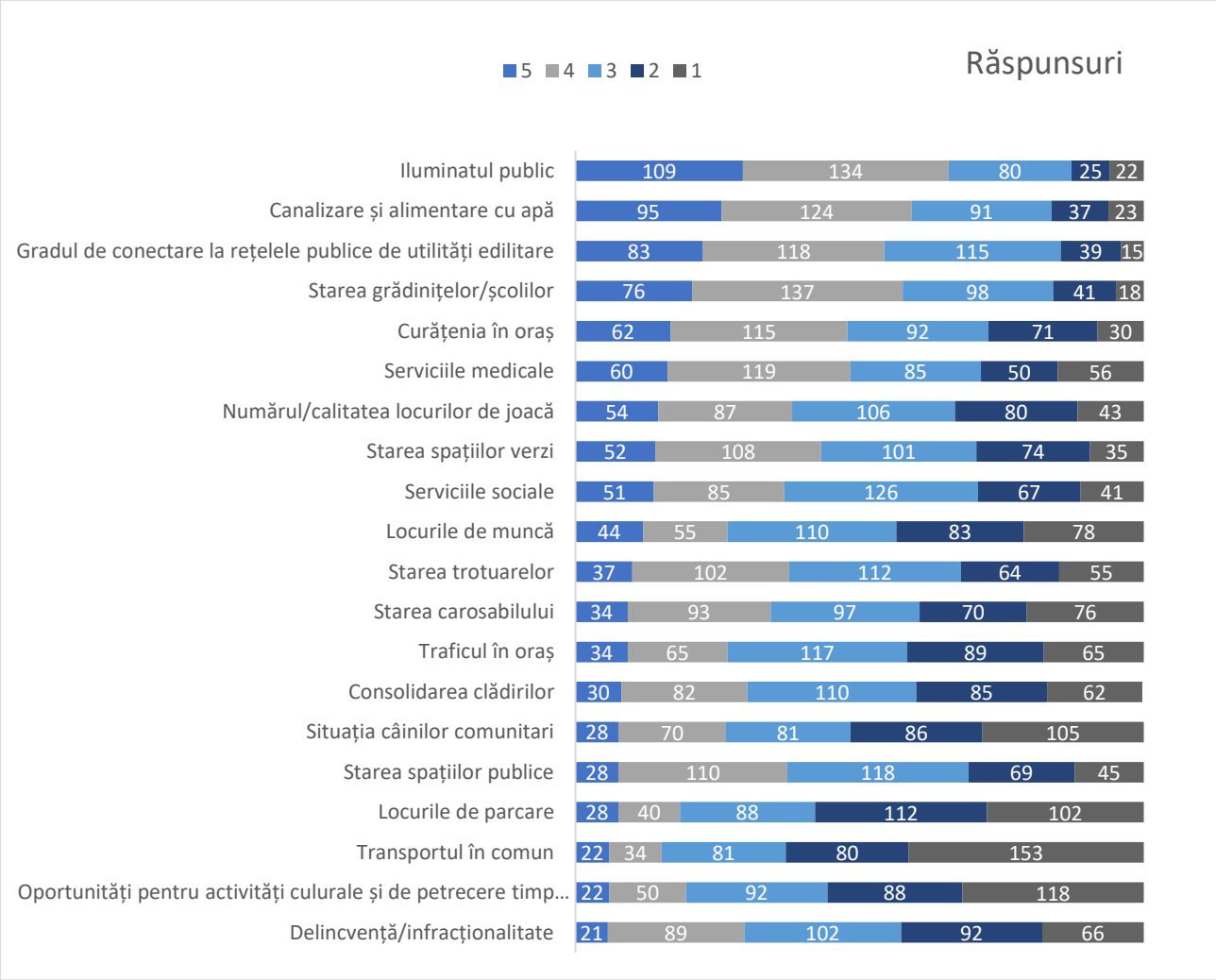

6. Care consideraţi că este principala cauză a problemelor existente la nivelul Municipiului Orăştie?

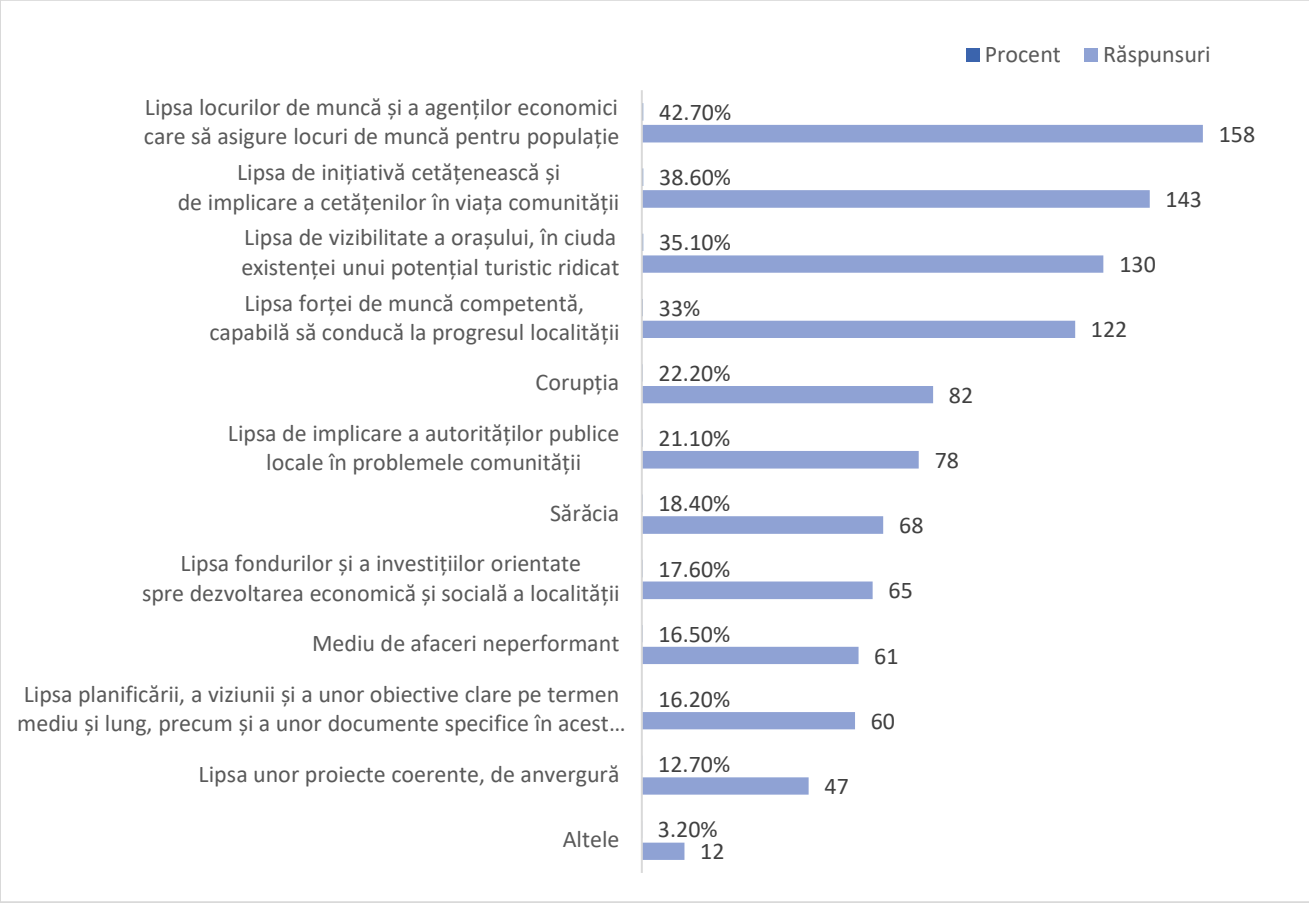

7. Care consideraţi că este cea mai importantă sursă de poluare în Municipiul Orăştie?

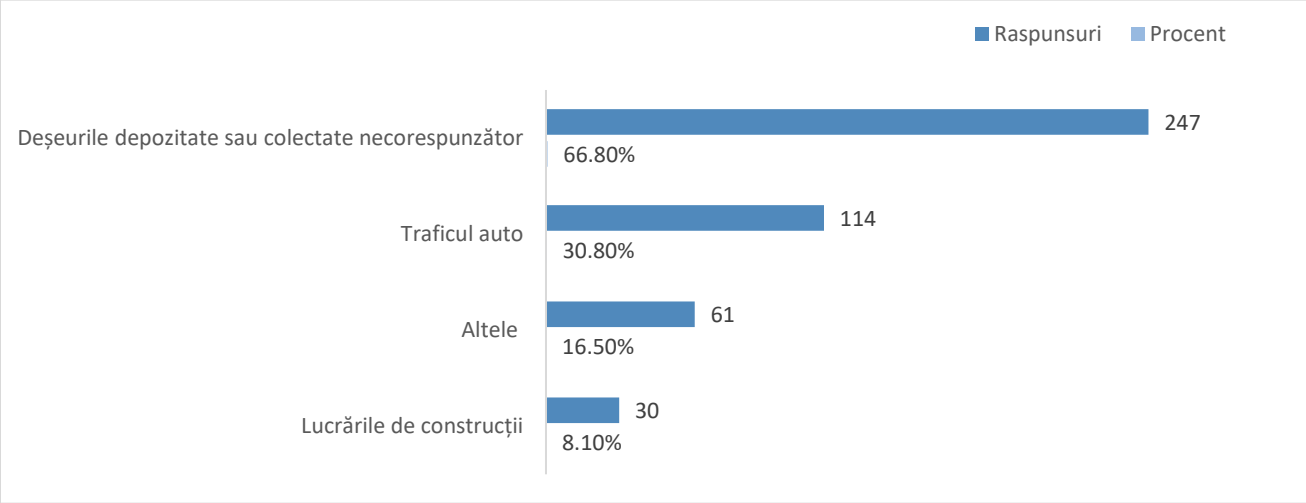

8. Pe o scară de la 1 la 5 cât de importante consideraţi că sunt următoarele priorităţi de investiţii:

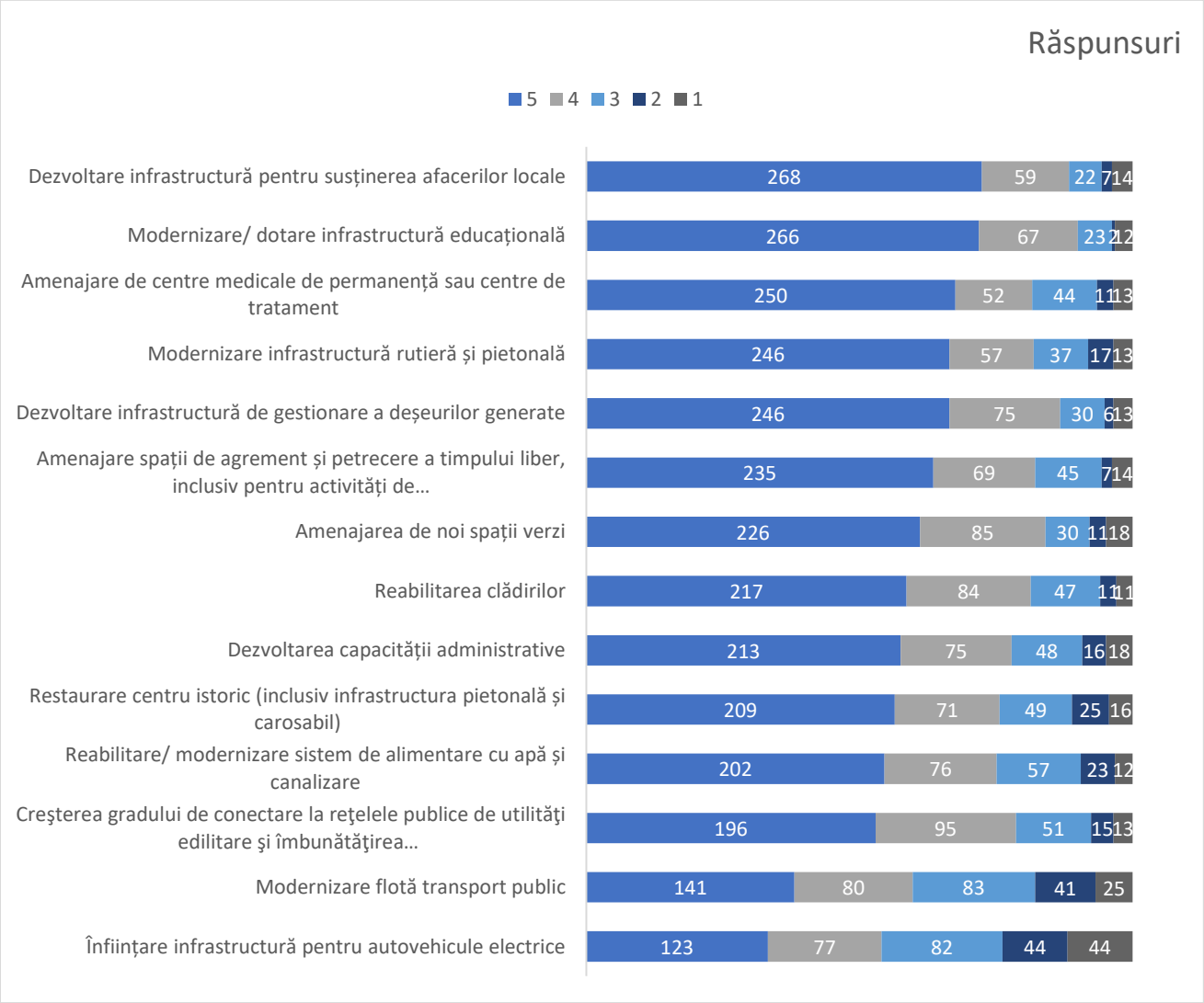

9. Din punctul dumneavoastră de vedere, menționați care ar fi primele 3 priorități/proiecte (domenii) în care ar trebui să se investească în perioada 2021-2027.

- ✓ Activităţi culturale şi crearea de noi locuri de munca prin atragerea de noi investitori
- ✓ Activităţi pentru copii
- ✓ Aducerea firmelor în Orăștie
- ✓ Alocare de fonduri pentru reabilitare totală a străzilor
- ✓ Amenajarea locuri parcare, a străzilor și a creșelor pentru copii
- ✓ amenajare cimitir - trotuar, iluminat, containere gunoi, amplasarea mai multor camere de supraveghere si in interiorul municipiului, urgentarea proiectului de reabilitare a casei de cultura in vederea organizării de spectacole.

- ✓ Amenajare râuri Gradişte si Sibişel
- ✓ Amenajare spații de agrement și petrecere a timpului liber, inclusiv pentru activități de sport în masă
- ✓ Asigurarea locurilor de muncă pentru toți cetățenii municipiului, înlăturarea zilnică a deșeurilor, atât din spațiile publice, cât și din cele verzi (îngrijirea spațiilor verzi), asigurarea de echipamente și materiale didactice corespunzătoare în școli. Reînființarea/Redeschiderea unui cinematograf funcționabil, precum și a unor spații de petrecere a timpului liber care pot facilita diferite activități
- ✓ Atragerea de investiții și investitori, combaterea delicventei a consumului de stupefiante, sănătate
- ✓ Atragerea de investitori, dezvoltarea potenţialului turistic, pentru a atrage persoane in oras si pentru dezvoltarea locala, o comunicare mult mai eficienta intre primărie - orășeni, pentru a nu se posta iar pe *Orăştie te Iubesc* sau alte rețele de socializare fake-news si alte elemente care creează o dezinformare la nivel local
- ✓ atragerea de investitori străini, reabilitarea clădirilor istorice, programe sociale de calificare profesionala in domenii de viitor cum ar fi IT pentru tineri după modelul Clujului
- ✓ atragerea investitorilor, atragerea turiștilor în zona, cinema, teatru, investiții masive in scoli atât în pereții lor cât și în profesori, dar mai ales elevi, dar pe primul loc diversitate în ceea ce privește locurile de muncă ca sunt 5 firme mai cât de cât și joburi doar pe minim pe economie indiferent ca ai studii sau nu!
- ✓ calitatea carosabilului, locuri de munca, sprijinul tinerilor in a-si putea desfăşura activitatea, creste si educa copii, creșterea calității actului sistem medical la nivel de medici de familie si specialişti in cadrul spitalului, calitatea învățământului si influența politica la nivel de management al instituţiilor de stat
- ✓ Camere de supraveghere in tot orașul
- ✓ Refacerea rețelei de apă și canalizare
- ✓ Cele mai importante sunt, educația, transportul in comun, drumurile si trotuarele
- ✓ Centre pentru vârstnici
- ✓ Centru, Casa de Cultura, Cetatea, străzile importante precum str. Plantelor, str. Târgului (modernizarea acestora), modernizare zona centrala, Reabilitarea si Modernizarea Liceului Teoretic Aurel Vlaicu
- ✓ Cluburi sportive pentru elevi, activități culturale, atragere firme serioase pentru creare locuri muncă tineri
- ✓ colectarea deșeurilor din ape, pășuni, păduri
- ✓ Construirea a mai multe clădiri, sunt foarte mulți tineri care nu au un apartament sau un acoperiş deasupra capului
- ✓ Crearea locurilor de joaca pentru copii. Crearea locurilor de munca plătite decent. Construirea de creșe și grădinițe
- ✓ Crearea locurilor de munca, asigurarea unor spații destinate activităților culturale, dezvoltarea și dotarea unităților sanitare și de învățământ
- ✓ Creare ANL-uri
- ✓ Crearea unor centre de activităţi extrașcolare, deschiderea unui parc industrial, promovarea turismului
- ✓ creare unei clinici private cu servicii medicale de calitate si acapararea unor cadre medicale oneste si umane, educație, infrastructura rutiera si pietonala
- ✓ Creșterea nivelului de trai. Elaborarea unei strategii de dezvoltare a orașului pe termen mediu si lung. Crearea unui brand local. Atragerea de forță de muncă calificată, în special din rândul tinerilor Orăştiei plecați către marile orașe. Crearea unei viziuni coerente privind viitorul orașului, în concordanță cu tradiția locală, potențialul uman si economic, în armonie cu tendințele viitorului.
- ✓ Cultură (cinema), amenajare parcuri, ștrand, integrarea minorităților în societate
- ✓ Dezvoltarea mediului de afaceri, dezvoltarea turismului local, renovarea clădirilor
- ✓ Digitalizare
- ✓ Drum separat pentru autovehiculele de tonaj (nu trebuie să circule pe stradă unde este indicator cu 3,5 t și ele au gabarit 70t). Asfaltarea străzilor, trotuarelor ca sunt denivelări de îți rupi mașina. Locuri de parcare

- ✓ Educația pentru elevi și educația continua pentru adulţi
- ✓ Fluentizare trafic, locuri de parcare, reabilitare clădiri de patrimoniu, redeschiderea casei se cultură
- ✓ Iluminatul stradal. Asfaltarea străzilor de la periferie
- ✓ Închidere complex porci Turdaș, digitalizare și plata cu cardul în toate locurile inclusiv piețe, anvelopare blocuri
- ✓ Locuri de munca bine plătite, activități/locuri de relaxare/ distracție pentru tineri (exclus terase, baruri), asigurare siguranței publice noaptea
- ✓ Modernizare infrastructura, reabilitare clădiri istorice, elaborarea unui program de atragere investitori , un centru de activități pentru copii-balet, dans, muzica, teatru, șah, centru de înot. Trebuie să se profite de pe urma mediatizatelor investiții de la spital și sa se aducă profesioniști - centru de diagnoza, tratament!
- ✓ modernizare stație de tratare a apei
- ✓ Rezolvarea problemei poluării de la Turdaș și cea de la groapa de gunoi. Mai multe spatii de joacă pentru copii mici, creșterea numărului de locuri de muncă
- ✓ Starea drumurilor si a trotuarelor, modernizarea spitalului vechi, locurile de parcare (mai ales in zona blocurilor unde toata lumea parchează cum vrea)
- ✓ Transport în comun care lipsește în totalitate, crearea locurilor de munca, promptitudine și amabilitate din partea instituțiilor statului ex. cadre medicale
- ✓ Supravegherea orașului cu camere web atât pentru siguranța cetățenilor cât și pentru promovarea online a Orăştiei; Conștientizarea oamenilor asupra sterilizării animalelor de companie pentru a evita abandonul; Selectarea mai atenta a deșeurilor și reciclarea lor
- ✓ Orăștie verde- plantari de copaci în stațiile verzi, încurajatul mersului pe jos/bicicleta.
- ✓ Infrastructuri de sprijin a afacerilor ca ecosisteme circulare și cu facilități verzi care creează atât joburi, contribuie la o economie verde, la îndeplinirea ODD-urilor, dar asigură și viitorul business-urilor din Municipiu; Bună guvernanță; Brand local, promovare, vizibilitate pentru atragerea de ISD-uri.
- ✓ dezvoltarea turismului